

T.C.
BİLECİK ŐEHY EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ PROGRAMI

**ALMANYA VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ REFAH DEVLETİ
SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERTUĞRUL ÇAL

TEZ DANIŐMANI

DR.ÖĞR. ÜYESİ ÇAĞDAŞ ZARPLI

BİLECİK, 2025
10534582

T.C.
BİLECİK ŐEHY EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ PROGRAMI

**ALMANYA VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ REFAH DEVLETİ
SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ERTUĞRUL ÇAL

TEZ DANIŐMANI

DR.ÖĞR. ÜYESİ ÇAĞDAŞ ZARPLI

BİLECİK, 2025
10534582

BEYAN

“Almanya Ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Refah Devleti Sistemlerinin Karşılaştırmalı Bir Analizi” adlı yüksek lisans tezi hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığımı, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR		DESTEK ALINMAMIŞTIR	X
Destek alındı ise;			
Destekleyen kurum;			
Desteğin Türü		Proje Numarası	
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)			
2- TÜBİTAK			
Diğer;.....			
ETİK KURUL onayı var ise;			
ETİK KURUL karar tarih/sayı:		...../.....	

ERTUĞRUL ÇAL

.././2025

İmza

ÖN SÖZ

Bu çalışma, modern refah devletlerinin farklı yaklaşımlarını anlamak ve bu sistemlerin toplumsal sorunlara çözüm sunma kapasitelerini karşılaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Refah Devleti modellerinin iki farklı uç noktasını temsil eden ülkeler olarak, sosyal politika, ekonomik yapı ve siyasi kültür açısından incelenmeye değer örnekler sunmaktadır. Almanya'nın sosyal piyasa ekonomisi modeliyle şekillenen kapsayıcı refah anlayışı ile ABD'nin bireysel sorumluluk ve piyasa odaklı yapısının karşılaştırılması, refah devletlerinin avantajlarını, zorluklarını ve geleceğe yönelik fırsatlarını değerlendirmek için önemli bir zemin hazırlamaktadır.

Bu süreçte, desteklerini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Çağdaş ZARPLI ve akademik çalışmam boyunca katkıda bulunan tüm hocalarıma, aileme ve dostlarıma teşekkür etmek isterim. Onların rehberliği ve teşviki olmadan bu çalışmayı tamamlamak mümkün olmayabilirdi. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken faydalandığım kaynaklara katkı sunan tüm araştırmacılara ve akademisyenlere minnettarım.

Bu çalışmanın, refah devletlerinin gelecekteki tasarımı ve politikaları için bir ışık tutmasını umuyor, okuyucuların konuya dair yeni perspektifler geliştirmesine katkıda bulunmasını diliyorum.

Ertuğrul ÇAL

2025

ÖZET

ALMANYA VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDEKİ REFAH DEVLETİ SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Bu çalışma, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Refah Devleti sistemlerini karşılaştırarak, iki ülkenin sosyal politika yaklaşımlarını analiz etmektedir. Almanya, sosyal piyasa ekonomisi modeliyle şekillenen, kurumsal sosyal politikalar ve kapsamlı sosyal güvenlik sistemiyle öne çıkarken; ABD, bireysel sorumluluğun ön planda olduğu, piyasa temelli ve özel sektör odaklı bir yapı benimsemiştir. Almanya, işsizlik yardımları, evrensel sağlık hizmetleri ve emeklilik sistemleriyle sosyal adaleti sağlamada daha başarılı bir model sunarken, yaşlanan nüfus ve göçmen entegrasyonu gibi yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. ABD ise yenilikçilik ve ekonomik esneklik avantajlarına sahip olmasına rağmen, gelir eşitsizliği, sosyal hizmetlere sınırlı erişim ve yüksek sağlık maliyetleri gibi dezavantajlar taşımaktadır. Her iki ülke de dijitalleşme, otomasyon ve iklim değişikliği gibi küresel zorlukların refah sistemleri üzerindeki baskısını hissetmektedir. Almanya, pandemi gibi krizlerde kapsayıcı sağlık hizmetleriyle başarılı bir sınav verirken, ABD federal ve eyalet düzeyindeki karmaşık yapısı nedeniyle bazı sorunlar yaşamış, ancak piyasa odaklı çözümleriyle hız avantajı sağlamıştır. Çalışma, refah sistemlerinin sürdürülebilirliği için sosyal politikaların daha kapsayıcı hale getirilmesi gerektiğini vurgulamakta ve her iki modelin güçlü ve zayıf yönlerinden çıkarılacak derslere odaklanmaktadır. Almanya ve ABD örnekleri, farklı Refah Devleti modellerinin toplumsal sorunlara farklı çözümler sunduğunu ve küresel krizlere dayanıklı sistemler geliştirmenin önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Refah Devleti.

ABSTRACT

A COMPARATIVE ANALYSIS OF WELFARE STATE SYSTEMS IN GERMANY AND THE UNITED STATES

This study compares the welfare state systems of Germany and the United States (USA), analyzing their respective approaches to social policy. Germany, shaped by a social market economy model, is characterized by institutionalized social policies and a comprehensive social security system, whereas the USA adopts a market-oriented and private sector-driven structure, emphasizing individual responsibility. Germany's model excels in promoting social justice through unemployment benefits, universal healthcare services, and pension systems, yet faces structural challenges such as an aging population and the integration of migrants. In contrast, the USA benefits from innovation and economic flexibility but struggles with income inequality, limited access to social services, and high healthcare costs. Both countries are experiencing pressures on their welfare systems from global challenges such as digitalization, automation, and climate change. Germany demonstrated resilience during crises like the pandemic, maintaining accessible healthcare services, while the USA encountered issues due to its complex federal and state governance but leveraged its market-driven solutions for rapid response. The study highlights the need for more inclusive social policies to ensure the sustainability of welfare systems and focuses on lessons drawn from the strengths and weaknesses of both models. The examples of Germany and the USA illustrate how different welfare state models address societal issues uniquely and underscore the importance of developing systems resilient to global crises.

Keywords: Germany, United States, Welfare State.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
1.GİRİŞ	1
2. REFAH DEVLETİ.....	4
2.1. Refah Devleti Tanımı	4
2.2. Refah Devleti Kavramının Tarihsel Gelişim Süreci.....	5
2.2.1. İlk ve Orta Çağ'da Refah Devleti	5
2.2.2. Altın Çağ ve Sanayi Devriminde Refah Devleti	6
2.2.3. Refah Devletinin Altın Dönemi.....	8
2.2.4. Refah Devletinin Zorlu Dönemleri	9
2.3. Refah Devleti Modelleri	10
2.3.1. Esping-Andersen Modeli, Refah Devletlerinin Üç Katmanı.....	11
2.3.2. Klasik Modellerin Ötesinde, Yeni Refah Devleti Yaklaşımları	11
2.4. Refah Devletinin Temel İşlevleri.....	13
2.4.1. Sosyal Güvenlik İşlevi	13
2.4.2. Sağlık Hizmeti Sunma İşlevi	14
2.4.3. Geliri Yeniden Dağıtma İşlevi	15
2.4.4. Eğitim Hizmeti Verme İşlevi	16
2.5. Refah Devletinin Göstergeleri	16
2.5.1. Piyasa Regülasyonu.....	17
2.5.2. Kamu Harcamaları	18

2.5.3. Kamu Gelirleri	19
2.6. Refah Devleti Anlayışında Küreselleşme Süreci	20
3. ALMANYA'DA REFAH DEVLETİ VE UYGULAMALARI.....	26
3.1. Almanya'da Refah Devletinin Doğuşu ve Gelişimi	26
3.2. Almanya'da Refah Devletinin Özellikleri	28
3.3. Almanya'da Sosyal Refah Devleti Sisteminin Araçları.....	30
3.3.1. Sosyal Sigortalar	30
3.3.2. Sosyal Tazmin	32
3.3.3. Sosyal Yardım.....	34
3.3.4. Sosyal Teşvik.....	35
4. ABD'DE REFAH DEVLETİ VE UYGULAMALARI	38
4.1. ABD'de Refah Devletinin Doğuşu ve Gelişimi	38
4.2. ABD'de Refah Devletinin Özellikleri	40
4.3. ABD'de Sosyal Refah Devleti Sisteminin Araçları.....	41
4.3.1. Sosyal Güvenlik.....	42
4.3.2. Medicare ve Medicaid	45
5. ALMANYA VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN REFAH DEVLETİ SİSTEMLERİNİN BENZERLİKLERİ VE FARKLILIKLARI	48
5.1. Sosyal Refah Sistemlerinin Geleceği	51
5.2. Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri için İyileştirmeler	52
5.3. İlgili Araştırmalar	55
6. SONUÇ.....	66
KAYNAKÇA.....	69

KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BM: Birleşmiş Milletler

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

OECD: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü

IMF: Uluslararası Para Fonu

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

1. GİRİŞ

Sanayi Devrimi'nin sonlarına doğru, kapitalizmin yükselişi ve meta üretimi tarzının gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan işçi sınıfı, modern toplumların temel taşı haline geldi. İşçi sınıfının oluşumu, minimal devlet müdahalesi ve düşük ücretlerle karakterize edilen zorlu bir dönemi başlattı. Bu süreçte işçiler hem fiziksel hem de ruhsal açıdan pek çok tehlikeye maruz kaldılar. Ancak, tüm bu zorluklara rağmen, işçi sınıfının yaşam mücadelesi, Refah Devleti'nin temellerinin atılmasında kritik bir role sahip oldu. Özellikle Büyük Buhran sonrası John Maynard Keynes'in ekonomik teorileri, devletin ekonomiye müdahalesinin ve sosyal politikaların önemini vurgulayarak, modern Refah Devleti anlayışının şekillenmesinde etkili oldu. Bu dönüşüm, işçi sınıfını ve genel olarak toplumun dezavantajlı kesimlerini destekleyen sosyal güvenlik sistemlerinin, sağlık hizmetlerinin ve eğitim olanaklarının genişlemesiyle sonuçlandı.

Refah Devleti, piyasa güçlerinin etkisini azaltmayı, bireyleri sosyal risklere karşı korumayı ve tüm vatandaşların iyi bir yaşam standardı elde etmelerini sağlamayı amaçlar. Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi dünya ekonomilerinin öncülerinin benimsediği sosyal refah sistemleri, bu ülkelerin sosyo-ekonomik yapıları ve politik ideolojileriyle şekillenmiştir. Almanya, sosyal piyasa ekonomisi modeliyle, kapsamlı sosyal güvenlik sistemleri sunarken; Amerika Birleşik Devletleri, liberal ekonomik prensipler çerçevesinde daha sınırlı sosyal müdahalelerle işlev görmektedir. Bu tez, iki farklı refah devleti modelinin karşılaştırmalı analizini yaparak, her iki sistemin avantajlarını ve sınırlılıklarını ortaya koymayı hedeflemektedir.

Son yıllarda yaşanan küresel pandemi, sosyal refah sistemlerinin önemini bir kez daha gündeme getirmiştir. Pandemi, sağlık sistemlerindeki yetersizlikleri, sosyal güvenlik ağlarının boşluklarını ve eğitim olanaklarındaki dengesizlikleri açıkça ortaya koymuştur. Bu bağlamda, Almanya ve Amerika'nın sosyal refah politikaları, pandemi sürecinde nasıl bir performans gösterdiği ve bu süreçte sosyal politikaların insanlar üzerindeki etkisi, bu tezin incelemesi altındadır. Ayrıca, bu karşılaştırmalı analiz, pandemi gibi küresel çapta kriz dönemlerinde sosyal refah sistemlerinin adaptasyon kapasitesi ve kriz yönetimi açısından değerli bilgiler sunacaktır.

Bu tezin temel amacı, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin refah devleti sistemlerini derinlemesine incelemek ve bu sistemlerin sosyal, ekonomik ve politik sonuçlarını analiz etmektir. Refah devleti modellerinin farklı ekonomik sistemlerde nasıl şekillendiği,

özellikle pandemi gibi olağanüstü durumlarda bu sistemlerin etkililiği, çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Bu analiz, politika yapıcılar, akademisyenler ve sosyal politikalarla ilgilenen herkes için değerli içgörüler sağlayarak, daha etkili ve kapsayıcı sosyal refah politikaları geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, bu çalışma, sosyal refah sistemlerine odaklanmanın gerekliliğini vurgulayarak, bu alanlardaki yatırımların toplumsal refah üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymaktadır. Pandemi süreci, sağlık ve eğitim gibi temel alanlarda sosyal refah sistemlerinin güçlendirilmesinin ne kadar hayati olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin deneyimleri de değerlendirilerek, küresel çapta sosyal refah politikalarının geleceği üzerine ışık tutulacaktır.

Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin seçilmesinin temel nedeni, bu iki ülkenin dünya ekonomisindeki lider konumları ve sosyal refah politikalarındaki farklı yaklaşımlarının temsil edilmesidir. Almanya, sosyal piyasa ekonomisi anlayışıyla, geniş kapsamlı bir refah devleti modeline sahiptir. Bu model, vatandaşların sosyal güvenlikten sağlık hizmetlerine, eğitimden işsizlik sigortasına kadar geniş bir yelpazede desteklenmesini sağlar. Öte yandan, Amerika Birleşik Devletleri liberal ekonomik prensipler çerçevesinde daha sınırlı devlet müdahalesiyle işlev gören bir refah sistemi sunar. Bu sistem, bireysel sorumluluğu teşvik ederken, belirli sosyal güvenlik programları aracılığıyla destek sağlamaktadır. Her iki ülkenin bu farklı modelleri, refah devleti uygulamalarının ekonomik ve toplumsal etkilerini derinlemesine incelemek için zengin bir karşılaştırmalı analiz imkânı sunmaktadır.

İskandinav Ülkeleri gibi Amerika ve Almanya dışındaki ülkelerin kapsam dışı bırakılması ise; İskandinav ülkeleri, genellikle kapsamlı ve evrensel sosyal refah sistemleriyle bilinmektedir. Bu ülkelerin küçük ve homojen nüfusları, yüksek vergi oranları ve güçlü toplumsal dayanışma politikaları, refah devleti modellerinin başarılı uygulamaları olarak sıklıkla öne çıkmaktadır. Ancak, bu tezde İskandinav ülkeleri yerine Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin tercih edilmesinin nedeni, daha büyük ve çeşitlilik gösteren nüfus yapılarına sahip olmalarıdır. Bu çeşitlilik, refah politikalarının uygulanması ve sosyal müdahalelerin sonuçları açısından daha kompleks ve zorlayıcı durumlar ortaya çıkarmaktadır. Almanya ve Amerika'nın, global ekonomi içindeki ağırlıkları ve politik sistemlerinin farklılıkları, refah devleti modellerinin geniş bir spektrumda nasıl işlediğini göstermek için ideal bir karşılaştırma sağlar.

Bu çalışma, Almanya ve Amerika'nın sosyal refah sistemlerinin yanı sıra, pandemi sürecinde bu sistemlerin toplum üzerindeki etkilerini de inceleyerek, refah devleti politikalarının kriz zamanlarında nasıl adapte olduğunu ve bu adaptasyonların yeterliliğini

değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Bu analizler, sosyal refah politikalarının geleceğine dair stratejik planlamalar için temel oluşturacak ve politika yapıcıların daha etkili müdahaleler geliştirmesine yardımcı olacaktır.

2. REFAH DEVLETİ

2.1. Refah Devleti Tanımı

Refah Devleti, İngiltere'de 18. yüzyılın sonlarına doğru vatandaşların temel eğitim ihtiyaçlarının yasal olarak karşılanmasıyla başladığı, daha sonra 1883'te Bismarck'ın Almanya'sında sosyal sigorta uygulamalarının hayata geçirilmesiyle daha spesifik bir şekilde tanımlanmıştır (Özmen, 2017, s. 88). Ancak, Refah Devleti terimi ilk olarak II. Dünya Savaşı sırasında, Başpiskopos Temple tarafından, savaş sonrası yeniden kurulmak istenen "sosyal devlet" yapısını, otoriter Nazi Almanyası'ndan ayırt etmek ve moral yükseltmek amacıyla kullanılmıştır (Gough, 2003, s. 1).

II. Dünya Savaşı sonrasında yaygınlaşan ve literatürde sıkça karşılaşılan bu kavram, kapitalist ekonomi anlayışıyla birlikte gelişen sanayileşme süreci ve bu sürecin ortaya çıkardığı sorunlar sonucunda, devletin müdahale etme ihtiyacıyla ilişkilendirilir (Şenkal, 2005, s. 276). Ancak, Refah Devleti kavramı zamanla ve ülkeden ülkeye farklı şekillerde yorumlanmış, ortak bir tanımlama üzerinde mutabakata varılamamıştır. Bu durumun en önemli nedenlerinden biri, ülkelerin sanayileşme sürecini gerçekleştirememiş olmalarıdır (Aktan ve Özkıvrak, 2008, s.10).

Refah Devletinin tanımı kişiden kişiye değişebilir. Sosyal politika uzmanı Richard Titmuss, Refah Devletini, çalışan sınıflar, emekliler, kadınlar ve çocuklar gibi zayıf gruplara yönelik "her şeyi sağlamak" olarak tanımlar. Asa Briggs'in önemli çalışmalarıyla bilinen bir başka görüşe göre, Refah Devleti bireylere ve ailelere asgari düzeyde gelir garantisi sağlar, sosyal risklerle karşılaşıldığında vatandaşlara yardım eder ve sosyal refah hizmetleri aracılığıyla tüm vatandaşlara en iyi yaşam standardını sunar. Bu tanıma göre, Refah Devleti piyasa ekonomisinin eksikliklerini gidermek, müdahale etmek, düzenlemek ve geliri yeniden dağıtarak kaliteli yaşam standartlarına ulaşmak için bir araç olarak kullanılır (Briggs, 1999, s.228).

Refah Devleti, çeşitli tanımlarla açıklanmış olmasına rağmen, ortak bir anlayışa ulaşılmasının önemli olduğunu vurgulayan Dorothy Wedderburn'a göre, toplumdaki herkese asgari bir gelir sağlamayı, hastalık, yaşlılık ve işsizlik gibi risklerle başa çıkmak için gerekli önlemleri almayı ve devletin taahhüdünü öne çıkaran bir yapı olarak görülmektedir (Wedderburn, 1965, s.127-128).

Başka bir tanıma göre, Refah Devleti ekonomiye kapsamlı müdahalelerde bulunarak vatandaşların refahını artırmayı amaçlayan, müdahaleci ve korumacı bir devlet yapısı olarak nitelendirilir (Çelik, 2010, s.303). Özellikle sosyal güvenlik, sağlık, gelirin yeniden dağılımı ve eğitim gibi önemli hizmetlerin sunulmasına odaklanırken, bu hizmetlerin finansmanı için devlet bütçelerinin sosyal amaçlar için genişletilmesi hedeflenir (Tokol ve Alper, 2016, s.33)

Refah Devleti'nin temel özellikleri üç ana başlık altında özetlenebilir. İlk olarak, Refah Devleti müdahaleci bir yapıya sahiptir ve piyasadaki aksaklıkları politika üretmekle düzenlemeyi amaçlar. İkinci olarak, düzenleyicidir ve asgari ücret belirleyerek düşük gelirli işçilerin korunmasını sağlar. Son olarak, geliri yeniden dağıtıcı bir özelliğe sahiptir ve gelirin adil bir şekilde dağıtılmasını sağlamak için yüksek gelirli gruplardan düşük gelirli gruplara gelir transferi yapar. Bu şekilde, devlet toplumdaki huzur ve refahın sağlanmasına katkıda bulunur (Ekiz, 2013, s.7).

2.2. Refah Devleti Kavramının Tarihsel Gelişim Süreci

Refah Devleti'nin ortaya çıkış ve gelişimi literatürde genellikle belirli dönemlere sınıflandırılarak incelenir. Bu sınıflandırmalardan biri, Hugh Heclo tarafından yapılmış olup; 1870-1920, Deneyim Dönemi, 1920-1940, Birleşme ve Pekiştirme Dönemi, 1950-1975, Yayılma Dönemi ve 1975'ten günümüze, Yeniden Yapılanma Dönemi olarak adlandırılmıştır (Yılmaz ve Danişoğlu, 2017, s.14). Bu sınıflandırmaya paralel olarak, konu iki açıdan incelenmektedir. İlk olarak, kurumsal gelişmeler ön plana çıkarılırken, ikinci olarak bütçeden sosyal harcamalara ayrılan paylar göz önünde bulundurulur. Bu çerçevede, birinci dönem, devletin daha az müdahaleci olduğu, antik çağ ve sanayi öncesi toplumları kapsar. İkinci dönem ise 19. yüzyılda ortaya çıkan ve büyük değişimlere yol açan sanayileşme dönemidir. Bu dönem, iki dünya savaşı sonrası devletin fonksiyonlarını genişlettiği ve herkese adil bir yaşam fırsatı sunma çabasında olduğu Altın Çağ olarak kabul edilir (Özdemir, 2011, s.176-178). Son dönem ise Refah Devleti anlayışının zayıflamaya başladığı ve yeniden yapılanma arayışına girildiği dönemdir.

2.2.1. İlk ve Orta Çağ'da Refah Devleti

Orta Çağ'da, Refah Devletine yönelik ilk uygulamalar görülmektedir. Bu dönemde devlet, aktif bir rol üstlenmemekte ve özel mülkiyeti benimsemektedir. Ancak, sadece belirli

bir kesime, örneğin sanatçılar, komutanlar, din görevlileri ve politikacılar gibi üst rütbeli kesime hizmet etmekle yükümlüdür. Bu dönemde zenginlik kitleler arasında eşitsizliğe neden olmuş ve insanlar servetlerini sosyal hizmetlere yönlendirerek toplumda daha adil bir fiyat yaklaşımıyla üretici ve tüketiciler arasında sömürünün önüne geçilmeye çalışılmıştır (Aktan ve Özkıvrak, 2008, s.61).

Çalışma, ilkçağlarda emeğini paraya karşılık satma ve köle durumuna düşme olarak nitelendirilmiş olsa da modern çağa yaklaştıkça çalışmanın toplumsal önemi artmıştır. Çalışanlar artık bugüne kadar kazandıklarını koruma altına almanın önemine odaklanmaktadır. Bu tutum, adil ücret yöntemi ile refah uygulamalarının ilk adımlarının atıldığı dönemi de desteklemektedir. Bu yaklaşım, dönem şartlarında etkili olmakla birlikte, ücretlerin belirli bir seviyede korunmasını sağlamaktadır (Bozkurt, 2006, s.52-53).

Batılı ülkelerde, sosyal hizmetlere yönelik gelişmeler Refah Devleti anlayışına yaklaşırken, Doğu toplumlarında İslamiyet'in doğuşu ile benzer gelişmeler yaşanmıştır. İslam dinine göre devlet, halkın refahına ve güvenliğine hizmet etmekle yükümlüdür. Devlet, zenginlerden tahsil ettiği gelirlerle toplumdaki ihtiyaç sahiplerine yardım etmeyi ve adil gelir dağılımını sağlamayı amaçlar. Bu amaca paralel olarak İslam dininin benimsemiş olduğu devlet anlayışının günümüz Refah Devletine yakın özellikler taşıdığı düşünülmektedir (Aktan ve Özkıvrak, 2008, s.61).

Orta Çağ'da yaşanan bu gelişmelerin yanı sıra, daha sonraki dönemlerde genel yasaların çıkarıldığı görülmektedir. Örneğin, 1601'de Kraliçe Elizabeth tarafından uygulamaya konulan "Yoksulluk Yasası", kilisenin topladığı vergilerle engelliler, fakirler ve çocukların maddi olarak desteklenmesini sağlamıştır. Bu yasa, özellikle fakirlerin işgücü piyasasına katılmasını kolaylaştırarak toplumda önemli bir karşılık bulmuştur (Rosanvallon, 2004, s.121).

2.2.2. Altın Çağ ve Sanayi Devriminde Refah Devleti

Modern Refah Devletinin doğuşu ve gelişimi, deneyim dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde sosyal hareketlilik anlamında önemli adımlar atılmış ve Bismarck Almanya'sında gönüllü sosyal sigortaların başlangıcı olarak ilk uygulamalar görülmüştür (Koray, 2005, s.185-187). Bu uygulamalar, zorunlu sigortalar haline gelerek 1883'te hastalık, 1884'te iş kazası, 1889'da ise engelli ve yaşlılık sigortaları olarak kurulmuştur. Bu uygulamalar Almanya'da başlamış olup, II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar birçok Avrupa ülkesine yayılmıştır (Ekin vd., 1999, s.32). Örneğin, Danimarka'da 1891'de, Yeni Zelanda'da

1898'de ve İsveç'te 20. yüzyılın başlarında yaşlılık sigortaları oluşturulmuştur. İngiltere'de ise 1908'de hastalık ve işsizlik sigortaları görülmüş, ardından Beveridge Raporu'nun hazırlanmasıyla daha kapsamlı sosyal güvenlik uygulamaları başlatılmıştır (Dilnot, 2003, s.2-3).

Sanayileşme sürecinin yaygınlaşmasıyla birlikte modern Refah Devleti, farklı roller üstlenmiş ve gelişim sürecine devam etmiştir. Bu dönemdeki icatlar ve yeni buluşlar, üretim sistemlerinin değişmesine ve kitlesel üretimin artmasına neden olmuştur. Teknolojik gelişmeler, sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan köklü değişimlere yol açarak bu yüzyılı insanlık tarihinin en dinamik dönemi olarak tanımlamıştır (Ekin, 1994, s.1-2).

Ancak, bu dönemde ciddi kitlesel eylemlerin ortaya çıktığı, geleneksel bağların zayıfladığı ve özgürlük, eşitlik ve güvenlik taleplerinin yükseldiği de görülmektedir (Koray, 2005, s.187). Sınıf çatışmaları, ekonomik bunalımlar, fakirlik ve sosyal dışlanma gibi sorunlar devam etmiş ve refah hizmetlerinin uygulanması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bu dönemde dikkat çeken bir diğer nokta ise üretimde atölye kültürünün yerini fabrika düzenine bırakması ve kitle üretiminin yaygınlaşmasıdır. Bu değişimler, kentleşmeyi ve kentlerde nüfus artışını hızlandırmıştır. Sanayi toplumunun başlangıcı olarak adlandırılan bu dönem; düşük ücretler ve düşük yaşam standartlarının habercisi olmuş ve Refah Devleti politikalarının geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur (Özdemir, 2007, s.186-188). Bu süreçten sonra, sanayi toplumu; özgürlük ve refahı toplumun tüm kesimlerine ulaştırmak için "Refah Devleti" veya "Sosyal Devlet" kavramlarını gündeme getirmiştir (Özkök, 2010, s.68).

Refah Devletinin oluşumunda önemli rol oynayan diğer faktör ise 1929'da yaşanan Büyük Buhran'dır. Bu durum, ABD'deki Wall Street'te hisse senetlerinin %50'den fazla oranda değer kaybetmesi ve büyük bir ekonomik krizin ortaya çıkmasından kaynaklanmıştır. Bu durum, dünya genelinde krize yol açmış ve Refah Devletinin oluşturulmasında yeni bir döneme işaret etmiştir (Şaylan, 2003, s.85).

I. Dünya Savaşı'ndan II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar süren bu dönem, 1945'ten itibaren Altın Çağ olarak adlandırılan büyüme dönemiyle birlikte dünya genelinde etkisini göstermiştir (Şenkal, 2005, s.276). Bu süreçte devlet, işçi sınıfının taleplerine yanıt vererek çalışma koşullarını düzenlemiş, vergi uygulamış, işsizlere destek sağlamış ve sosyal hizmet sorumluluğunu üstlenmiştir (Tuz, 2010, s. 41). Bu müdahalelerle birlikte, etkin ve gelişmiş bir Refah Devleti anlayışı ortaya çıkmıştır (Erdal, 2012, s.76).

2.2.3. Refah Devletinin Altın Dönemi

II. Dünya Savaşı sonrası ve 1973 Petrol Krizi'ne kadar olan süreç, birçok gelişmiş ülkede modern Refah Devletinin tam anlamıyla geliştiği ve "altın çağ" olarak adlandırılan bir döneme işaret etmiştir (Yay, 2014, s. 23). Bu dönemde, savaşlar ve krizler gibi ortak deneyimlerin paylaşılmasıyla birlikte birçok yapı oluşturulmuş ve önemli siyasi kararlar alınmıştır. Özellikle Büyük Buhran'ın ardından ve II. Dünya Savaşı sırasında, daha iyi bir dünya için politik bir kararlılık oluşturulmuş, insanlar daha yaşanabilir bir dünya talep etmiş ve bu politikaları benimseyen hükümetler seçilmiştir (Lazar ve Stoyko, 1999, s. 4).

Refah devleti anlayışı, büyük ölçüde Keynesyen politikalarla şekillenmiş ve aynı zamanda Marksizm'den etkilenmiştir (Aktel, 2003, s. 33). Keynesçi ekonomi prensipleri, devletin ekonomik yaşama aktif müdahalesini savunurken, Marksist düşüncenin sınıf mücadelesine vurgu yapması, çalışan kesimin daha adil ve eşitlikçi taleplerini artırmıştır (Şaylan, 2003, s. 95). Özellikle işçi sınıfının sosyal haklar konusundaki baskıları ve sosyalist hareketlerin yükselişi, devletin sosyal politikalar geliştirmesine zemin hazırlamıştır. Bu süreç, kapitalist sistem içinde sosyal güvenlik, eğitim ve sağlık gibi kamu hizmetlerinin genişletilmesine yol açarak sınıfsal çatışmaları dengelemeye yönelik bir "sınıflar arası uzlaşma" dönemini beraberinde getirmiştir (Bayraktar, 2012, s. 256).

Savaş sonrası yıllarda, tam istihdamın sağlanması, yoksullukla mücadele, ulusal sağlık ve eğitim programlarının geliştirilmesi gibi önemli adımlar atılmıştır. Özellikle vergi oranlarının artırılması, gelirin yeniden dağıtımı, sağlık hizmetlerinin tüm kesime ulaştırılması ve eğitimde daha eşitlikçi politikalar izlenmiştir. Ayrıca işsizlik yardımları, engellilere destek ve ücret-dışı gelirlerin sağlanması gibi birçok Refah Devleti programı uygulanmıştır (Özdemir, 2007, s. 199-200). İşgücünün standart hale gelmesi ve birçok ailenin çalışıyor olması, Refah Devleti programlarının finansal desteğini kolaylaştırmıştır (Aktan, 2008, s. 74).

Ancak, gelişmiş refah devletlerindeki bu müdahalelerin tüm ülkelerde aynı yönde ilerlemediği gözlemlenmiştir. Özellikle ABD'deki refah uygulamalarının Avrupa'nın gerisinde kaldığı ve "refah kapitalizmi" olarak adlandırılan bir süreç yaşandığı görülmüştür. ABD'de Tam İstihdam yasası gibi refah uygulamaları hayata geçirilirken, İngiltere'de ise savaş sonrası yaşanan yoksulluğa çözüm önerileri sunmak amacıyla William Beveridge başkanlığında Sosyal Güvenlik Komisyonu raporu hazırlanmıştır. Bu rapor, sosyal düzenin iyileştirilmesi, cehalet, hastalık ve işsizlikle mücadele edilmesi gibi birçok alanda önemli adımlar atılmasını öngörmüştür (Aktan, 2008, s.74-75).

1970'lerin ortalarına kadar devam eden bu süreçte, gelişmiş Batılı ülkelerin ekonomisi ye müdahaleleriyle birlikte kamu sektörünün ekonomideki payı artmıştır. Ayrıca, sosyal devlet; sosyal bütünleşmeyi, tam istihdamı ve çalışma hayatındaki koruyucu politikalarıyla birlikte eğitimden sağlığa kadar tüm sosyal hizmet alanlarında gelişmiştir (Yay, 2014, s.25). Vatandaşlar, tüm bu hizmetleri bir "refah hakkı" olarak görmeye başlamış ve devletten beklentileri artmıştır (Özdemir, 2007, s.200). Ancak, değişen dünya koşullarıyla birlikte Refah Devletinin büyük krizlere yol açabileceği ve rejim değişiklikleriyle kriz aşamasına girebileceği anlaşılmıştır (Baldock, 2014, s.66).

2.2.4. Refah Devletinin Zorlu Dönemleri

Refah Devleti, 1970'lerin ikinci yarısından itibaren farklı bir gelişim sürecine girmiştir. Bu dönemde ABD merkezli başlayan ekonomik kriz, dünya geneline yayılarak büyüme oranlarının düşmesine ve işsizlik oranlarının artmasına neden olmuştur. Ekonomik krizle birlikte artan enflasyon oranları, cari açıkların artmasına ve temel hedefler olan tam istihdam, büyüme ve cari dengeye zarar vermiştir. Krizin doğurduğu en önemli sonuçlardan biri kamu borçlarının istikrarlı bir şekilde artması olmuştur. Bu durum, özellikle liberal refah modeli kapsamındaki ülkelerde sosyal harcamaların krizin ana nedeni olarak görülmesine ve Keynesyen Politikaların terkedilerek sosyal harcamaların kısılmasına neden olmuştur (Erdal, 2012, s.153).

Aynı zamanda küreselleşme süreci ile birlikte neoliberal politikaları destekleyen kuruluşların yükselmesi, ulus devletinin iç ve dış piyasada karar alma yetkisinin sınırlandırılmasına yol açmıştır. Bu durum, neo-liberalizmin dünya genelinde daha da yayılmasını kolaylaştırmıştır. Küreselleşme sürecinin etkisiyle kurumların düşük maliyetli bölgelere yerleşmesi, ekonomik faaliyetlerin kontrolünü ve vergilendirmesini zorlaştırmış ve ücretlerin düşmesine neden olmuştur. Bu da sosyal hizmetlere olan talebi artırmıştır, ancak yeni ekonomik politikalarla çelişmiştir (Tuz, 2010, s.72).

Küreselleşme sonrası dönemde Refah Devletinin dönüşümü ve krize girmesine neden olan diğer faktörler arasında iş piyasaları, çalışma ilişkileri, ulus devlet yapısı, sosyo-kültürel ve demografik değişimler yer almaktadır. Bu değişimler Refah Devletinin meşruiyetini ve finansal durumunu etkilemiş, ancak temel fonksiyonlarında ve hacminde büyük ölçüde bir küçülme yaşanmamıştır. Dolayısıyla, Refah Devletinin etkisinin azalacağı yönündeki görüşlere

rağmen, devletin birçok faaliyete katkısı ve finansmanı devam etmektedir (Özdemir, 2009, s.79).

2.3. Refah Devleti Modelleri

Refah Devleti sınıflandırmaları, gelişmişlik düzeyleri, ideolojik yapılar, kültürel ve ekonomik farklılıklar gibi çeşitli faktörlerin etkisi altında şekillenmektedir. Özellikle son dönemdeki gelişmeler, bu sınıflamalarda belirleyici rol oynamaktadır. Refah Devleti teorileri arasında en yaygın kabul gören çalışma, 1990 yılında Gosta Esping-Andersen tarafından yayımlanan “Three Worlds of Welfare Capitalism” eseridir. Ancak bu çalışmadan önce de refah devletleri farklı modeller etrafında incelenmiş, sosyal politika literatüründe çeşitlenmiştir. Bu modeller arasındaki en eski ayrımlardan biri, Lebaux ve Harold Wilensky tarafından geliştirilen ‘kalıntı’ ve ‘kurumsal’ modellerdir. Kalıntı modeli, ailenin işlevsizleşmesi durumunda devletin refah görevlerini üstlenmesi gerektiğini savunurken, kurumsal model, Refah Devleti hizmetlerini sanayi toplumunun temel bir görevi olarak görmektedir. Wilensky, bu değerlerin sosyal bilimlerde aktif olduğunu, ancak sınıflandırmaların asıl değişkeninin sanayileşme ve sosyal harcamaların GSYİH içindeki oranı olduğunu vurgulamaktadır (Abrahamson, 1999, s. 395-396).

Titmuss’un modelleri ise Refah Devleti sınıflamalarını “Kalıntı Refah Modeli”, “Endüstriyel Başarı/Performans Modeli” ve “Kurumsal Yeniden Dağıtım Modeli” olarak üç ana kategori altında sunmaktadır. Kalıntı modeli, ihtiyaç sahiplerine yönelik sosyal hizmet ve yardımın özel sektör veya aileler aracılığıyla sağlandığı bir yapıyı ifade eder ve bu modelin Amerika, Japonya ve kısmen Kanada’da etkili olduğu bilinir (Aktan, 2008, s. 52). Endüstriyel Başarı/Performans modeli, sosyal refah kurumlarının sosyal ihtiyaçları karşılamadaki rolünü vurgular ve bu model Almanya gibi ülkelerde yaygındır. Kurumsal Yeniden Dağıtıcı Model, piyasa dışı ve ihtiyaç temelli sosyal refah sunumuyla tanımlanır; bu modelde refah herkese yöneliktir ve eşitlik, evrensellik, sosyal entegrasyon ve dayanışma ön plandadır (Powel, Barrientos, 2011, s. 72).

Furnis ve Tilton, 1977 yılında Refah Devletini “Pozitif Devlet”, “Sosyal Güvenlik Devleti” ve “Sosyal Refah Devleti” olarak üç ana modelde sınıflandırmıştır. Her bir modelin kendine özgü müdahale şekilleri, yararlanıcı grupları ve kamu politikalarına ilham veren vizyonları bulunmaktadır. Bu modellerin Titmuss’un sınıflamalarıyla benzerlikler taşıdığı ve birbirinden etkilendiği belirtilmektedir (Powel, Barrientos, 2011, s. 72).

2.3.1. Esping-Andersen Modeli, Refah Devletlerinin Üç Katmanı

Gosta Esping-Andersen, "Three Worlds of Welfare Capitalism" adlı çalışmasıyla, Richard Titmuss'un refah modelini yeniden adlandırarak "Liberal Model", "Muhafazakâr Model" ve "Sosyal Demokrat Model" olarak tanımlamıştır. Andersen'in bu eseri, refah devletleri üzerine yapılan çalışmalarda geniş bir perspektif sunmakta ve devlet-piyasa ilişkisinin önemini vurgulamaktadır. Bu eser, özellikle piyasa ekonomisinin desteklenmesine dair görüşlerle dikkat çekmektedir (Abrahamson, 1999, s. 400-401).

Liberal Refah Modeli, "Anglo Sakson Refah Modeli" olarak da bilinir ve bu modelde devlet, bireylere minimal düzeyde yardım sağlar. Bu yardımlar genellikle gelir araştırmasıyla birlikte onur kırıcı koşullar altında sunulmaktadır (Özdemir, 2007, s. 134). Bu model, düşük kamu harcamalarıyla tanınır ve özellikle İngiltere, ABD, Avustralya ve Kanada gibi ülkelerde uygulanmaktadır (Pierson, 1998, s. 778). Liberal model, en kötü durumlarda bile sınırlı sosyal yardım programları sunar ve genel sağlık hizmetleri dışında, sadece zor durumda olanlara yardım sağlamayı amaçlar (Şahin, 2018).

Muhafazakâr Refah Modeli ise "Sosyal Sigorta Modeli", "Kıta Avrupası Modeli", "Bismarck Ülkeleri Modeli", "Kurumsal Refah Modeli" ve "Hristiyan Demokrat Refah Modeli" gibi çeşitli isimlerle adlandırılır. Bu modelde, piyasa etkinliği azaltılmış, devlet müdahalesi artırılmıştır ve geleneksel yapı korunmuştur. Ayrıca, sosyal haklar sınıf ve statüye göre farklılık gösterir (Özmen, 2017, s. 92). Bu rejim genellikle Avusturya, Almanya, Fransa ve İtalya gibi ülkelerde etkin olup, aile ve toplumsal cinsiyet konusunda muhafazakâr yaklaşımlar göstermektedir (Pierson, 1998, s. 778-779).

Sosyal Demokrat Refah Modeli, sosyal hizmet ve hakların geniş bir biçimde kurumsallaştığı ve yaygınlaştığı bir modeldir. Bu modelde devlet, tam istihdamı garantileyerek, bireylerin ve ailelerin güçlendirilmesini ve piyasadan bağımsız olmalarını hedefler. İsveç ve Danimarka gibi İskandinav ülkeleri bu modelin örneklerindedir (Pierson, 1998, s. 779). Bu rejimde devlet, sosyal hakları garanti altına alan bir kurum olarak kabul edilir ve kamu ekseni sağlanan faydalar gelir endeksine göre derecelendirilir (Aktan ve Özkıvrak, 2008, s. 54-55).

2.3.2. Klasik Modellerin Ötesinde, Yeni Refah Devleti Yaklaşımları

Esping Andersen ve Stephan Leibfried, refah devletlerinin sınıflandırılmasına önemli katkılarda bulunmuşlardır. Bu çalışmalarında, devletin sadece sosyal güvenlik sağlayıcı bir

işlev görmeye kalmayıp, ekonomik bir aktör olarak refahın rolünü de vurgulamışlardır. 1990'ların başından itibaren bu sınıflandırmalar, refah rejimi araştırmalarının temelini oluşturmuş, çeşitli yorumlar ve alternatif sistemler geliştirilmiştir. Ancak, zamanla Andersen'in tanımladığı üç refah rejimi üzerinde eleştiriler yükselmiş, bu da sınıflandırmada yeni rejimlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Özellikle, gelişimlerini hızla sürdüren Uzak Doğu ülkelerinin bu sınıflandırmalarda yer almaması ve Avustralya ile Yeni Zelanda gibi "Radikal" refah devletleri olarak adlandırılan ülkelerin Anglo-Amerikan liberal refah devletleriyle aynı kategoriye dahil edilmesi eleştirilere neden olmuştur.

Esping-Andersen ve Stephan Leibfried'in çalışmaları, Refah Devleti sınıflamalarında kritik bir rol oynamaktadır. Bu araştırmacılar, devletin sosyal güvenlik sağlayıcısı olmanın ötesinde, ekonomik bir aktör olarak refahın rolünü vurgulayarak, refah devletlerini daha geniş bir çerçevede ele alırlar. 1990'lardan itibaren yapılan çalışmalar, bu sınıflamaları temel alarak çeşitli yorumlar ve alternatif sistemler geliştirmiştir. Ancak, bu sınıflandırmalar zaman içinde eleştirilmiş, özellikle Uzak Doğu ülkelerinin dahil edilmemesi ve Avustralya ile Yeni Zelanda gibi ülkelerin Anglo-Amerikan liberal modellerle aynı kategoriye yerleştirilmesi eleştiri konusu olmuştur.

Bu sınıflamalardan sonra, özellikle Doğu Asya bölgesindeki ülkeler için farklı bir Refah Devleti modeli tanımlanması gerektiği öne sürülmüştür. Japonya, Güney Kore, Singapur, Çin ve Hong Kong gibi ülkeler bu yeni "Doğu Asya Refah Modeli" altında incelenmiştir. Bu model, disiplinli çalışma etiği, sağlam eğitim sistemi ve aile yapısının önemini vurgulayan Konfüçyüsçü değerlere dayanmaktadır. Ekonomik ve sosyal politikaların birbirini destekleyici ve tamamlayıcı olduğu bu yaklaşım, 1970'lerden sonra öne çıkmış ve bu bölgedeki ülkelerin refah politikaları, sigorta programlarının genişletilmesi ve eğitime yapılan yatırımlarla ekonomik ve sosyal gelişmelerini paralel olarak sürdürmelerini sağlamıştır (Aspalter, 2006, s. 297).

Ayrıca, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı içeren "Radikal Refah Modeli" ise, bu ülkelerin sosyal güvenlik ve sosyal koruma sistemlerinin geniş kapsamlı olması ve liberal modelden farklılaşması nedeniyle ayrı bir kategori olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermiştir. Bu model, gelir desteğinin daha yüksek alt sınırı sayesinde nüfusun büyük bir kısmının yardımlardan yararlanmasını sağlamaktadır (Suluk, 2017, s. 247).

Son olarak, "Güney Avrupa Latin Havzası Refah Modeli" de, Güney Avrupa ülkelerinin Refah Devleti sınıflandırmasında farklı bir kategoride değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. İspanya, Yunanistan ve İtalya gibi ülkeler, emek piyasasına girişin zorluğu ve kadınların işgücü piyasasındaki zayıf konumları nedeniyle Anglo-Sakson ülkelere benzer özellikler taşımaktadır. Bu ülkelerde sosyal hizmetlerin yetersiz dağıtımı ve kamu hizmetlerindeki aksaklıklar ciddi eşitlik sorunlarına yol açmaktadır (Gümüş ve Tatlıyer, 2013, s. 6).

2.4. Refah Devletinin Temel İşlevleri

Refah Devletinin görevleri, tarihsel ve ekonomik bağlamlarda çeşitlenmektedir. 1929 Dünya Ekonomik Buhranı sonrasında yaşanan ekonomik çalkantılar, Keynesyen ekonomik politikaların benimsenmesine ve devletin ekonomiye müdahalesinin artmasına yol açmıştır. Bu dönemde, vatandaşların temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için asgari gelir düzeyinin sağlanması hedeflenmiştir.

II. Dünya Savaşı sonrasında ise Refah Devleti kavramı daha da genişlemiş, sosyal hizmetler ve devlet politikaları büyük oranda artırılmıştır. Bu dönemde Refah Devletinin ana hedefleri arasında eğitim, sağlık hizmetleri, sosyal güvenlik, gelir dağılımının yeniden düzenlenmesi ve kadınlar ile çocuklara yönelik sosyal yardımlar bulunmaktadır. Bu hizmetler, toplumsal refahı artırmak ve ekonomik istikrarı desteklemek amacıyla Refah Devleti tarafından temel sorumluluklar olarak benimsenmiştir.

2.4.1. Sosyal Güvenlik İşlevi

Sosyal güvenlik, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar açısından oldukça eski bir kavram olup, insanlık tarihi boyunca var olmuştur. Bireysel olarak, yaşamın her döneminde temel gelir desteği ile güvenliğin sağlanması gerektiği vurgulanırken, toplumsal açıdan bakıldığında, ülke vatandaşlarının mevcut ve gelecekteki güvenliğini garanti altına almayı, ekonomik ve sosyal hakların tatminini amaçlar (Erdoğan, 2009, s. 138). Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) göre, sosyal güvenlik; yaşlılık, hastalık, iş kazası, analık, malullük ve ölüm gibi durumlar karşısında birey ve ailesine sağlık hizmetleri ve gelir garantisi sağlayan bir koruma sistemidir (Erdal, 2012, s. 95).

Sosyal güvenlik zaman içinde ve uygulama alanlarına göre farklı tanımlara sahiptir. Dar anlamda, çalışanların karşılaştığı riskler sonucu gelir kaybının giderilmesini ifade ederken, geniş anlamda sosyal güvenlik, gelir durumu ne olursa olsun, yoksulluk riskini azaltmayı amaçlayan transferleri kapsar (Alper, 2017, s. 212). Tarihsel olarak, Sanayi Devrimi öncesi ve sonrası olmak üzere iki döneme ayrılır. Sanayi Devrimi öncesi, aile, dini kurumlar ve vakıflar sosyal güvenlik rolü üstlenirken, Sanayi Devrimi sonrası geleneksel yapılar yetersiz kalmış ve yeni sosyal güvenlik ihtiyaçları doğmuştur. Bismarck'ın sosyal reform politikalarıyla başlayan sosyal sigortalar, diğer gelişmiş ülkelerde de uygulanmaya başlanmıştır (Alper, 2017, s. 219-222).

William Beveridge'in çalışmalarıyla sosyal güvenlik, toplumun tüm bireylerini kapsayan bir model kazanmış ve çeşitli uluslararası anlaşmalarla pekiştirilmiştir. Günümüzde dünya genelinde kabul gören bir sistem haline gelen sosyal güvenlik, her ülkenin farklı koşullarına göre şekillenmiştir. Sosyal güvenlik sistemlerinin temelini oluşturan sosyal sigortalar ve kamu sosyal güvenlik harcamaları, II. Dünya Savaşı sonrasında önemli oranda artış göstermiştir. Bismarck modeli prim esasına dayalı olup, çalışanları hedef alırken, kamu sosyal güvenlik harcamaları vergilerle finanse edilerek, genel kamu yararı gözetilerek sağlanmaktadır (Alper, 2017, s. 225-227).

2.4.2. Sağlık Hizmeti Sunma İşlevi

Sağlık hizmetleri, refah devletlerinin temel politikaları arasında yer almakta ve 1960'lardan bu yana dünya genelinde önemli yeniliklerle desteklenmektedir. Bu yeniliklerin başlıca motivasyonu, ekonomik kalkınma süreçlerinde beşerî sermayenin sağlığının kritik bir rol oynaması ve bu nedenle sağlık politikalarının etkinliğinin artırılması ihtiyacıdır. Bu çerçevede, devletler hem ulusal hem de uluslararası düzeyde sağlık politikalarını geliştirmek için çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Ekonomik olarak gelişmiş ülkeler, sağlık sektörüne önemli yatırımlar yapmaktadır. Örneğin, 2020 yılında 17 yüksek gelirli ülkede sağlık harcamalarının Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'ya (GSYİH) oranı %10,1'e yükselmiştir. Aynı yıl, 5 düşük ve orta gelirli ülkede bu oran %5,8'den %6,3'e çıkmıştır (Eriş ve Dağ, 2023). Birleşik Krallık'ta ise sağlık harcamalarının GSYİH içindeki payı 2019'da %10,2 iken, 2020'de %12,8'e yükselmiştir. Türkiye'de de sağlık harcamalarının GSYİH içindeki payında artış gözlemlenmiştir. 2019 yılında %4,7 olan bu oran, 2020'de %5,0'a yükselmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK, 2021). Ancak, 2022 yılında bu oran %4,0'a gerilemiştir (TÜİK, 2023).

Bu veriler, Türkiye'nin sağlık harcamalarının GSYİH içindeki payının, ekonomik olarak daha gelişmiş ülkelerin gerisinde kaldığını göstermektedir.

Sağlık politikalarının, ülke ekonomisi üzerindeki etkisi önemli bir gösterge olarak kabul edilir. Bu politikalar, toplumun her bireyine ulaşarak insan mutluluğunu artırmakta ve eşit fırsat sağlama ile yoksullukla mücadelede önemli bir rol oynamaktadır. Sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, insan ömrünü uzatarak işgücü arzını ve bireylerin işteki verimliliğini artırır, bu da ekonomik katkı sağlar (Kamacı ve Yazıcı, 2017, s. 57). Nihai olarak, sağlık faaliyetlerinin geliştirilmesi ve bu faaliyetlerin toplum geneline olumlu etkilerinin yansımaları, ekonomik açıdan önemli getiriler sağlar ve sürdürülebilir sağlıklı bir yaşamın desteklenmesi açısından bu politikalar büyük önem taşır (Topkaya, 2016, s. 709).

2.4.3. Geliri Yeniden Dağıtma İşlevi

Gelir dağılımı, yaratılan gelirin bireyler, toplumsal gruplar ve üretim faktörleri arasında paylaşımını ifade eder ve Refah Devletinin temel görevlerinden biridir. Gelir dağılımının adil bir şekilde gerçekleştirilmesi, yoksulluğun azaltılması ve toplumsal refahın artırılması hedeflenir. Bu kavram, yoksulluk ile doğrudan ilişkilidir; gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu toplumlarda yoksulluk oranları da yüksek olma eğilimindedir. Bu iki olgu arasındaki ilişki, gelir dağılımındaki adaletsizliklerle mücadelede yoksullukla başa çıkmanın da ele alınmasını gerektirir (Aktan ve Vural, 2002, s. 2).

Gelir dağılımı üzerinde etkili olan yapısal faktörler arasında, işgücü piyasasındaki arz-talep dengesi, bireylerin beceri ve yetenekleri, eğitim düzeyi, iş tecrübesi ve şans gibi unsurlar yer alır. Bu faktörler, gelir dağılımındaki adaletsizlikleri doğrudan etkileyebilir. Ayrıca, ekonomik durgunluklar ve enflasyon gibi makroekonomik koşullar da gelir dağılımı üzerinde etkili olmakta, özellikle düşük gelir gruplarının ekonomik zorluklarla başa çıkma kapasitesini azaltmaktadır (Aktan, 2002, s. 4-5).

Refah Devleti, gelir dağılımı adaletsizliklerini ve yoksulluk sorununu çözmek için vergi ve harcama politikalarını etkin kullanmayı hedefler. Bu çerçevede artan oranlı vergi tarifeleri, servet vergileri ve gelir vergisi indirimleri gibi uygulamalarla gelir dağılımı iyileştirilmeye çalışılır. Ayrıca, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi temel hizmetlerin devlet kontrolünde ve ücretsiz sunulması, işsizlik sigortası gibi sosyal transferlerle yoksulluğun azaltılması amaçlanır (Aktan, 2002, s. 4-5).

Son dönemlerde, artan global rekabet ve devletlerin vergi politikalarındaki değişiklikler, refah öncesi dönemlere benzer bir eşitsizlik düzeyine geri dönülmesine neden olmaktadır. Devletler, harcamalarını kısıtlamakta zorlanırken, sermaye kaçışını önlemek amacıyla vergi indirimleri yapmak zorunda kalmaktadır. Bu durum, özellikle gelir vergisi oranlarında düşümlere neden olurken, katma değer vergisi gelirlerinde artışa yol açmaktadır. Bu eşitsizlikler, liberal ekonomi anlayışının piyasa mekanizmasının refahı sağlayacağı görüşü ile daha da pekiştirilmektedir (Özdemir, 2007, s. 115-119).

2.4.4. Eğitim Hizmeti Verme İşlevi

Eğitim, bireysel ve toplumsal gelişim için temel bir yatırım olup, aynı zamanda sosyal adalet ve fırsat eşitliğini artırma açısından kritik öneme sahiptir. Bilgi çağında eğitilmiş insanların ekonomik değeri, onları önemli bir beşerî sermaye haline getirmektedir. Bu bağlamda, refah devletleri, eğitim harcamalarını artırarak, diğer sosyal fonksiyonlar arasında önceliklendirmiştir. Eğitim, bireylerin yaşamları boyunca üretken kalmalarını sağlar ve toplumsal yarar sağlayarak ülkenin gelişimine katkıda bulunur. Günümüzde, eğitim genellikle kamu tarafından finanse edilmekte ve eğitim harcamalarında artış gözlemlenmektedir (Özker ve Esener, 2009, s. 1-2).

Refah Devletinin evrimi, eğitimin değerini artırmış ve devletlerin bu temel fonksiyonu üstlenmelerine neden olmuştur. Sanayi Devrimi ile birlikte, işgücü piyasasının gereksinimleri değişmiş, yüksek düzeyli beceriler talep edilmiştir. Bu durum, refah devletlerini sadece genel eğitime değil, mesleki ve teknik eğitime de önem vermeye yönlendirmiştir. Küreselleşme ile birlikte eğitim hizmetleri, diğer sosyal hizmetler kadar etkilenmiş olmakla birlikte, piyasa mekanizmaları aracılığıyla da sunulmaya başlanmıştır. Özel eğitim kurumlarının teşvik edilmesi ve küresel rekabet koşullarında nitelikli işgücüne olan talebin artması, eğitimin hem kamu hem de özel sektör tarafından desteklenmesinin ana nedenlerindedir. Nihayetinde, eğitimin toplumda yaygınlaştırılması ve desteklenmesi, ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişimine büyük katkılar sağlamaktadır (Erdal, 2012, s. 101).

2.5. Refah Devletinin Göstergeleri

Refah Devletinin işlevleri arasında, sosyal politikaların uygulanması temel bir rol oynamaktadır. İktidar, Refah Devleti amaçlarına uygun olarak çok çeşitli sosyal politika araçları

geliştirmektedir. Can Aktan bu araçları iki ana kategoride değerlendirmiştir, geniş ve dar anlamda sosyal politika araçları (Aktan, 2018, s. 33).

Geniş anlamda sosyal politika araçları, devletin ekonomik yaşama müdahalesini içeren tüm politikaları kapsar. Bu kapsamda, para ve kredi politikaları, maliye politikaları, düzenleyici ve kontrol politikaları, dış ticaret politikaları ve kamu iktisadi teşekkülleri yönetimi yer alır. Bu araçlar, devletin ekonomiye genel müdahalesinin bir parçası olarak görülür.

Diğer taraftan, dar anlamda sosyal politika araçları ise daha çok toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik politikalarlardır. Bu kategoride sosyal sigortalar, sosyal yardımlar, sosyal tazminat ve hizmetler gibi doğrudan bireylerin refahını destekleyen araçlar bulunur. Bu araçlar, özellikle yoksul, güçsüz ve yardıma muhtaç bireylerin desteklenmesine yönelik tasarlanmıştır.

2.5.1. Piyasa Regülasyonu

Devlet, Refah Devleti olarak sosyal ve ekonomik hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla çeşitli stratejiler kullanır. Bu stratejilerden biri, piyasa düzenlemesidir. Piyasa düzenlemesi, devletin doğrudan müdahalesinin ötesinde, piyasa mekanizmalarını düzenleyici bir rol oynayarak, adil bir rekabet ortamını koruma ve piyasa aksaklıklarını önleme çabasıdır. Kamu kurumları tarafından yürütülen regülasyon faaliyetleri, piyasa aktörlerini denetleyerek bu sürekliliği sağlar (Tepe ve Arđıyok, 2004, s.106-107). Devlet, piyasa regülasyonunu, mal ve hizmetlerin fiyatlarını, ücretleri, kiralari ve faiz oranlarını etkileyerek yönlendirir ve böylece piyasa dengelerini koruma altına alır (Erdal, 2012, s. 45).

Ekonomik regülasyonlarını yerine getirirken devlet, maliye ve para politikalarını etkin bir şekilde kullanır. Bu politikalar aracılığıyla devlet, faiz oranları, döviz kurları, istihdam ve vergilendirme gibi önemli ekonomik değişkenleri kontrol ederek, piyasada sağlıklı bir rekabet ortamı yaratmayı hedefler. Bu süreçte, özellikle eğitim, sağlık, savunma ve gıda gibi temel sektörlere müdahale ederek serbest piyasanın oluşturabileceği olumsuzlukları, örneğin kartelleşmeleri engeller ve böylece toplumun dezavantajlı kesimlerini koruma altına alır (Alkin, 2004, s. 5-6).

Ayrıca, devlet piyasa regülasyonlarını, piyasanın yetersiz kaldığı durumlarda sosyal sorumlulukları üstlenmek için de kullanır. Özellikle yoksun bölgelerde temel hizmetleri sağlamak ve bu bölgelerdeki kalkınmayı desteklemek amacıyla sübvansiyonlar ve diğer

yardımlar sağlar. Bu yaklaşım, bölgesel kalkınmayı teşvik etmek ve ekonomik etkinliği artırmak için de kritik öneme sahiptir (Güvenek, 2004, s. 49-51).

Devlet, piyasa regülasyonunu etkin bir şekilde gerçekleştirebilmek için kamu kurum ve kuruluşlarını bir araç olarak kullanmakta, böylece kamu işletmeciliği kavramı ön plana çıkmaktadır. Devlet, toplumsal refahı ve menfaati önceleyerek mal ve hizmet üretimi yapar ve bu ürünleri tüketicilere sunar. Bu süreçte, özel sektörün kar odaklı yaklaşımının aksine, devlet toplumun çıkarlarını ve refahını önceliklendirir. Kamu kurumları, bağlı iştirakleri ve diğer ilgili kuruluşlar aracılığıyla bu görevleri yerine getirir (Ardıyok, 2004, s.40).

Kamu yararına odaklanan bu ekonomik faaliyetler, ülkelerin gelişmişlik seviyelerine göre değişkenlik göstermektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, kamu kurumları sadece piyasa düzenleyici olarak değil, aynı zamanda ekonomik kalkınmayı destekleyici, özel sektöre yol gösterici, yatırımları teşvik edici, gelir dağılımını düzenleyici ve bölgesel kalkınma dengelerini sağlayıcı bir rol üstlenmektedir. Bu kurumlar, özel sektörün eksik kaldığı alanlarda devreye girerek geniş bir misyon yelpazesine sahiptir (Sayıştay, 2009, s.1-3).

2.5.2. Kamu Harcamaları

Devletin ekonomik rollerinden biri, kamu harcamaları üzerinden şekillenir. Ekonomik literatürde bu konuda çeşitli teoriler öne sürülmüştür. Alman Okulu'nun önde gelen temsilcilerinden Adolf Wagner'e göre, milli gelir artışı kamu harcamalarının da artmasına neden olur. Bu durum, kamu sektörünün genişlemesiyle sonuçlanır. Wagner'e göre, toplumun sosyal gelişme beklentileri kamu faaliyetlerinin genişlemesini tetikler ve bu da kamu harcamalarının artışına yol açar (Aktaran, s. Oktayer, 2011, s. 264).

İktisat literatüründe kamu harcamalarının ekonomi üzerindeki etkilerine dair bir diğer önemli görüş ise Keynesyen teoridir. Keynesyen ekonomi, kamu harcamaları ile milli gelir arasında pozitif yönde nedensellik ilişkisi olduğunu savunur. Fakat bu ilişki Wagner'in önerdiği yönden farklıdır; Keynes'e göre, kamu harcamalarındaki artış doğrudan milli geliri artıran bir faktördür (Oktayer, 2011, s. 265). Bu iki görüş, devletin kamu harcamalarını yönetme biçimi konusunda farklı yaklaşımları temsil eder ve ekonomi politikalarının şekillendirilmesinde belirleyici rol oynar.

Devletin temel işleyişi için gerekli olan kamu harcamaları, milli güvenlikten eğitime kadar geniş bir yelpazede yer alır ve tüm vatandaşları kolektif olarak etkiler. Özellikle kamu

harcamaları, pazarlanamayan ve bölünemeyen hizmetler için zorunludur (Erdem vd., 2013, s. 25). Bu harcamalar çeşitli biçimlerde gerçekleşebilir. Barr'ın (1993, s. 7) belirttiği üzere, devletin yürüttüğü politik süreçler şu şekillerde olabilir,

1. Hizmetler devlet tarafından finanse edilebilir fakat devlet tarafından üretilmesi zorunlu değildir.
2. Devlet, hizmeti kendisi üretebilir ve bunu vatandaşlara ücretsiz olarak sunabilir.
3. Devlet, özel sektör tarafından üretilen tüketim malları için bireylere ödeme yapabilir.

Kamu harcamalarının ana özellikleri arasında, sosyal refahı artırmak, vatandaşların yaşam standartlarını yükseltmek ve gelecek güvencelerini sağlamak yer alır (Pehlivan, 2007, s. 65-66). Bunlara ek olarak, merkezi bütçe dışında kalan kamu kuruluşlarının harcamaları, vergi muafiyetleri ve istisnaları ile kamu harcamalarının meşruiyeti de önemlidir.

Refah Devletinin gelişimi içinde, gayri safi milli hasılda doğrudan etkisi olmayan harcamalar da büyük rol oynar. Bu tür harcamalar, devlet tarafından gelir aktarımı amacıyla karşılıksız olarak yapılmakta ve sonuç olarak gelir dağılımında meydana gelen iyileşmeler tüketim temelli milli gelir artışını tetiklemektedir (Meriç, 2003, s. 172-174).

2.5.3. Kamu Gelirleri

Kamu gelirleri, özellikle vergiler, sosyal devlet yapısının oluşumunda, gelişiminde ve sürdürülebilir refah seviyelerinin korunmasında temel bir rol oynar. Vergi gelirlerinin, kamu harcamalarının boyutunu nasıl etkilediği konusunda, Friedman'ın Vergi-Harcama Hipotezi öne çıkar; bu hipotez, bir ülkede toplanan vergi miktarının, o ülkedeki kamu harcamalarının belirlenmesinde etkili olduğunu savunur. Ayrıca, Buchanan ve Wagner gibi düşünürler, vergi türlerinin, kamu harcamalarının genişlemesi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Onlara göre, dolaylı vergilere dayanan bir sistemde, vergi yükünün daha düşük algılanması nedeniyle kamusal hizmet ve mallara olan talep artmaktadır. Bu da kamu harcamalarının genişlemesine neden olur. Ancak dolaysız vergilerin baskın olduğu sistemlerde, bireyler vergi artışlarını doğrudan hissettikleri için, kamu hizmetleri ve mallara olan taleplerini azaltabilirler (Dökmen, 2012, s. 121).

Liberal ekonomi anlayışında, vergilendirmenin kamu harcamalarını sınırlayıcı bir faktör olarak ele alınması gerektiği vurgulanır. Bu yaklaşımda, dolaylı vergilerin ağırlıkta olduğu bir vergi sistemi tercih edilir ki, böylece vergi maliyetleri düşük tutulurken, vergi gelirleri

maksimize edilir. Ancak sosyal devlet anlayışında, vergiler, devletin artan görev ve sorumluluklarını finanse etme aracı olarak daha da önem kazanmaktadır. Bu durumda, devletin büyüyen ihtiyaçları doğrultusunda, kamu geliri olarak vergilerin artırılması amaçlanır ve böylece genişleyen kamu hizmetlerinin finansmanı sağlanmış olur.

Vergiler, sosyal devlet yapılarında yeniden dağıtıcı bir araç olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik eşitsizlikleri azaltmak ve daha adil bir gelir dağılımını teşvik etmek amacıyla kullanılır. Ödeme gücü ilkesine dayanarak, kişilerin gelir düzeylerine göre vergilendirilmeleri, vergi yükünün adil bir şekilde dağıtılmasını sağlamaktadır. Bu, piyasa mekanizmasının başaramadığı adil gelir ve servet dağılımını gerçekleştirmekte devlete yardımcı olan stratejik bir politika aracıdır. Devlet, vergilendirme yoluyla ekonomik istikrarı ve kalkınmayı desteklemekte, sosyo-ekonomik hedeflere ulaşmak için vergi politikalarını aktif olarak kullanmaktadır. Artan oranlı vergi sistemleri, asgari geçim indirimini ve çeşitli vergi istisna ve muafiyetleri bu amaçlar doğrultusunda uygulanmaktadır (Aktan, 2018, s.44).

Ayrıca, devletin diğer gelir kaynakları da vergiler dışında önem arz eder. Resimler, harçlar, parafiskal gelirler, bağışlar, yardımlar, fonlar, borçlanma gelirleri ve para basma gibi gelirler, devletin sağladığı kamu hizmetlerinin finansmanında kullanılmaktadır. Bu gelirler, devletin kamu hizmetlerini yerine getirme yükümlülüğüne karşılık olarak ortaya çıkmaktadır ve ekonomik faaliyetleri destekleyici bir rol oynamaktadır (Bilici ve Bilici, 2013, s.147).

2.6. Refah Devleti Anlayışında Küreselleşme Süreci

Küreselleşme, genellikle 20. yüzyılın son çeyreğinde tüm dünyayı etkileyen, coğrafi sınırları önemsizleştiren ve kapitalizmin etkisini artıran bir süreç olarak tanımlanır. 400 yıl öncesine kadar uzanan kökenlere sahip olan bu kavram, bilgiye erişimdeki kolaylıklar, iletişimdeki artan serbestlik ve ticaretin uluslararası boyut kazanması gibi etmenlerle şekillenmiştir (Özkök, 2010, s. 113). Özellikle bilgisayar teknolojisinin ilerlemesi, teknolojik gelişmeler ve sermayenin hızla dolaşıma girmesi gibi etkenlerle küreselleşme, uluslararası pazarlara ve serbest piyasalara yol açmıştır (Aktel, 2001, s. 194; Ener ve Demircan, 2006, s. 198). Bununla birlikte, küreselleşmenin kapitalizmi destekleyici bir rol oynadığı ve potansiyel krizlere zemin hazırladığı da iddia edilmiştir, bu bağlamda 1929 Ekonomik Krizi ve sonrasında Refah Devletinin rolleri özellikle eleştirilmiştir (Özdemir, 2007, s. 220).

Coğrafi açıdan küreselleşme, dünya üzerindeki tüm kıtaların etkileşim içinde olmasını ve birbirine bağlanmasını ifade eder (Bulut, 2003, s. 181). Held ve McGrew, küreselleşmeyi,

kıtalararası akışlar ve ağlar yaratarak toplumsal ilişkilerin uzamsal örgütlenmesinde dönüşüme neden olan bir süreç olarak tanımlamaktadır (Kürkçü, 2013, s. 2). Giddens ise küreselleşmenin, yerel gelişmelerin küresel etkiler yaratabileceği bir durumu ifade ettiğini belirtmektedir (Giddens, 1998, s. 69). Bu süreçle birlikte, dünyanın farklı noktalarındaki insanlar ve pazarlar arasındaki etkileşimler artmış ve sosyo-ekonomik yapılar dönüşüm geçirmiştir.

Küreselleşme süreci, özellikle son çeyrek yüzyılda başlamış ve dünya genelinde hem tartışmalara neden olmuş hem de sosyo-ekonomik düzlemlerde derin etkiler yaratmıştır. Bu süreç, neoliberal politikaların yükselişiyle birlikte rekabetin ön plana çıkmasına, sosyal harcamaların ise göz ardı edilmesine neden olmuştur. Sonuç olarak, refah devletlerinde karar alma mekanizmaları zayıflamış, ulus devletin ve sosyal politikaların erozyona uğradığı bir dönem başlamıştır (Uyanık, 2008, s. 209; Çımrın, 2009, s. 198). 1970'lerdeki mali krizlere çözüm olarak başvuru olan neoliberal yaklaşımlar, Refah Devletinin müdahaleci niteliğini azaltmış ve siyasal açıdan "yeni sağ"ın doğuşuna zemin hazırlamıştır (Demirel, 2006, s. 109).

Bu dönemde, sosyalist düzenlerin çöküşü, ulus devletin etkinliğinin azalması ve liberal düşüncenin yükselişi gibi önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Eski iki kutuplu dünya düzeninin yerini alan tek kutuplu yapı, küresel çapta sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümleri hızlandırmıştır. Bu değişimlerin etkileri, çeşitli alanlarda görülen dönüşümlerle daha da netleşecektir (Özkök, 2010, s. 121-122).

1929 Büyük Buhran'ı ve ardından gelen II. Dünya Savaşı, devletlerin ekonomiye müdahalesinde Keynezyen politikaların benimsenmesine öncülük etmiş ve bu süreç, gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinde olumlu etkiler yaratmıştır. Bu dönemde, ülkelerin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) büyüme hızlarında gözle görülür artışlar ve işsizlik oranlarında ciddi düşüşler gözlenmiştir (Tuz, 2010, s. 70). Ancak 1970'lerin sonlarına doğru, II. Dünya Savaşı sonrası yaşanan pozitif atmosferin tersine bir durgunluk dönemi başlamıştır. Bretton Woods para sisteminin çöküşü ve OPEC ülkelerinin petrol fiyatlarını artırması, dünya ekonomisinde stagflasyon olarak adlandırılan durgunluk ve yüksek enflasyonun bir arada yaşandığı bir döneme yol açmıştır. Bu krizlerden çıkışın anahtarı olarak, serbest piyasa ekonomisine dayalı yeni bir ekonomik düşünce biçiminin benimsenmesi gerekliliği ortaya çıkmış ve bu yaklaşım, 1980'lerden itibaren pek çok ülkede uluslararası ekonomiye entegrasyon ve sermaye hareketliliğini artıran reformlarla hayata geçirilmiştir. Bu reformlar, çok uluslu şirketlerin yayılmasını ve küreselleşme sürecinin hızlanmasını teşvik etmiştir (Aydemir ve Kaya, 2007, s. 267-268). Sonuç olarak, yeni ekonomik düzenin temel

amacı, serbest piyasa ekonomisinin hâkim olduğu, devlet müdahalesinin azaldığı ve özel sektörün global ekonomide daha aktif bir rol oynadığı bir yapıyı teşvik etmek olmuştur.

Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte tüm dünyada hissedilen küreselleşme süreci, modern zamanlarda ulus devletlerin rolünü ciddi şekilde sorgulatmış ve geleceğine yönelik tartışmaları derinleştirmiştir. Küreselleşmenin sınırları aşan etkisi, ulus devletlerin etkinliklerini azaltmış ve küresel ekonomide ulus devletlerin artık eskisi gibi bağımsız hareket edemeyeceği gerçeğini ortaya koymuştur. Özellikle, Dünya Ticaret Örgütü ve Uluslararası Para Fonu gibi uluslararası kuruluşlarla bağlantılı olarak, ulus devletlerin bu kuruluşların belirlediği kurallara uyma zorunluluğu (Bulut, 2003, s. 186), onların bağımsızlık ve egemenliklerini tartışmalı hale getirmiştir.

I. ve II. Dünya Savaşları sonrası kurulan uluslararası örgütlerin amacı, küreselleşme ile birlikte daha da güçlenmiş, ulus devletlerin kendi iç politikalarını dahi etkileyecek şekilde sosyo-politik ve ekonomik bağımlılıkları artmıştır (Aslan, 2009, s. 291). Bu bağlamda, korumacı politikalarını terk etmek zorunda kalan devletler, global norm ve değerleri benimsemeye başlamışlardır (Ener ve Demircan, 2006, s. 210-211). Özellikle bu dönemde devletlerin piyasalara müdahalesi azalmış, görevlerinin özel sektöre devri ve piyasa engellerinin kaldırılması gibi liberal politikalar ön plana çıkmıştır.

Bu evrim sürecinde, ulus devlet anlayışı minimal düzeydeki görevlerle sınırlı kalmış, ancak kapitalist düzende etkinliği tamamen sona ermeyecek şekilde devam etmiştir. Bu değişim, global düzeyde ulus devletlerin rollerinde önemli dönüşümlere neden olmuştur ve bu değişimlerle ilgili öneri ve eleştiriler de aynı zamanda gelişmeye devam etmektedir.

Küreselleşme süreci, işgücü piyasası ve çalışma ilişkilerinde önemli değişikliklere sebep olmuştur. Özellikle 1970'lerden sonra sanayi odaklı üretim yapılarının hizmet sektörüne kayması, finansal işlemlerin genişlemesi ve yatırımların düşük işgücü maliyetine sahip bölgelere yönelmesi gibi gelişmeler yaşanmıştır. 1990'larda işgücü piyasalarında atipik istihdam biçimleri ortaya çıkarken, vasıflı ve vasıfsız emek arasındaki fark açılmış ve bu durum işgücünde kutuplaşmalara yol açmıştır (Uyanık, 2008, s. 213). Rekabetin artması ve uluslararası şirketlerin gelişimi, şirketleri maliyetleri düşürmek için işgücünü azaltmaya, geçici işçilik ve taşeron kullanımına yönlendirmiş, bu da işgücünün metalaştırılmasına ve yalın yönetim anlayışlarının benimsenmesine sebep olmuştur (Gerşil, 2004, s. 150).

Ayrıca, yeni ekonomik politikalar ve artan özelleştirmeler, kitle üretiminin krize girmesine ve üretim yapılarında önemli değişiklikler yaşanmasına neden olmuştur. Bu süreç,

teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilen vasıflı işgücü talebini arttırırken, sanayi sektöründe çalışan mavi yakalı işçilerin talebinin azalmasına yol açmıştır. Gelişmiş ülkelerde, teknolojiye uyum sağlayan, yüksek eğitimli bilgi işçileri bu süreçten kazançlı çıkmışken, tek vasfa sahip mavi yakalı işçiler işsiz kalmıştır (Zencirkıran, 2007, s. 3).

Hizmet sektörünün yükselişiyle iş anlayışı esnek ve enformel bir yapıya bürünmüş, artan rekabet ve küreselleşmenin etkileri ile işsizlik ciddi seviyelere ulaşmıştır. Bu dönemde yaşanan işsizliğin başlıca sebepleri arasında; teknolojik ilerlemeler ve işveren beklentilerinin değişmesi, sermayenin ucuz işgücüne erişim sağlayabildiği bölgelere kayması ve çalışma hayatında kuralsızlaşma ile sendikaların güç kaybı yer almaktadır (Aktürk, 2001, s. 6). Bu faktörler, işverenlerin iş koşullarını belirlemede daha fazla söz sahibi olmalarına ve çalışma ortamında düzenleyici kuralların azalmasına sebep olmuştur.

Küreselleşme, sadece ekonomik, siyasi ve askeri alanlarda değil, aynı zamanda kültürel yaşam üzerinde de derin etkiler yaratmış bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu etki, iletişim ve teknolojinin hızlı gelişimi sayesinde, farklı coğrafya ve kültürlerin bir araya gelmesini sağlamıştır. Bu birleşme, demografik yapıdan toplumsal rollerin tanımına kadar geniş bir yelpazede değişimlere yol açmıştır (Duman, 2009, s. 587). Modernleşme süreci içinde demografik dönüşümler, doğum oranlarının bilinçli kontrolüne ve ölüm oranlarının azalmasına neden olmuştur. Kadınların iş gücüne katılımı, geleneksel rollerin ötesine geçerek ekonomik özgürlüklerini artırmış, bu da boşanma oranlarındaki artışa ve tek ebeveynli ailelerin çoğalmasına sebep olmuştur. Bu durum, geleneksel aile yapısının sorumluluklarını devlete yüklemiş ve Refah Devleti üzerinde ek baskılara neden olmuştur (Özdemir, 2007, s. 293-295).

Son çeyrek yüzyılda yaşlı nüfus oranındaki artış da dikkat çekicidir. Sağlık reformları, kentleşme ve ekonomik değişimler gibi faktörler bu artışın başlıca nedenleri arasında yer alır. Yüksek maliyetli sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri, günümüzde refah devletlerinde mali krizlere yol açmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde, bu artan harcamalar, toplam kamu harcamalarının önemli bir bölümünü oluşturmakta ve bu durum, ABD gibi ülkelerde yaşlılar için ayrılan fonların tükenme riski ile karşı karşıya kalınmasına neden olmaktadır (Gilbert, 1998, s. 9; Özdemir, 2007, s. 296). Bu demografik ve ekonomik değişimler, ülkelerin sosyal politika yapılarını yeniden şekillendirme zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

1970'lerde yaşanan petrol krizleri ve ekonomik durgunluklar, refah devletlerinde temel yapısal değişikliklerin gerekli olduğunu ortaya koymuştur. Bu dönemde, özellikle sosyal güvenlik sistemlerinde reformlar yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Refah Devletinin sosyal

güvenlik gibi temel sorumluluklarının yeniden yapılandırılması, kamu harcamalarının azaltılmasına yönelik politikaların oluşturulmasına zemin hazırlamıştır (Tuz, 2010, s. 87). Emeklilik sisteminde yapılan düzenlemelerle emeklilik yaşı yükseltilmiş, primler artırılmış ve emeklilik maaşları gelire göre ayarlanmıştır. Aynı zamanda devlet tarafından sunulan hizmetlerin kalitesinin düşürülmesi yoluyla kamu harcamalarında tasarruf sağlanması hedeflenmiştir. Sağlık hizmetlerindeki reformlar, hizmetlerin kapsamının daraltılmasını ve hastaların ilaç masraflarını kendi cebinden karşılamasını içermiştir (Özdemir, 2007, s. 315-318).

Eğitim alanında ise, refah devletlerinin bu dönemde eğitime daha fazla önem verdiği ve kamu harcamaları içinde eğitime ayrılan payın arttığı gözlemlenmiştir. Uluslararası düzeyde rekabetin artması ve yeni dünya düzeninin gereksinimleri, ülkeleri eğitim politikalarını sürekli olarak güncellemeye ve eğitim kalitesini artırmaya itmiştir (Karaaslan, 2005, s. 36-37). Eğitimin bu artan önemi, iktisadi büyüme ve kalkınma üzerindeki etkisiyle de açıklanabilir. Günümüzün hızla değişen teknolojik şartlarına uyum sağlayabilen, yeniliklere açık bireyler yetiştirmek, refah devletlerinin öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır (Akçacı, 2013, s. 67). Bu bağlamda, eğitime yapılan yatırımlar, gelişmiş ülkelerde kamu harcamaları içinde önemli bir yer tutmaya başlamış ve bu alanda yapılan harcamaların sürekli olarak artırılması gerektiği savunulmuştur.

Giddens (1998), küreselleşmeyi yalnızca ekonomik bir süreç olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel boyutları olan, yerel ile küresel arasındaki etkileşimlerin yoğunlaştığı bir dönem olarak ele almıştır. Ona göre, küreselleşme süreci ulus devletlerin bağımsız karar alma mekanizmalarını sınırlandırmakta, ekonomik ve sosyal politikaların giderek daha fazla uluslararası kurumların etkisine girmesine neden olmaktadır. Küreselleşme sürecinin getirdiği ekonomik ve politik dönüşümler, refah devletlerinin değişim geçirmesine yol açmış, sosyal harcamaların ve kamu müdahalesinin sınırlandırılması gerektiğine dair görüşleri ön plana çıkarmıştır.

Huntington (1996) ise küreselleşmeyi, Batı'nın değerlerinin ve ekonomik sisteminin dünya geneline yayılması olarak yorumlamış ve bunun farklı medeniyetler arasında gerilimler yaratabileceğini savunmuştur. Küreselleşme, Batılı refah devletleri için bir dönüşüm sürecini beraberinde getirirken, diğer ülkeler açısından da ekonomik ve politik sistemlerin yeniden şekillendirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Huntington'a göre küreselleşmenin etkileri sadece ekonomik değil, aynı zamanda kültürel ve siyasi düzeyde de kendini göstermektedir. Bu bağlamda, farklı ülkelerin refah devletleri üzerindeki etkileri farklılık göstermektedir

Küreselleşme süreci, refah devletlerinin yapısını ve işleyişini önemli ölçüde etkilemiştir. Küresel ekonomik dinamikler, demografik değişimler ve teknolojik gelişmeler, devletlerin sosyal politikalarına yeni yönler kazandırırken, ülkelerin refah devleti anlayışlarında da farklılaşmalara yol açmıştır. Bu bağlamda, refah devletlerinin nasıl şekillendiğini ve günümüz küresel koşullarına nasıl uyum sağladığını anlamak için somut örnekler üzerinden bir değerlendirme yapmak önemlidir. Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri, refah devleti modelleri açısından iki zıt kutbu temsil etmeleri nedeniyle karşılaştırmaya değer iki ülke olarak öne çıkmaktadır. Almanya, sosyal devlet anlayışı ve kapsamlı sosyal güvenlik sistemleriyle sosyal refah modelinin güçlü bir örneğini sunarken, Amerika Birleşik Devletleri, daha piyasa odaklı ve bireysel sorumluluğa dayalı refah yaklaşımıyla farklı bir sistem ortaya koymaktadır. Bu iki ülkenin refah devleti sistemlerini karşılaştırarak, küreselleşme sürecinde farklı modellerin nasıl şekillendiğini ve hangi dinamikler doğrultusunda evrildiğini daha iyi analiz edebiliriz.

3. ALMANYA'DA REFAH DEVLETİ VE UYGULAMALARI

Almanya'da Refah Devleti, sosyal güvenlik ve vatandaşların yaşam kalitesini yükseltmeye odaklanan geniş kapsamlı politikalarıyla tanınır. İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde hızla gelişen bu sistem, Bismarck döneminde atılan temeller üzerine kurulmuştur. Alman Refah Devleti, sağlık hizmetlerinden yaşlılık aylığına, işsizlik sigortasından engelli yardımlarına kadar geniş bir yelpazede sosyal hizmetler sunar. Bu hizmetler, bireylerin hayatın zorluklarına karşı korunmasını sağlarken, ekonomik istikrarın ve sosyal adaletin de teminatı olarak işlev görür. Almanya, sosyal politikaların finansmanında vergiler ve sigorta sistemlerini etkin bir şekilde kullanarak Refah Devleti uygulamalarını sürdürmekte ve sürekli olarak adapte etmekte olan bir örnektir.

3.1. Almanya'da Refah Devletinin Doğuşu ve Gelişimi

Almanya'nın sanayileşme süreci 1830'lu yıllarda başlamıştır. Bu dönemde, işçilerin yoksulluk içinde yaşamaları ve sosyal güvencelerinin olmaması ciddi sosyal sorunlara yol açmıştır. Özellikle genç işçiler, ağır çalışma koşulları nedeniyle fiziksel olarak zayıflamış ve bu durum orduya katılım oranlarının düşmesine sebep olmuştur. Bu sorunlarla mücadele etmek amacıyla Prusya hükümeti, gençlerin çalışma şartlarını iyileştirmek için düzenlemeler yapmıştır. Ayrıca, işçilerin karşılıklı yardımlaşmasını teşvik etmek amacıyla Fenik Kasaları gibi dayanışma sistemleri desteklenmiş, sonrasında bu uygulamalar zorunlu hale getirilerek meslek kanunları çıkarılmıştır. 1871'de kabul edilen Mali Sigorta Yasası ile birlikte, Almanya'da sosyal Refah Devleti anlayışının temelleri atılmaya başlanmıştır. Bu adımlar, ülkede sosyal refah politikalarının geliştirilmesine önemli katkılar sağlamıştır (Ayferi, 2007, s. 33-36).

17 Kasım 1881 tarihinde, Almanya'da sosyal güvenlik sistemi üzerine önemli bir adım atıldı. İşçi ve işverenlerin katılımıyla özerk bir sigorta kuruluşunun oluşturulması ve sosyalizm yerine müdahaleci bir sosyal refah politikasının benimsenmesi öngörüldü. Bu dönemde Alman sosyal güvenliği, işçilerin refah durumunu iyileştirmeyi hedefleyen temel bir yapı olarak şekillendirilmeye başlamıştır (Şanlıoğlu, 2011, s. 11-14).

Almanya'da sosyal Refah Devleti ile ilgili yasaların tarihsel gelişimi, Ali Seyyar'ın makalesinde ayrıntılı bir şekilde sıralanmıştır. 1839'da Prusya hükümeti tarafından kabul edilen ve çocuk işçiliğiyle mücadeleyi amaçlayan düzenlemeler, işçi haklarının korunması yolunda atılan ilk adımlardandır. 1869'da işçi güvenliğine ilişkin hükümler getirilmiş, 1878'de Bismarck

tarafından sosyal demokrasinin kamuyu tehdit eden faaliyetlerini kısıtlayan Sosyalistler Kanunu yürürlüğe girmiştir (Seyyar, 2009, s. 2).

1881'de İmparator I. Wilhelm, sosyal kanunların çıkarılması yönünde bir tebligat yayınlamış, ardından 1883'te İşçilerin Sağlık Sigortası Kanunu ve 1884'te İş Kazası Sigortası Kanunu parlamentoda kabul edilmiştir. Bu kanunlar, Alman sosyal güvenlik sisteminin temellerini atmıştır. 1911'de ise sosyal sigortalar Devlet Sigorta Nizamı (RVO) altında birleştirilmiş ve dul ile yetimler de sigorta kapsamına alınmıştır (Çağlar, 2015, s. 30-42).

1927'de iş bulma ve işsizlik sigortası kanunları devreye girmiş, işsizlik ödeneği ve mesleki danışmanlık hizmetleri sosyal güvenlik sistemine dahil edilmiştir. 1951 ve sonrasında ise çalışanların koruma kapsamı genişletilmiş, sosyal sigortalar daha da kapsayıcı hale getirilmiştir. 1961'de Federal Sosyal Yardım Kanunu ile toplumun muhtaç kesimlerinin sosyal güvenliği garanti altına alınmıştır. 1972'de sendikaların ve işçilerin temsil hakları genişletilmiş, ev hanımları emeklilik sigortası kapsamına dahil edilmiştir. 1992'de kadınların emeklilik yaşı kademeli olarak 65'e çıkarılma planı başlatılmış ve 2001'de özürlü emeklilik yaşı 60'dan 63'e yükseltilmiştir (Gökbunar vd., 2008, s. 158-173).

2001 yılından itibaren Almanya'da sosyal güvenlik sistemi, global ekonomik değişikliklere ve demografik yapıdaki evrimlere uyum sağlamak amacıyla çeşitli reformlarla güncellenmiştir. Özellikle 2000'lerin başından itibaren uygulamaya konulan reformlar, sosyal güvenlik sistemini daha sürdürülebilir ve esnek hale getirmeyi hedeflemiştir (Durdu, 2009, s. 37-50).

2002 yılında, Alman hükümeti, sosyal sigorta sistemindeki mali yükü azaltmak ve işgücü piyasasını canlandırmak için "Hartz Reformları" olarak bilinen bir dizi işgücü ve sosyal güvenlik reformunu başlatmıştır. Bu reformlar, işsizlik sigortası ve iş bulma hizmetlerinin yeniden yapılandırılmasını içermektedir. Hartz IV olarak bilinen son aşama, 2005 yılında yürürlüğe girmiş ve uzun süreli işsizler için yardım sistemini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Bu reformla, işsizlik yardımı ve sosyal yardım birleştirilerek, işsizlerin iş bulmaları için daha fazla teşvik ve destek sağlanmıştır (Çağlar, 2015, s. 30-42).

2011 yılında, Federal Emeklilik Sigortası'nın finansal sürdürülebilirliğini artırmak amacıyla, emeklilik yaşının kademeli olarak yükseltilmesine karar verilmiştir. 2029 yılına kadar kademe kademe artırılarak 67 yaşına çıkartılması planlanan emeklilik yaşı, çalışma süresini uzatmayı ve emeklilik maaşları üzerindeki baskıyı hafifletmeyi amaçlamaktadır (Rakıcı ve Kurşun, 2016, s. 135-156).

Son yıllarda, özellikle 2020'den itibaren, COVID-19 pandemisi sosyal güvenlik sistemlerinde önemli zorluklar yaratmıştır. Pandemi, iş güvencesi, sağlık sigortası ve işsizlik yardımı gibi konularda acil müdahaleleri zorunlu kılmıştır. Alman hükümeti, işçi ve işverenleri desteklemek için kısa çalışma ödeneği (Kurzarbeit) programını genişletmiş ve sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırıcı düzenlemeler yapmıştır (Müller ve Schmidt, 2021, s. 211-229).

Böylece, Almanya'da sosyal güvenlik sistemi, değişen ekonomik ve sosyal koşullara uyum sağlamak için sürekli olarak evrilmiş ve modern çağın gereksinimlerine cevap verecek şekilde düzenlenmiştir. Bu süreç, sistemin daha kapsayıcı, adil ve sürdürülebilir olmasını sağlama çabasını yansıtmaktadır.

3.2. Almanya'da Refah Devletinin Özellikleri

Almanya, sosyal sigorta sistemini dünya genelinde ilk kez kuran bir devlet olarak öne çıkar. Bu sistem, çalışma prensibine dayanarak oluşturulmuş ve sosyal güvencenin en önemli aracı olarak kabul edilmiştir. Sistem, işçi ve işveren katkılarının yanı sıra devlet destekleriyle finanse edilen bir yapıya sahiptir. Alman sosyal güvenlik modeli, sigorta primlerine dayalıdır ve vergilendirme yerine bu primler sistemin finansmanında önemli bir role sahiptir (Durdu, 2009, s. 37-50).

Almanya'daki sosyal refah yapısı içerisinde farklı çalışan grupları için çeşitli sigorta kurumları bulunmaktadır. Örneğin, işçilerin ve zanaatkarların sigorta kurumları birbirinden ayrıdır, ancak devlet memurları için özel bir sigorta kurumu bulunmamaktadır; zira onlar doğrudan devletin güvencesi altındadır. Bu yapı, merkezi olmayan bir sosyal sigorta örgütlenmesine işaret eder ve ademi tahsis prensibine dayanır. Sendika ve işverenler tarafından kurulan yardım sandıkları arasında ise uygulamada bir standardizasyon sağlanmış ve bu sandıklar yetkilendirilmiştir (Gökbunar vd., 2008, s. 158-173).

Sistemdeki özerk yönetim modeli, zorunlu sigorta ilkesinin katılığını azaltarak sistemi daha esnek hale getirmiştir. Sosyal hizmetler, dini kuruluşlar ve gönüllü organizasyonlar tarafından oluşturulan karma bir yapı ile sağlanırken, aile en temel sosyal kurum olarak görülmüştür (Rakıcı ve Kurşun, 2016, s. 135-156).

1970'lerden sonra artan işsizlik oranlarına karşın, bu sorunu azaltıcı etkili önlemler bulunamamıştır. İşverenler tarafından işçiler maliyet unsuru olarak görülmüş ve kayıt dışı

istihdama yönelim artmıştır. 1980'lerden sonra ise işsizlik ödemeleri azaltılmış, emeklilik yaşı gelir toplama amacıyla yükseltilmiş ve sosyal sigorta primleri yasal düzenlemelerle arttırılmıştır. Bu dönemlerde alınan politik kararlar, sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliğini sağlama çabasını yansıtmaktadır (Durdu, 2009, s. 37-50).

1990'lı yılların sonrasında Almanya'da sosyal güvenlik sistemine önemli eklemeler yapıldı. Bu dönemde, özel emeklilik sistemine teşvikler sağlanarak karma sigorta modeline geçiş yapılmıştır. Ayrıca, sermaye nazariyesine dayalı vergi politikaları, emek aleyhine düzenlemeler olarak şekillendirilmiştir. Bu değişiklikler, bireylerin özel emeklilik planlarına yönelmelerini teşvik ederken, devlet destekli sosyal güvenlik sisteminin yanı sıra bireysel yatırımların da önem kazanmasına olanak tanımıştır (Şanlıoğlu, 2011, s. 11-14).

1990'lı yıllardan sonraki dönemde Almanya, sosyal güvenlik ve emeklilik sistemlerinde önemli reformlar gerçekleştirmiştir. Bu dönem, özellikle Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından Almanya'nın yeniden birleşmesiyle birlikte yeni zorluklar ve fırsatlarla karşılaştığı bir süreci işaret eder. Yeniden birleşmenin ekonomik ve sosyal etkileri, sosyal güvenlik sistemlerinde yapısal değişiklikleri zorunlu kılmıştır (Çağlar, 2015, s. 30-42).

Özel Emeklilik Sistemine Teşvikler ve Karma Sigorta Modeli, 1990'lı yıllarda Almanya, bireylerin devlet destekli emeklilik sistemine ek olarak özel emeklilik planlarına yatırım yapmalarını teşvik eden reformlar yapmıştır. Bu reformlar, karma sigorta modelinin oluşturulmasına yol açmıştır. Bu modelde, devlet tarafından sağlanan temel emeklilik sigortası yanında, bireylerin özel sigorta şirketleri aracılığıyla ek emeklilik sigortası yapmaları teşvik edilmiştir. Bu, Almanya'nın sosyal güvenlik sisteminin daha sürdürülebilir hale getirilmesi amacıyla taşımaktadır (Çal ve Zarplı, 2024, s. 36-45).

Vergi Politikalarındaki Değişiklikler, Sermaye gelirlerine yönelik vergi politikalarında yapılan düzenlemeler, emek gelirlerine kıyasla sermaye gelirlerini destekleyici bir yapı oluşturmuştur. Bu, sermaye nazariyesine dayalı bir vergilendirme sistemine geçiş yapıldığını göstermektedir. Bu değişiklik, yatırımları ve sermaye birikimini teşvik etmek amacıyla emek aleyhine bir vergi politikası olarak eleştirilmiştir (Çağlar, 2015, s. 30-42).

Federal Yapı ve Yerel Yönetimlerin Desteklenmesi, Almanya'nın federal yapısı, yerel yönetimlerin ekonomik ve sosyal projelerde daha fazla söz sahibi olmasını sağlamak amacıyla güçlendirilmiştir. Federal bölgelerin desteklenmesi, Almanya'nın sosyal politika stratejilerinin temel bir parçası olarak kalmıştır. Bu yaklaşım, bölgeler arası dengesizlikleri azaltmayı ve daha adil bir kalkınma sağlamayı hedeflemektedir (Gökbunar vd., 2008, s. 158-173).

İşgücü Piyasası ve İşsizlikle Mücadele, 1990'lı yıllardan itibaren işgücü piyasasında esnek çalışma saatleri, part-time işler ve geçici işlerin yaygınlaşması, işsizlikle mücadelede yeni stratejilerin benimsenmesine yol açmıştır. Özellikle Hartz reformları ile işsizlik sigortası ve iş bulma hizmetleri yeniden yapılandırılmış, işsizlikle mücadelede daha aktif ve dinamik bir yaklaşım benimsenmiştir (Durdu, 2009, s. 37-50).

Bu dönem, Almanya'nın sosyal politikalarında önemli dönüşümleri ve modernleşmeyi temsil etmektedir. Sosyal güvenlik sisteminin yanı sıra ekonomik yapı ve işgücü piyasası da bu değişimden etkilenmiş, daha dinamik ve rekabetçi bir yapıya kavuşmuştur (Rakıcı ve Kurşun, 2016, s. 135-156).

Almanya'da uygulanan Refah Devleti modelinin iki temel özelliği öne çıkar. İlki, sosyal refahın sağlanması amacıyla ekonomik istikrarın ve gelir dağılımının iyileştirilmesine yönelik politikaların benimsenmesidir. Bu politikalar, toplumsal refahı artırma ve ekonomik adaleti sağlama hedeflerini taşır. İkinci temel özellik ise, federal yapı içinde yerinden yönetim ilkesine dayalı olarak, federal bölgelerin desteklenmesidir. Bu destek, bölgeler arası dengesizliklerin azaltılması ve yerel yönetimlerin daha etkin bir şekilde kalkınma projelerini yürütebilmesi için sağlanmaktadır. Bu yaklaşım, Almanya'nın sosyal ve ekonomik politikalarını şekillendiren önemli bir dinamiktir ve federal yapının güçlendirilmesini amaçlar (Durdu, 2009, s. 37-50).

3.3. Almanya'da Sosyal Refah Devleti Sisteminin Araçları

Almanya, sosyal Refah Devleti modelini benimseyerek vatandaşlarının yaşam kalitesini yükseltmeye ve sosyal adaleti sağlamaya büyük önem vermektedir. Bu bağlamda, Alman sosyal Refah Devleti sistemi, dört temel araç üzerine kurulmuştur, sosyal sigortalar, sosyal tazmin, sosyal yardım ve sosyal teşvikler. Bu araçlar, vatandaşların hayatlarının çeşitli evrelerinde ve farklı ihtiyaç durumlarında destek olmak için tasarlanmıştır ve sistemin her bir bileşeni, bireylerin ve ailelerin ekonomik ve sosyal zorluklarla başa çıkabilmesi için kritik roller üstlenmektedir (Şanlıoğlu, 2011, s. 11-14).

3.3.1. Sosyal Sigortalar

Sosyal Refah Devleti kapsamında Almanya, bireylerin sosyal güvenliklerini sağlamak amacıyla kapsamlı bir sosyal sigorta sistemi geliştirmiştir. Bu sistem, toplumun tüm kesimlerine yönelik güvenlik mekanizmaları sunarak yaşam standartlarını korumayı ve sosyal adaleti

sağlamayı hedefler. Almanya'daki sosyal sigorta sistemi; bakım sigortası, kaza ve meslek hastalıkları sigortası, maluliyet, yaşlılık ve ölüm sigortası (rente sigortası), işsizlik sigortası ve hastalık ile analık sigortası olmak üzere beş temel sigorta kolundan oluşur. Bu alt başlıklar, sistemin detaylı işleyişini ve kapsayıcılığını ortaya koymaktadır (Çal ve Zarplı, 2024, s. 36-45).

Bakım Sigortası (*Pflegeversicherung*), Bakım sigortası, hastalık sigortası ve aile sigortası ile doğrudan bağlantılı bir sigorta türüdür ve uzun dönemli bakım ihtiyacı doğan bireylerin korunmasını amaçlar. Bu sigorta, sigortalıların bakım ihtiyaçlarını karşılamayı ve onlara yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli desteği sağlamayı hedefler. Almanya'da bakım sigortası hem hastalık sigortası kasaları hem de özerk bakım kasaları tarafından yürütülür. Bu kapsamda hizmetlerden yararlanabilmek için sigorta kasasına üye olmak ve bakım ihtiyacının ortaya çıkması gereklidir. Bakım sigortasında, sigortalılar hizmetlere herhangi bir bekleme süresi olmaksızın erişebilir. Bunun yanı sıra, muhtaç bireyler ihtiyaç derecelerine göre sınıflandırılarak hizmetler bu sınıflandırmaya uygun bir şekilde sunulur. Bu, bakım sigortasının bireylerin özel ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde yapılandırıldığını gösterir (Ayferi, 2007, s. 33-36).

Kaza ve Meslek Hastalıkları Sigortası (Unfallversicherung), Kaza ve meslek hastalıkları sigortası, çalışma hayatında meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı bireyleri koruyan bir sistemdir. Bu sigorta, Almanya'da tüm çalışanları kapsayan zorunlu bir sigorta türüdür. Sigorta kapsamındaki temel odak noktası, iş kazasının veya hastalığın doğrudan işle olan bağlantısıdır. Kaza sigortasının primleri yalnızca işverenler tarafından ödenir ve prim oranları, çalışma alanındaki kaza riski, çalışan sayısı ve iş yerinin gelir düzeyi gibi faktörlere bağlı olarak belirlenir. Bu sistem, iş yerinde güvenlik önlemlerini teşvik etmesi açısından da önemli bir işlev görmektedir (Seyyar, 2009, s. 2).

Maluliyet, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası (Renteverversicherung), Maluliyet, yaşlılık ve ölüm sigortası, Almanya'da sosyal güvenlik sisteminin en köklü bileşenlerinden biridir. Bu sigorta, işçi ve müstahdemlerin yanı sıra bağımsız çalışanlar, askerlik görevini yerine getirenler, kamu hizmetinde çalışanlar ve geçici iş göremezlik ya da işsizlik yardımı alan bireyleri de kapsamaktadır. Bunun yanında, doğum sonrası anneler de bu sigorta kapsamında değerlendirilir. Bu sigorta sistemi, bireylerin çalışma yaşamı boyunca yaptıkları katkılara dayalı olarak emeklilik, maluliyet ve ölüm sonrası hak sahiplerine maddi güvence sunmaktadır (Kılı., 2007, s. 236-240).

İşsizlik Sigortası (Arbeitslosenversicherung), İşsizlik sigortası, Almanya'da ilk kez 1927 yılında uygulanmaya başlanmış, 1969 yılında zorunlu hale getirilmiştir. Bu sistem, çalışmayan bireylerin geçimlerini sürdürebilmeleri için maddi destek sağlamayı amaçlar. İşsizlik sigortası, yalnızca işçi ve müstahdemleri kapsamakla birlikte, kapsam açısından diğer sosyal sigorta türlerine göre daha dardır. Bu sigorta kapsamına girebilmek için bireylerin son üç yıl içinde en az 12 ay boyunca işsizlik sigortası primlerini ödemiş olmaları gerekmektedir. İşsizlik durumunda hak sahipleri, federal çalışma dairesi tarafından sağlanan işsizlik yardımlarından faydalanabilir (Mishra, 1999).

Hastalık ve Analık Sigortası (Krankenversicherung ve Mutterschaftsversicherung), Hastalık ve analık sigortası, Almanya'daki sosyal güvenlik sisteminin temel taşlarından biridir. Bu sigorta, bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini sağlamanın yanı sıra, hamilelik ve doğum süreçlerinde de finansal destek sunar. Sigorta kapsamındaki hizmetler, hastalık durumunda tedavi giderlerini karşılamakla sınırlı kalmaz, aynı zamanda önleyici sağlık hizmetlerini de içerir. Analık sigortası ise annelerin doğum öncesi ve sonrası dönemde ihtiyaç duydukları maddi desteği karşılamayı amaçlar.

Almanya'da sosyal sigortalar sistemi, bireylerin yaşamlarının farklı evrelerinde karşılaşılabilecekleri risklere karşı güçlü bir koruma sağlamaktadır. Bu sistem, yalnızca çalışan kesimi değil, toplumun tüm kesimlerini kapsayan ve sosyal dayanışmayı teşvik eden bir yapıya sahiptir. Sosyal sigortaların her bir alt kolu, bireylerin yaşam kalitesini artırmayı ve sosyal güvenliği güçlendirmeyi hedefleyen, kapsamlı bir hizmet anlayışı ile şekillenmiştir. Almanya, bu yapıyla sosyal Refah Devleti modelinin başarılı bir örneğini sunmaktadır.

3.3.2. Sosyal Tazmin

Sosyal tazmin sistemi, Almanya'nın sosyal Refah Devletinin önemli bileşenlerinden biridir ve toplumsal riskler sonucunda zarar gören bireylerin maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar. Sosyal tazmin kapsamına giren bireyler, belirli koşullar altında devlet destekli yardım ve haklardan faydalanabilirler. Bu sistem, toplumun çeşitli gruplarını kapsayarak geniş bir sosyal koruma ağı sunmaktadır.

Sosyal Tazmin Kapsamındaki Gruplar, Sosyal tazmin kapsamına giren bireyler dört ana grup altında sınıflandırılmaktadır,

- Savaş Mağdurları, Savaş nedeniyle fiziksel, psikolojik veya ekonomik zarar gören bireyler.
- Askerlik ve Sivil Hizmet Mağdurları, Askerlik veya sivil hizmet sırasında yaralanan ya da sakat kalan bireyler.
- Zorunlu Aşı Mağdurları, Zorunlu aşı uygulamaları sonucunda zarar gören bireyler.
- Suç Mağdurları, Suç sonucu fiziksel veya psikolojik zarar gören kişiler.

Bu gruplar, karşılaştıkları risklerin niteliğine göre yetkili sosyal hizmet birimlerine başvurarak sosyal tazmin haklarını talep edebilirler.

Sosyal Tazmin Hizmetleri, Sosyal tazmin sistemi, kapsamına giren bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli hizmetler sunar. Bu hizmetler, bireylerin zararlarını tazmin etmeye yönelik geniş bir çerçevede yapılandırılmıştır,

- Tedavi ve Rehabilitasyon Hizmetleri, savaş, askerlik veya diğer riskler sonucu zarar gören bireylerin tedavi ve rehabilitasyon ihtiyaçları, hastalık sigortası kurumları tarafından karşılanır. Bu kapsamda bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıklarının yeniden sağlanması hedeflenir.
- Maddi Yardımlar ve Aylık Bağlanması, riske maruz kalan bireylere, durumlarına uygun şekilde kendilerine, eşlerine ve çocuklarına aylık bağlanır. Bu destekler, bireyin ve ailesinin temel ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar.
- Vefat Durumunda Sağlanan Destekler, riske maruz kalan bireyin vefatı durumunda, geride kalanlara aylık bağlanır. Bu aylıklar, eş, çocuk ve ebeveynlere tahsis edilir. Ayrıca, vefat eden kişinin defin masraflarını karşılamak üzere defin ve ölüm parası ödenir. Bu destekler, bireyin ailesine ekonomik anlamda bir güvence sunmayı hedefler.

Sosyal Tazminin İşleyişi, Sosyal tazmin kapsamında yer alan bireylerin başvuruları, belirlenen kategorilere uygun olarak ilgili gözetim dairelerine yapılır. Başvurular, bireylerin risk gruplarına göre değerlendirilir ve uygun hizmetler sunulur. Hizmetlerin uygulanmasında hızlı ve etkin bir yaklaşım benimsenir, böylece bireylerin ihtiyaçları mümkün olan en kısa sürede karşılanır (Durdu, 2009, s. 37-50).

Sosyal Tazmin Sisteminin Toplumsal Rolü, Sosyal tazmin sistemi, bireylerin uğradıkları zararları tazmin ederek toplumsal dayanışmayı güçlendiren bir mekanizmadır. Bu sistem, yalnızca bireylerin maddi kayıplarını telafi etmekle kalmaz, aynı zamanda sosyal Refah Devletinin koruma ve destek ilkelerini hayata geçirir. Böylece toplumsal eşitlik ve adaletin sağlanmasına katkıda bulunur (Kalkan, 2020, s. 167-170).

Almanya'daki sosyal tazmin sistemi, bireylerin riskler karşısında korunmasını ve sosyal haklara erişimini güvence altına alır. Tedavi hizmetlerinden maddi yardımlara kadar geniş bir yelpazede sunulan bu hizmetler, bireylerin yaşam kalitesini artırmayı ve toplumsal dayanışmayı sağlamayı hedefler. Sosyal Refah Devletinin önemli bir unsuru olan bu sistem, bireylerin ve ailelerinin zorluklarla başa çıkmasına destek sağlayarak sosyal koruma ağını tamamlar.

3.3.3. Sosyal Yardım

Sosyal yardım, Almanya'daki Refah Devleti anlayışının temel taşlarından birini oluşturmaktadır ve bireylere insan onuruna yakışan bir yaşam sunmayı amaçlayan bir mekanizma olarak öne çıkmaktadır. Bu sistem, toplumsal dayanışma ilkesine dayalı olup, devletin sosyal sorumlulukları çerçevesinde gönüllü mali kuruluşlarla iş birliği içinde yürütülmektedir. Sosyal yardım, anayasal bir hak olarak tanınmakta ve bireylerin temel ihtiyaçlarının karşılanmasını garanti altına almaktadır (Atasü-Topcuoğlu, 2019, s. 941-974).

Sosyal Yardımın Temel İlkeleri, Almanya'da sosyal yardım sisteminin işleyişi, üç temel koşula dayanmaktadır,

- Zor Durumda Bulunma, Bireyin, sosyal yardıma başvurmayı gerektiren zorlayıcı ekonomik veya sosyal bir durumda olması gereklidir.
- Kendine Yetememe, Sosyal yardım talep eden kişinin, kendi çabalarıyla temel ihtiyaçlarını karşılayamaması.
- Başkasından Yardım Alamama, Yardım isteyen bireyin, ailesi veya çevresinden yeterli destek görmediği durumlarda devreye girer.

Bu ilkeler, sosyal yardımın hedef kitesini belirlemekte ve bireylerin gerçek ihtiyaçlarının tespit edilmesinde rehberlik etmektedir.

Sosyal Yardımın Amaçları, Sosyal yardım sistemi, emekçi sınıfın ve diğer dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına cevap verebilmek için tasarlanmıştır. Bu sistemin başlıca amaçları şunlardır,

- Temel İhtiyaçların Karşılanması, Sosyal yardım, bireylerin barınma, gıda ve sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlar.
- Topluma Entegrasyon, Sosyal yardım mekanizmaları, bireylerin rehabilitasyonu ve topluma yeniden kazandırılmasını hedefler.

- Statü Yükselmesi, Sosyal yardım, bireylerin yaşam standartlarını artırarak sosyal statülerini iyileştirmeye yönelik çalışır.

Bu amaçlar, sosyal yardımı yalnızca geçici bir destek aracı olmaktan çıkarıp, bireylerin uzun vadeli yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen bir politika haline getirmektedir (Kalkan, 2020, s. 167-170).

Sosyal Yardımın Hukuki Dayanağı, Almanya’da sosyal yardım, anayasal bir hak olarak tanınmaktadır. Bu bağlamda, devletin bireylerin sosyal güvenliğini sağlama sorumluluğu anayasal bir yükümlülük haline gelmiştir. Sosyal yardım, aynı zamanda sosyal teşvikin tamamlayıcı bir unsuru olarak görülmektedir. Bu durum, sosyal yardımı bireysel destekten ziyade toplumsal refahı artırmayı amaçlayan bir politika aracı haline getirmektedir (Rakıcı ve Kurşun, 2016, s. 135-156).

Sosyal Yardımın Uygulama Süreci, Sosyal yardım, gönüllü mali kuruluşlarla iş birliği içinde yürütülmekte olup, bireylerin başvurularına dayanarak uygulanır. Yardım sürecinde bireylerin durumu detaylı bir şekilde değerlendirilmekte ve yardım ihtiyaçları doğrultusunda farklı hizmetler sunulmaktadır. Bu hizmetler, finansal yardımların yanı sıra, bireylerin psikososyal destek ve mesleki rehabilitasyon gibi çeşitli alanlardaki ihtiyaçlarını da karşılamayı hedeflemektedir (Çağlar, 2015, s. 30-42).

Sosyal Yardımın Toplumsal Katkıları, Sosyal yardım, bireylerin yaşam kalitesini artırmanın yanı sıra, toplumsal dayanışmayı güçlendiren bir mekanizma olarak önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle düşük gelir gruplarına yönelik sağlanan bu destek, toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasına katkıda bulunur. Ayrıca, bireylerin ekonomik ve sosyal hayata katılımını teşvik ederek toplumsal uyumu artırır (Gökbunar vd., 2008, s. 158-173).

Almanya’da sosyal yardım, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamayı ve sosyal hayata katılımlarını sağlamayı amaçlayan kapsamlı bir sistemdir. Anayasal bir hak olarak tanınan bu mekanizma, sosyal Refah Devletinin en önemli unsurlarından biridir. Sosyal yardım, yalnızca bireysel ihtiyaçları karşılamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal eşitliği ve dayanışmayı güçlendiren bir araç olarak Almanya’nın sosyal politikalarında merkezi bir rol oynamaktadır.

3.3.4. Sosyal Teşvik

Sosyal teşvik, Almanya’da Refah Devletinin bireylerin ekonomik ve sosyal yaşamlarını desteklemek amacıyla uyguladığı önemli mekanizmalardan biridir. Bu teşvikler, istihdamı

artırmak, aileleri desteklemek, dezavantajlı grupları topluma kazandırmak ve bireylerin yaşam standartlarını yükseltmek gibi çeşitli hedeflere yönelik olarak tasarlanmıştır. Sosyal teşvik politikaları, bireylerin refahını sağlamanın yanı sıra toplum genelinde ekonomik ve sosyal kalkınmayı da amaçlar (Gökbunar vd., 2008, s. 158-173).

İstihdamı Teşvik, İstihdamın artırılması amacıyla uygulanan teşvikler, bireylerin iş gücü piyasasına katılımını desteklemek için çeşitli araçlar içerir,

- İşe Aracılık ve Mesleki Danışma, İşsiz bireylerin uygun iş fırsatlarına erişimini sağlamak ve iş gücü piyasasında yönlendirme yapmak amacıyla iş bulma kurumları ve mesleki danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır.
- Mesleki Eğitimin Teşviki, İş gücünün niteliklerini artırmak ve bireylerin iş piyasasında rekabet gücünü yükseltmek için mesleki eğitim programları teşvik edilmektedir. Bu programlar, iş gücü piyasasındaki değişen ihtiyaçlara uygun beceriler kazandırmayı hedefler.
- İş Kurma Yardımı ve Mesleki Rehabilitasyon, Kendi işini kurmak isteyen bireylere devlet tarafından finansal destek sağlanırken, dezavantajlı bireyler için mesleki rehabilitasyon programları uygulanarak iş gücü piyasasına entegrasyonları sağlanır.

Aileyi Teşvik, Ailelerin ekonomik ve sosyal refahını artırmak için çeşitli teşvik mekanizmaları bulunmaktadır (Kalkan, 2020, s. 167-170),

- Çocuk Parası (Kindergeld), Ailelere çocuklarının bakımı ve eğitimi için düzenli maddi destek sağlanır. Çocuk parası, ailelerin yüklerini hafifletmek ve çocukların refahını artırmak amacıyla sunulan temel bir destektir.
- Yetiştirme Parası (Elterngeld), Çocuk sahibi ebeveynlerin iş gücü piyasasından geçici olarak çekilmeleri durumunda, gelir kayıplarını telafi etmek için verilen bir yardımdır. Bu destek, ebeveynlerin çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmesine olanak tanır.

Gençliği ve Dezavantajlı Grupları Teşvik, Sosyal teşvik politikaları, gençlerin ve dezavantajlı grupların desteklenmesine özel önem vermektedir,

- Gençliği Teşvik, Gençlerin eğitim ve mesleki gelişim süreçlerini desteklemek için burslar, eğitim programları ve gençlik projeleri gibi çeşitli araçlar kullanılmaktadır.
- Engellileri Teşvik, Engelli bireylerin mesleki rehabilitasyonu ve topluma entegrasyonu amacıyla özürsüzler çalışma atölyeleri gibi kurumlar oluşturulmuştur. Bu kurumlar, engelli bireylerin hem iş gücü piyasasında yer almalarını hem de sosyal hayata katılımlarını teşvik eder.

Konut ve Tasarrufu Teşvik, Almanya'da bireylerin konut sahibi olmalarını ve tasarruf alışkanlıklarını geliştirmelerini teşvik etmek amacıyla çeşitli politikalar uygulanmaktadır (Wilson, 1995, s.90),

- Konut Parası (Wohngeld), Düşük gelirli birey ve ailelere, barınma ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için mali destek sağlar.
- Tasarruf ve Konut Primleri, Devlet, bireylerin ev satın alma ya da inşa etme süreçlerini kolaylaştırmak için finansal teşvikler sunar. Örneğin, belirli bir tutardaki tasarruflara yıllık prim avantajı sağlanmaktadır. Yeni evlenen çiftlere sunulan teşvikler ise bekârlara göre daha yüksek oranlardadır.

Sosyal teşvik, Almanya'da bireylerin ekonomik ve sosyal yaşamlarını iyileştirmek amacıyla uygulanan kapsamlı bir destek sistemidir. Bu teşvikler, bireylerin iş gücü piyasasına katılımını artırmanın, ailelerin refahını sağlamanın ve dezavantajlı grupların topluma entegrasyonunu desteklemenin yanı sıra bireylerin uzun vadeli refahını ve toplumsal dayanışmayı güçlendiren bir araç olarak önemli bir rol oynamaktadır. Almanya'nın sosyal teşvik politikaları, Refah Devleti modelinin dinamik ve bütüncül bir parçası olarak toplumun farklı kesimlerine yönelik kapsamlı çözümler sunmaktadır.

Almanya'da refah devleti anlayışı, sosyal piyasa ekonomisi çerçevesinde şekillenmiş ve bireylerin sosyal güvenliğini sağlamak amacıyla kapsamlı politikalar geliştirilmiştir. Devlet, işsizlik sigortası, sağlık hizmetleri ve emeklilik gibi alanlarda geniş çaplı düzenlemeler yaparak vatandaşlarının ekonomik güvencesini artırmayı hedeflemiştir. Almanya'nın refah devleti politikaları, sosyal dayanışmayı ve devlet müdahalesini temel alırken, bireylerin ekonomik risklere karşı korunmasını esas almıştır. Bununla birlikte, bu sosyal teşvik politikalarının uygulanma biçimi, refah devletinin daha bireyci bir anlayışa sahip olduğu Amerika Birleşik Devletleri'nden belirgin şekilde farklılaşmaktadır. Almanya'da devletin sosyal güvenlikteki aktif rolü dikkat çekerken, ABD'de piyasa temelli çözümler ön planda tutulmuş ve bireylerin kendi sosyal güvenliklerini sağlama sorumluluğu daha fazla vurgulanmıştır. Bu doğrultuda, Almanya'nın uyguladığı sosyal politikaların piyasa mekanizmaları ile nasıl farklılaştığını anlamak için ABD'deki refah devleti modelini incelemek gerekmektedir.

4. ABD’de REFAH DEVLETİ VE UYGULAMALARI

Amerika Birleşik Devletleri’nde Refah Devleti uygulamaları, tarihsel olarak 1930’lardaki Büyük Buhran dönemi ile birlikte şekillenmiş ve özellikle Franklin D. Roosevelt’in New Deal politikalarıyla kurumsal bir boyut kazanmıştır (Zimmer ve Toepler, 1996, s. 170-175). Sosyal güvenlik, işsizlik sigortası, sağlık hizmetleri ve düşük gelirliler için destek programları gibi uygulamalar, ABD’nin refah politikalarının temel taşlarını oluşturur. Ancak, bu sistemin gelişimi ve uygulanışı, federal ve eyalet düzeyindeki farklılıklar, siyasi ideolojiler ve ekonomik koşullar çerçevesinde sürekli olarak tartışılmıştır. Bu bağlamda, ABD Refah Devleti, bireysel sorumluluk ile devlet desteği arasındaki denge arayışının dinamiklerini yansıtan bir yapıya sahiptir (Faist, 1995, s. 225-230).

4.1. ABD’de Refah Devletinin Doğuşu ve Gelişimi

Refah Devleti, bireylerin sosyal ve ekonomik refahını sağlamak amacıyla kamu politikalarının şekillendiği bir yönetim anlayışıdır. Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) Refah Devletinin doğuşu ve gelişimi, tarihsel, sosyal ve ekonomik faktörlerin bir araya geldiği karmaşık bir sürecin sonucudur. Bu süreç, özellikle 20. yüzyılın ilk yarısında yaşanan ekonomik krizler, sosyal hareketler ve siyasi dönüşümlerle belirginleşmiştir (Wenzel ve Bös, 1997, s. 540-545).

ABD’de Refah Devletinin temelleri, 19. yüzyılın sonlarında endüstriyel devrimin etkisiyle ortaya çıkan sosyal ve ekonomik eşitsizliklere dayanır. Sanayileşme, büyük şehirlerin oluşması ve göç dalgaları, özellikle şiiir ve köy yaşamından kopan bireylerin yeni ekonomik düzene uyum sağlamasını zorlaştırdı. Bu dönemde, sosyal yardım çabaları büyük ölçüde hayır kurumları ve yerel topluluklar aracılığıyla yürütülüyordu. Ancak, bu yardımların sınırlı kapsamı, ekonomik krizler ve sosyal sorunlarla başa çıkmakta yetersiz kalıyordu (Toprak, 2015, s. 160).

ABD’de Refah Devletinin kurumsallaşması, 1929 Büyük Buhranı’nın yarattığı ekonomik kaosla yakından ilişkiliydi. Buhran, milyonlarca insanın işsiz kalmasına, gelir kaybına ve yoksulluğun derinleşmesine yol açtı. Franklin D. Roosevelt’in başkanlık döneminde uygulamaya konulan New Deal programı, bu sorunlara yönelik kapsamlı bir çözüm paketi sunuyordu. New Deal, çeşitli sosyal ve ekonomik reformlarla Refah Devletinin temelini oluşturmuştur (Béland vd., 2021, s. 285-290)

1935 yılında kabul edilen Sosyal Güvenlik Yasası (Social Security Act), Refah Devletinin önemli bir dönüm noktalarından biriydi. Bu yasa, yaşlılar, çocuklar, işsizler ve engelliler için yardım programlarını öngörerek, federal hükümetin sosyal refah alanındaki rolünü kurumsallaştırdı. Sosyal Güvenlik Yasası, daha önce büyük ölçüde yerel yönetimler ve hayır kurumları tarafından sağlanan yardım hizmetlerini, merkezi bir sisteme taşıyarak sosyal koruma alanında devrim niteliğinde bir değişiklik getirmiştir (Joppke, 2023, s. 85-90)

II. Dünya Savaşı sonrası dönem, ABD Refah Devletinin genişlediği ve derinleştiği bir süreci temsil eder. Ekonomik canlanma, orta sınıfın güçlenmesi ve sosyal hareketlerin etkisiyle refah politikaları daha kapsamlı hale geldi. 1960’larda Lyndon B. Johnson’un başlattığı “Büyük Toplum” (Great Society) programı, Refah Devletinin boyutunu genişleten bir dizi reformu içeriyordu. Medicare ve Medicaid programlarının oluşturulması, sağlık hizmetlerine erişim konusunda önemli adımları temsil etmiştir (Çağlar, 2015, s. 30-42).

Ayrıca bu dönemde, medeni haklar hareketi ve diğer toplumsal hareketler, refah politikalarının daha kapsayıcı hale gelmesini sağladı. Siyahi Amerikalılar, kadınlar ve diğer dezavantajlı gruplar, sosyal hizmetlere erişim ve ekonomik fırsatlar konusunda daha fazla hak talep etti. Bu talepler, Refah Devletinin sosyal adalet ve eşitlik gibi ilkeleri daha öne çıkarmasına yol açmıştır (Zimmer ve Toepler, 1996, s. 170-175).

1980’ler, ABD Refah Devletinin dönüşüm sürecini başlatan neoliberal politikaların etkisiyle şekillendi. Ronald Reagan’ın başkanlığı döneminde, devletin sosyal hizmetlerdeki rolünü azaltmaya yönelik politikalar benimsenirken, bireysel sorumluluk ve özel sektörün rolü vurgulandı. Bu dönemde, refah programlarına yönelik eleştiriler artarken, yardım sistemlerinin maliyeti ve etkinliği üzerine yoğun tartışmalar yapılmıştır (Béland vd., 2021, s. 285-290)

1990’larda Bill Clinton yönetimi, Refah Reformu olarak bilinen Kendi Ayakları Üzerinde Durma ve Çalışma Sorumluluğu Yasası (Personal Responsibility and Work Opportunity Reconciliation Act) ile Refah Devletini yeniden şekillendirdi. Bu yasa, yardım alan bireyleri işe yönlendirme ve sosyal yardımları sınırlı bir süresel çerçevede sunma amacı taşıyordu. İşsizlik sigortası ve diğer yardım programlarının kapsamı daraltılırken, bireysel öz yeterlilik ve piyasa odaklı yaklaşımlar ön plana çıkmıştır (Gangl, 2004, s. 1325-1330).

21. yüzyılda ABD Refah Devleti, sosyal ve ekonomik koşullardaki değişiklikler nedeniyle yeni zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. 2008 Küresel Ekonomik Krizi, çok sayıda insanın işsiz ve evsiz kalmasına neden olarak refah politikalarının yeniden gözden

geçirilmesine yol açtı. Barack Obama yönetimi, Affordable Care Act gibi reformlarla sağlık hizmetlerine erişimi genişletmeye çalışmıştır (Behrendt, 2018, s. 210-215).

Ancak, ABD Refah Devleti hala eleştiri ve tartışma konusudur. Sosyal yardım programlarının yetersiz kaldığı, gelir eşitsizliklerini azaltmada etkili olamadığı ve büyük bir mali yük yarattığı gibi eleştiriler, refah politikalarının geleceği üzerinde belirleyici olmuştur (Joppke, 2023, s. 85-90)

Sonuç olarak, ABD’de Refah Devletinin doğuşu ve gelişimi, sosyal sorunları çözmeye yönelik çabalarla şekillenirken, siyasi, ekonomik ve ideolojik faktörlerden yoğun bir şekilde etkilenmiştir. Bu süreç, devletin bireylerle olan sosyal kontratının çeşitli tarihsel koşullara göre yeniden şekillendiğini göstermektedir.

4.2. ABD’de Refah Devletinin Özellikleri

Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) Refah Devleti, tarihsel, ekonomik ve siyasi koşulların etkisiyle özgün bir yapıya sahiptir. ABD Refah Devletinin temel özellikleri, federal sistem, bireysel sorumluluk anlayışı, piyasa temelli yaklaşımlar ve şeffaflığın öne çıktığı bir idari yapı ile şekillenmiştir. Bu özellikler, refah politikasının çerçevesini çizen çok sayıda dinamiğin bir sonucudur (Zimmer ve Toepler, 1996, s. 170-175).

ABD’de Refah Devletinin yapısal bir özelliği, federal sistemin etkisi altında şekillenmesidir. Sosyal yardım ve refah politikaları, federal hükümet ile eyalet yönetimleri arasında paylaşılmıştır. Federal hükümet, sosyal güvenlik, Medicare ve Medicaid gibi büyük kapsamlı programlardan sorumlu iken, diğer sosyal hizmetler ve yardımlar genellikle eyalet veya yerel yönetimler tarafından yürütülmektedir. Bu durum, Refah Devletinin uygulamalarında coğrafi ve ekonomik farklılıkların belirgin olmasına yol açmıştır.

ABD Refah Devleti, bireysel sorumluluk ve piyasa temelli bir yaklaşımı benimser. Refah politikaları, bireylerin çalışma ve kendi kendine yeterliliklerini teşvike dayalı bir anlayışla yürütülür. Bu kapsamda, sosyal yardımlar genellikle işsizlikle başa çıkma, eğitim ve mesleki gelişim gibi alanlarda bireylerin kapasitesini arttırmayı hedefler. 1996 yılında kabul edilen Kendi Ayakları Üzerinde Durma ve Çalışma Sorumluluğu Yasası (Personal Responsibility and Work Opportunity Reconciliation Act), bu anlayışı somutlaştıran bir örnektir. Bu yasa, yardım alan bireylerin çalışma şartına bağlı olarak sosyal yardım alabilmesini düzenlemiştir.

ABD Refah Devletinin bir diğ er ayırt edici özelliğ i, sosyal güvenlik sisteminin merkezi bir rol oynamasıdır. 1935 yılında kabul edilen Sosyal Güvenlik Yasası (Social Security Act), emeklilik, engellilik ve işsizlik gibi durumlar için finansal destek sağ layan bir sistem sunmuştur. Sosyal güvenlik, yüksek bir katılım oranı ile ÷ lke genelinde en geniş kapsamlı sosyal yardım programlarından biri haline gelmiştir (Gangl, 2004, s. 1325-1330).

ABD’de Refah Devletinin bir baş ka önemli özelliğ i, piyasa odaklı bir sağ lık hizmeti anlayış ının hâkim olmasıdır. Medicare ve Medicaid gibi devlet destekli sağ lık sigortası programları, sağ lık hizmetlerine erişimde önemli bir yer tutarken, özel sağ lık sigortası sistemi ve piyasa temelli sağ lık hizmetleri önemini korumaktadır. Ancak bu yapı, gelir eşitsizliğ i nedeniyle sağ lık hizmetlerine erişimde ciddi farklılıklara yol açmaktadır (Behrendt, 2018, s. 210-215).

ABD’de Refah Devletinin finansmanı, büyük ölçüde vergilere dayanır. Federal ve eyalet düzeyinde uygulanan vergiler, sosyal yardım programlarının maliyetini karşılamada kullanılmaktadır. Ancak bu sistem, zaman zaman vergi yükünün ađ ırlığ ı ve sosyal yardımların etkinliğ i üzerine tartışmaların odağ ı olmuştur. Neoliberal politikaların etkisiyle sosyal yardım programlarının kapsamı daraltılmış ve bireysel öz yeterlilik ön plana çıkartılmıştır (Joppke, 2023, s. 85-90)

ABD Refah Devleti, sosyal adalet ve eşitlik hedeflerini gerçekleştirme konusundaki sınırlı başarısı nedeniyle eleştirilmektedir. Gelir eşitsizliğ i, yoksulluk ve dezavantajlı grupların sosyal yardım hizmetlerine erişimindeki sorunlar, Refah Devletinin etkinliğ ini sorgulayan temel konular arasındadır. Özellikle, siyahi Amerikalılar ve Latinolar gibi etnik azınlıklar, sosyal hizmetlere erişimlerinde daha fazla zorluk yaşamaktadır (Behrendt, 2018, s. 210-215).

ABD’de Refah Devleti, bireysel sorumluluk ile devlet desteğ i arasında bir denge kurmaya çalış an, piyasa temelli ve federal sisteme dayalı bir yapıya sahiptir. Ancak, sosyal adalet, gelir eşitsizliğ i ve yoksulluk gibi sorunlar, bu sistemin sürekliliğ i ve etkisi konusunda tartışmaları gündemde tutmaya devam etmektedir (Kalkan, 2020, s. 167-170).

4.3. ABD’de Sosyal Refah Devleti Sisteminin Araçları

ABD’de sosyal Refah Devleti sistemi, vatandaşların temel sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çeşitli mekanizmalar ve programlarla desteklenmektedir

(Diprete ve McManus, 2000, s. 350-355). Bu sistemin temel araçlarından biri sosyal güvenlik, diğeri ise Medicare ve Medicaid gibi sağlık hizmetleri sunan programlardır. Her iki mekanizma da federal ve eyalet seviyesinde şekillenmiş olup, Amerikan toplumunun farklı kesimlerine hizmet etmeyi amaçlar (Kostka vd., 2021. 675-680).

4.3.1. Sosyal Güvenlik

ABD'deki Refah Devletinin temel taşlarından biri olan Sosyal Güvenlik sistemi, bireylerin yaşlılık, engellilik ve işsizlik gibi durumlarda ekonomik olarak korunmasını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır (Diprete ve McManus, 2000, s. 350-355). Bu sistem, 1935 yılında Franklin D. Roosevelt döneminde Social Security Act adıyla yürürlüğe girmiştir ve o tarihten bu yana ABD sosyal koruma sisteminin en önemli unsurlarından biri olmayı sürdürmektedir (Kostka vd., 2021. 675-680). Sosyal Güvenlik, özellikle yaşlanan nüfusun gelir kaybına karşı korunması, engellilik durumunda bireylere destek sağlanması ve bağımlı aile bireylerinin ihtiyaçlarının karşılanması gibi kritik hedefler doğrultusunda şekillendirilmiştir (Joppke, 2023, s. 85-90).

Sosyal Güvenlik Yasası, Büyük Buhran'ın toplumsal ve ekonomik yıkımlarına bir yanıt olarak tasarlanmıştır. 1930'lu yılların ekonomik kriz ortamında milyonlarca Amerikalının işini kaybetmesi ve emeklilik döneminde yoksulluğa düşmesi, federal hükümeti kapsamlı bir sosyal güvenlik sistemi geliştirmeye sevk etmiştir. Bu yasa, yalnızca yaşlılar için bir gelir kaynağı sağlamakla kalmamış, aynı zamanda toplumun ekonomik dengesini ve sosyal dayanışmayı güçlendiren bir araç olmuştur (Béland vd., 2021, s. 285-290).

Program, başlangıçta emeklilik yardımlarına odaklanmış olsa da zamanla kapsamını genişleterek engellilik yardımları, dul ve yetim yardımları gibi destekleri de içermeye başlamıştır. Günümüzde Sosyal Güvenlik, milyonlarca Amerikalı için ekonomik güvence sağlamaya devam etmektedir (López-Santana, 2015, s. 45-50).

Sosyal Güvenlik, çalışan bireylerden ve işverenlerden alınan Federal Insurance Contributions Act (FICA) vergileri ile finanse edilmektedir. Bu vergiler, çalışanların maaşlarından belirli bir oranda kesilmekte ve işverenler tarafından da eşit bir oranda karşılanmaktadır (Kostka vd., 2021. 675-680). Toplanan bu vergi gelirleri, mevcut yararlanıcılara yapılan ödemeler için kullanılmaktadır. Bu finansman modeli, "ödemeler sırasında finanse etme" (pay-as-you-go) sistemi olarak adlandırılır. Başka bir deyişle, bugünün

çalışanları tarafından ödenen vergiler, bugünün emeklilerine ve diğer yararlanıcılara aktarılan yardımları finanse etmektedir (Çılğın, 2022, s. 15-20).

Sosyal Güvenlik sistemi, aynı zamanda bir emanet fonu aracılığıyla yönetilmektedir. Bu fon, fazla gelirlerin yatırım yapılarak biriktirilmesi yoluyla gelecekteki ihtiyaçları karşılamak için kullanılmaktadır. Ancak, yaşlanan nüfus ve artan emekli sayısı nedeniyle, bu fonların uzun vadede yeterli olup olmayacağı konusu sık sık tartışılmaktadır (Diprete ve McManus, 2000, s. 350-355).

Sosyal Güvenlik sistemi, bireylerin hayatlarının farklı evrelerinde karşılaşılabilecekleri ekonomik zorlukları hafifletmek amacıyla çeşitli yardımlar sunmaktadır. Bu yardımlar şunları kapsamaktadır (López-Santana, 2015, s. 45-50),

- Emeklilik Yardımları, Sosyal Güvenlik'in en temel bileşeni, belirli bir yaşa ulaşan bireylere düzenli ödemeler yapılmasını sağlayan emeklilik yardımlarıdır. Emeklilik yaşını dolduran bireyler, çalışma hayatları boyunca ödedikleri Sosyal Güvenlik vergilerine dayalı olarak aylık gelir elde ederler. Emeklilik yardımları, bireylerin emeklilik döneminde gelir kaybı yaşamadan yaşamlarını sürdürebilmeleri için tasarlanmıştır.
- Engellilik Yardımları, Fiziksel veya zihinsel bir engel nedeniyle çalışamayacak durumda olan bireyler, Sosyal Güvenlik sisteminden engellilik yardımları alabilirler. Bu yardımlar, işgücü piyasasından çekilmek zorunda kalan bireylerin gelir kaybını telafi etmeyi amaçlar. Engellilik yardımları, bireyin engellilik durumunun Sosyal Güvenlik İdaresi tarafından onaylanmasını gerektirir.
- Bağımlı Aile Üyeleri için Yardımlar, Emekli veya engelli bir bireyin eşleri ve çocukları, Sosyal Güvenlik kapsamındaki yardımlardan faydalanabilir. Bu yardımlar, aile bireylerinin ekonomik güvenliğini sağlamayı hedefler. Dul eşler ve yetim çocuklar da belirli şartlar altında bu yardımlardan yararlanabilirler.
- Dul ve Yetim Yardımları, Sosyal Güvenlik, vefat eden bireylerin eşlerine ve çocuklarına da maddi destek sağlamaktadır. Bu yardımlar, özellikle dul eşlerin ve yetimlerin ekonomik açıdan korunmasına yönelik önemli bir güvence mekanizmasıdır.

Sosyal Güvenlik sistemi, ABD'de bireylerin ekonomik güvenliğini sağlamada kritik bir rol oynamaktadır. Bu sistem, özellikle yaşlı bireylerin yoksulluğa düşmesini önlemiş ve emeklilik dönemlerinde yaşam standartlarını korumalarına olanak tanımıştır. Engelli bireyler için sunulan yardımlar, işgücüne katılamayan bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarına

yardımcı olmuştur. Ayrıca, bağımlı aile bireyleri için sağlanan yardımlar, geniş bir kesimin ekonomik istikrarını desteklemiştir (Wenzel ve Bös, 1997, s. 540-545).

Sosyal Güvenlik, yalnızca bireysel ekonomik güvenlik açısından değil, aynı zamanda toplumun genel refahı ve ekonomik istikrarı açısından da önemlidir. Sistem, tüketim harcamalarını destekleyerek ekonominin genel işleyişine katkıda bulunur. Örneğin, emeklilik yardımları sayesinde yaşlı bireyler, emeklilik dönemlerinde de ekonomik olarak aktif kalabilirler (Joppke, 2023, s. 85-90)

Sosyal Güvenlik sistemi, kuruluşundan bu yana büyük başarılar elde etmiş olsa da geleceği konusunda ciddi tartışmalar sürmektedir. Özellikle şu faktörler, sistemin sürdürülebilirliği üzerinde tehdit oluşturmaktadır,

- Yaşlanan Nüfus, ABD nüfusunun giderek yaşlanması, daha fazla bireyin emeklilik yardımlarına ihtiyaç duymasına neden olmaktadır. Azalan İşgücü Katılımı, daha az sayıda çalışanın sisteme katkı sağlaması, gelir ve gider dengesinde sorunlara yol açabilir.
- Mali Sürdürülebilirlik, Artan yararlanıcı sayısı ve uzun yaşam beklentileri, sistemin finansman yapısını zorlamaktadır.

Bu zorluklara rağmen, Sosyal Güvenlik sistemi, ABD'deki Refah Devletinin en önemli yapı taşlarından biri olmaya devam etmektedir. Gelecekte, sistemin sürdürülebilirliğini sağlamak için reformlar yapılması kaçınılmaz görünmektedir. Bu reformlar arasında, emeklilik yaşının yükseltilmesi, vergi oranlarının artırılması veya emanet fonunun daha verimli bir şekilde yönetilmesi gibi öneriler bulunmaktadır (Kostka vd., 2021. 675-680).

Sosyal Güvenlik, ABD'de bireylerin ekonomik güvenliğini sağlamada hayati bir rol oynayan bir sistemdir. Yaşlılık, engellilik ve işsizlik gibi durumlarda bireylere maddi destek sunarak hem bireylerin hem de toplumun refahını artırmayı hedefler. Sistem, yaşlanan nüfusun ihtiyaçlarına yanıt vermek ve ekonomik eşitsizlikleri azaltmak açısından önemli bir araç olmayı sürdürmektedir. Ancak, artan mali baskılar ve demografik değişimler, Sosyal Güvenlik'in gelecekte sürdürülebilirliği konusunda kritik reformlara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir (Béland vd., 2021, s. 285-290).

4.3.2. Medicare ve Medicaid

ABD Refah Devletinin temel taşlarından biri olan Medicare ve Medicaid programları, sağlık hizmetlerine erişimi genişletmek amacıyla 1965 yılında Lyndon B. Johnson döneminde yürürlüğe girmiştir. Bu iki program, sosyal refah politikalarının sağlık hizmeti boyutunda önemli bir yere sahip olup, toplumun farklı kesimlerine yönelik çeşitli sağlık hizmetleri sunmaktadır (Faist, 1995, s. 225-230). Programların hayata geçirilmesi, ABD sağlık sisteminin temel dönüşümlerinden biri olarak kabul edilmekte ve bu programlar, Refah Devleti anlayışının sağlık hizmetleri boyutunda önemli bir paradigma değişikliği yaratmıştır. Medicare ve Medicaid, kapsam, finansman ve yararlanıcı profili açısından farklılık gösterse de ortak amaçları, sağlık hizmetlerinin daha geniş bir kesime ulaşmasını sağlamaktır (Joppke, 2023, s. 85-90).

Medicare, Yaşlı ve Engelliler İçin Sağlık Güvencesi, Medicare, 65 yaş ve üzeri bireyler ile belirli engellilik durumlarına sahip kişilere yönelik bir sağlık sigortası programıdır. Bu program, temel olarak hastane bakımı, doktor hizmetleri ve belirli reçeteli ilaç masraflarını karşılayarak bu grupların sağlık ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar. Medicare, dört temel bileşenden oluşmaktadır (Çılğın, 2022, s. 15-20),

- Medicare Bölüm A (Hastane Sigortası), Hastane yatışları, rehabilitasyon merkezleri, bazı evde sağlık hizmetleri ve hospis bakımı gibi alanları kapsar.
- Medicare Bölüm B (Tıbbi Sigorta), Doktor ziyaretleri, ayakta tedavi hizmetleri, tıbbi ekipmanlar ve önleyici sağlık hizmetlerini içerir.
- Medicare Bölüm C (Medicare Advantage), Özel sigorta şirketleri aracılığıyla sunulan, Bölüm A ve B kapsamını genişleten ve genellikle reçeteli ilaç kapsamını da içeren planları içerir.
- Medicare Bölüm D (Reçeteli İlaç Kapsamı), Katılımcıların ilaç masraflarını karşılamak için tasarlanmış, isteğe bağlı bir bileşendir.

Medicare'in temel hedefi, yaşlı bireylerin ve engellilerin sağlık hizmetlerine erişimini artırarak, sağlık harcamalarının yarattığı ekonomik yükü hafifletmektir. Ancak, Medicare kapsamının bazı hizmetleri dışarıda bırakması, katılımcılar için tamamlayıcı sigorta ihtiyacını doğurabilir (Kostka vd., 2021. 675-680). Örneğin, diş sağlığı, göz bakımı ve uzun dönemli bakım hizmetleri Medicare tarafından karşılanmamaktadır. Bu nedenle, birçok yararlanıcı özel sigorta planlarına veya Medigap olarak bilinen tamamlayıcı poliçelere yönelmektedir (Béland vd., 2021, s. 285-290).

Medicaid, s. Düşük Gelirli Bireyler İçin Sağlık Hizmetleri, s. Medicaid, düşük gelirli bireyler ve aileler için sağlık hizmetleri sunmayı amaçlayan, federal ve eyalet yönetimlerinin ortak finansmanı ile yürütülen bir programdır. Medicaid, ABD'deki en geniş kapsamlı sağlık programlarından biri olup, hastane hizmetlerinden uzun dönemli bakıma, reçeteli ilaçlardan mental sağlık hizmetlerine kadar birçok alanı kapsamaktadır. Medicaid'in belirleyici özelliklerinden biri, kapsamının eyaletlere göre farklılık göstermesidir. Her eyalet, Medicaid kapsamını genişletme veya daraltma konusunda kendi politikalarını belirleyebilir (Karababa, 2019, s. 325-330).

Medicaid kapsamı genellikle şu hizmetleri içerir,

- Hastane hizmetleri (acil durumlar dahil),
- Ayakta tedavi hizmetleri,
- Hamilelik ve doğum hizmetleri,
- Uzun dönemli bakım hizmetleri,
- Reçeteli ilaçlar,
- Mental sağlık ve rehabilitasyon hizmetleri.

Medicaid, özellikle ekonomik zorluklar yaşayan bireyler için kritik bir güvence mekanizmasıdır. Aynı zamanda, çocuklar ve hamile kadınlar gibi özel gruplar için de geniş kapsamlı bir destek sunar. Medicaid'in finansman yapısı, federal hükümetin ve eyaletlerin katkılarıyla sağlanmaktadır. Bu katkı oranı, eyaletin ekonomik durumuna göre değişiklik gösterebilir; daha düşük gelirli eyaletler federal hükümetten daha yüksek oranlarda destek alır (Andreß ve Heien, 2001, s. 345-350).

Medicare ve Medicaid, ABD'de sosyal koruma ve sağlık hizmetleri kapsamında önemli bir dönüşüm yaratmıştır. Bu programlar, sağlık hizmetlerinin toplumsal erişimini artırarak, bireylerin sağlık eşitsizliklerini azaltmayı hedeflemiştir. Medicare sayesinde yaşlı bireyler, emeklilik dönemlerinde karşılaşılabilecekleri yüksek sağlık harcamalarına karşı korunmakta, Medicaid ise düşük gelirli bireylerin sağlık hizmetlerine erişimini mümkün kılmaktadır (Faist, 1995, s. 225-230).

Her iki program da ABD sağlık sisteminin temel unsurları arasında yer almakla birlikte, zaman içerisinde çeşitli eleştirilere konu olmuştur. Artan sağlık maliyetleri, yaşlanan nüfusun programlara getirdiği yük ve politik tartışmalar, bu programların sürdürülebilirliği konusunda soru işaretleri yaratmaktadır. Örneğin, Medicare'in finansal sürdürülebilirliği, sağlık hizmetlerindeki maliyet artışları nedeniyle sık sık gündeme gelmektedir. Aynı şekilde, Medicaid

kapsamının eyaletler arasında farklılık göstermesi, bazı bölgelerde hizmetlere erişimde adaletsizliğe yol açabilmektedir (Béland vd., 2021, s. 285-290).

Medicare ve Medicaid programlarının geleceği hem ABD sağlık sisteminin hem de Refah Devletinin geleceği açısından belirleyici olacaktır. Programların sürdürülebilirliğini sağlamak için maliyet etkinliği artırıcı önlemler alınması, kapsamlarının genişletilmesi ve daha eşitlikçi bir finansman yapısının oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca, teknolojik gelişmelerin ve dijital sağlık çözümlerinin bu programlara entegrasyonu, hizmetlerin daha verimli ve erişilebilir hale gelmesini sağlayabilir (Andreß ve Heien, 2001, s. 345-350).

Medicare ve Medicaid, yalnızca sağlık hizmetlerine erişimi artırmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal dayanışma ve sosyal adalet hedeflerini destekleyen önemli mekanizmalardır. Yaşlılardan gençlere, engellilerden düşük gelirli bireylere kadar geniş bir kesimi kapsayan bu programlar, ABD'nin sosyal refah politikasında kritik bir yere sahiptir. Ancak, bu programların toplumun değişen ihtiyaçlarına uyum sağlaması ve mali sürdürülebilirliğinin korunması için sürekli reform ihtiyacı bulunmaktadır (Çağlar, 2015, s. 30-42).

5. ALMANYA VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN REFAH DEVLETİ SİSTEMLERİNİN BENZERLİKLERİ VE FARKLILIKLARI

Almanya'nın refah devleti sistemi, bireylerin sosyal güvencelerini sağlamaya yönelik, prim esaslı çalışan ve devletin düzenleyici rol oynadığı bir yapıya sahiptir. Bismarck modeli çerçevesinde şekillenen bu sistemde, çalışanlar ve işverenler belirli oranlarda prim ödeyerek sosyal sigorta programlarını finanse eder. Örneğin, Almanya'da işsizlik sigortası, çalışanların maaşlarından belirli kesintiler yapılarak oluşturulan bir fon aracılığıyla finanse edilir ve işsiz kalan bireylere belirli süre boyunca maaşlarının bir kısmını karşılayan destekler sağlanır (Andreß ve Heien, 2001, s. 345-350). Bu sistem, bireyin iş güvencesini piyasanın dalgalanmalarına karşı koruyarak devletin sosyal güvenlik alanındaki etkin rolünü pekiştirir.

Buna karşılık, Amerika Birleşik Devletleri'nde refah devleti anlayışı çok daha farklı bir yaklaşım benimsemektedir. Almanya'daki gibi prim esaslı bir sosyal güvenlik sisteminden ziyade, piyasa mekanizmalarına dayalı ve bireyin kendi sigorta planını oluşturmasını teşvik eden liberal bir model bulunmaktadır. ABD'de işsizlik yardımları ve sağlık sigortası gibi sosyal politikalar, büyük oranda bireysel finansman ve özel sektör tarafından sağlanmaktadır. Örneğin, işsizlik sigortası eyalet düzeyinde uygulanırken, bireylerin işsizlik maaşlarından yararlanabilmesi için belirli süre çalışmış olmaları ve çeşitli şartları sağlamaları gerekmektedir (Joppke, 2023, s. 85-90). Devletin bu alandaki müdahalesi oldukça sınırlı olup, piyasa mekanizması sosyal güvenlik sisteminin belirleyici unsuru haline gelmiştir. ABD'nin bu yaklaşımı, piyasa odaklı bir refah devleti modeli olarak Almanya'nın prim esaslı, devletin düzenleyici rol üstlendiği modelinden önemli ölçüde ayrılmaktadır (Çılğın, 2022, s. 15-20).

- Finansman ve Yapı, Almanya'da Refah Devleti programları, işçi ve işverenlerin katkılarıyla finanse edilmektedir. Bismarck modeli olarak adlandırılan bu yaklaşım, bireylerin çalışma hayatı boyunca sosyal sigorta primleri ödemesi esasına dayanır. Federal hükümet, eyaletler ve yerel yönetimler ise sosyal hizmetlerin organizasyonu ve yürütülmesinde önemli rol oynar.
- Kapsam, Almanya'daki Refah Devleti, herkesin temel sağlık hizmetlerine erişimini garanti altına alır. Ayrıca, işsizlik sigortası, hastalık ödeneği ve emeklilik maaşları gibi geniş kapsamlı sosyal yardımlar sunar. Bu sistem, sosyal dayanışmayı temel alır ve bireylerin sosyal risklere karşı korunmasını hedefler.
- Sağlık Sistemi, Almanya'nın sağlık sistemi, zorunlu sağlık sigortası (Gesetzliche Krankenversicherung) ve özel sağlık sigortası (Private Krankenversicherung) olmak

üzere iki temel bileşenden oluşur. Zorunlu sağlık sigortası, nüfusun büyük bir bölümünü kapsarken; yüksek gelirli bireyler özel sağlık sigortası sistemini tercih edebilir.

- İşsizlik ve Emeklilik Sistemi, Almanya’da işsizlik sigortası, işsiz kalan bireylere belirli bir süre boyunca gelir desteği sağlar. Emeklilik sistemi ise çalışma hayatı boyunca ödenen primlere dayalı olarak emekli maaşı sunar. Ayrıca, uzun dönemli bakım sigortası, yaşlılık ve hastalık durumlarında bireylere destek sağlar.

Amerika Birleşik Devletleri’nin Refah Devleti Sistemi, ABD, Refah Devleti yaklaşımı açısından daha liberal ve birey odaklı bir model benimsemiştir. Sosyal yardımların büyük bir kısmı piyasa odaklıdır ve bireylerin kendi sorumluluklarına vurgu yapar. Federal hükümet, sosyal güvenlik, Medicare ve Medicaid gibi programlarla temel sosyal hizmetleri sağlar, ancak bu hizmetler sınırlı bir kapsama sahiptir (Béland vd., 2021, s. 285-290).

- Finansman ve Yapı, ABD’de Refah Devleti programları, büyük ölçüde federal bütçe ve bireylerden toplanan vergilerle finanse edilmektedir. Özel sektör, sağlık ve emeklilik gibi alanlarda önemli bir rol oynar. Sosyal güvenlik sistemi, çalışan bireylerden alınan maaş vergileriyle finanse edilir ve yaşlılık, engellilik gibi durumlarda gelir desteği sağlar.
- Kapsam, ABD’de Refah Devleti programları, bireylerin belirli kriterleri karşılması durumunda erişilebilir hale gelir. Örneğin, Medicaid düşük gelirli bireyler için sağlık hizmetleri sunarken, Medicare 65 yaş ve üzeri bireylere yöneliktir. Ancak, bu programlar kapsam açısından Almanya’daki Refah Devleti sistemine kıyasla daha sınırlıdır.
- Sağlık Sistemi, ABD sağlık sistemi, büyük ölçüde özel sigorta şirketleri tarafından yürütülmektedir. Medicare ve Medicaid gibi kamu destekli programlar, sınırlı nüfus gruplarını kapsar. Özel sağlık sigortası, işverenler tarafından sağlanan planlar veya bireysel olarak satın alınan poliçeler aracılığıyla temin edilir.
- İşsizlik ve Emeklilik Sistemi, ABD’de işsizlik sigortası, federal ve eyalet hükümetleri tarafından ortaklaşa yönetilmektedir. Ancak, sağlanan yardımlar genellikle düşük düzeydedir ve süre açısından sınırlıdır. Emeklilik sistemi ise, Sosyal Güvenlik programı ve bireysel emeklilik hesapları (IRA) gibi birey odaklı seçeneklerle desteklenir.

Her iki sistemin benzerlikleri şu şekildedir;

- Temel Amaçlar, Hem Almanya hem de ABD’deki Refah Devleti sistemleri, bireylerin sosyal risklere karşı korunmasını ve yaşam standartlarının iyileştirilmesini hedefler. Her

iki ülkede de yaşlılık, engellilik, hastalık ve işsizlik gibi durumlarda bireyleri destekleyen sosyal programlar bulunmaktadır.

- Finansman Kaynakları, Her iki ülke de Refah Devleti programlarını büyük ölçüde çalışanlardan, işverenlerden ve vergilerden elde edilen gelirlerle finanse etmektedir. Çalışanların ve işverenlerin katkıları, sistemin temel finansman mekanizmalarından birini oluşturur.
- Federal ve Yerel Yönetimlerin Rolü, Almanya ve ABD’de Refah Devleti sistemleri, federal hükümetin yanı sıra yerel yönetimlerin de aktif katılımını gerektirir. Almanya’da eyaletler sosyal hizmetlerin uygulanmasında önemli bir rol oynarken, ABD’de eyalet hükümetleri Medicaid gibi programların yönetiminden sorumludur.
- Sosyal Güvenlik Programları, Her iki ülkede de sosyal güvenlik programları, yaşlı bireylerin emeklilik döneminde gelir kaybını önlemek için tasarlanmıştır. Sosyal güvenlik, her iki sistemde de temel Refah Devleti unsurlarından biridir

Her iki sistemin farklılıkları şu şekildedir;

- Sistem Yaklaşımı, Almanya, sosyal sigorta temelli bir Bismarck modelini benimserken, ABD daha bireyci ve liberal bir model olan Beveridge sistemine yakındır. Almanya’da Refah Devleti, sosyal dayanışmayı ve kolektif sorumluluğu ön plandadır.
- Sağlık Hizmetleri, Almanya, sağlık hizmetlerini kapsayıcı ve herkes için erişilebilir bir şekilde sunar. ABD ise büyük ölçüde özel sağlık sigortasına dayalı bir sistemdir ve nüfusun belirli bir kesimi sağlık hizmetlerine erişimde zorluk yaşamaktadır. Almanya’da sağlık hizmetleri anayasal bir hak olarak görülürken, ABD’de bireylerin ekonomik durumlarına bağlıdır.
- İşsizlik ve Emeklilik, Almanya’da işsizlik yardımları, bireylerin çalışma hayatındaki katkılarına göre düzenlenir ve kapsamlı bir destek sunar. ABD’de ise işsizlik yardımları, daha sınırlı bir süre ve miktarda sağlanmaktadır. Benzer şekilde, Almanya’daki emeklilik sistemi daha kapsamlı ve sosyal dayanışma esaslıdır.
- Kapsam, Almanya’daki Refah Devleti programları, toplumun tamamını kapsama eğilimindedir. ABD ise yalnızca belirli kriterleri karşılayan bireylere destek sağlar. Bu durum, ABD’de Refah Devleti programlarının daha seçici ve sınırlı olmasına yol açar.
- Politik Tartışmalar, ABD’de Refah Devleti sistemi, politik olarak daha tartışmalıdır. Özellikle sağlık sistemi ve sosyal güvenlik programları, ideolojik ayrışmalara neden olmaktadır. Almanya’da ise Refah Devleti sistemi, daha geniş bir toplumsal kabul görmektedir.

Almanya ve ABD'nin Refah Devleti sistemleri, farklı tarihsel, ekonomik ve politik bağlamlarda şekillenmiştir. Almanya'nın sosyal sigorta temelli Bismarck modeli, daha kapsayıcı ve sosyal dayanışmayı teşvik eden bir yapı sunarken; ABD'nin liberal Refah Devleti modeli, bireysel sorumluluk ve piyasa temelli çözümleri önceliklendirir. Her iki sistemin de güçlü ve zayıf yönleri bulunmaktadır. Almanya'nın Refah Devleti, kapsamlı hizmetleriyle sosyal eşitlik açısından avantajlıdır, ancak mali sürdürülebilirlik konusunda zorluklarla karşı karşıyadır. ABD ise ekonomik dinamizmini korumak adına daha sınırlı bir Refah Devleti modelini tercih etmiştir, ancak bu durum, sosyal eşitsizlikleri artırma potansiyeline sahiptir (Joppke, 2023, s. 85-90).

Bu karşılaştırma, Refah Devleti sistemlerinin yalnızca ekonomik veya politik bir mesele olmadığını, aynı zamanda toplumların sosyal değerlerini ve önceliklerini yansıttığını göstermektedir. Her iki ülke de kendi tarihsel ve kültürel bağlamlarına uygun olarak bu sistemleri geliştirmiştir ve bu sistemler, gelecekte de toplumsal ihtiyaçlara göre evrilmeye devam edecektir (López-Santana, 2015, s. 45-50)

5.1. Sosyal Refah Sistemlerinin Geleceği

Sosyal refah sistemleri, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlayan, toplum içindeki eşitsizlikleri azaltmayı amaçlayan ve sosyal adaleti destekleyen yapı taşlarıdır. Bu sistemler, sağlık hizmetlerinden eğitime, işsizlik yardımlarından emeklilik ödemelerine kadar geniş bir yelpazede hizmet sunar. Ancak, küresel dinamiklerdeki hızlı değişim, sosyal refah sistemlerinin geleceğini şekillendiren önemli zorluklar ve fırsatlar ortaya çıkarmaktadır (Çılığın, 2022, s. 15-20).

Dünya genelinde birçok ülkede yaşanan nüfus, sosyal refah sistemlerinin sürdürülebilirliğini zorlayan bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Artan yaşam beklentisi ve düşen doğum oranları, emeklilik sistemleri üzerindeki mali baskıyı artırmaktadır. Daha fazla insan emeklilik maaşı ve sağlık hizmetleri gibi sosyal yardımlara ihtiyaç duyarken, çalışan nüfusun azalan oranı, bu yardımları finanse edecek vergi gelirlerinde azalmaya yol açabilir. Bu durum, mevcut sistemlerin reforme edilmesini gerektirmektedir. Örneğin, emeklilik yaşının yükseltilmesi veya bireysel emeklilik sistemlerinin teşvik edilmesi gibi politikalar tartışılmaktadır (Wenzel ve Bös, 1997, s. 540-545).

Teknolojik ilerlemeler, sosyal refah sistemlerinin hem tehditlerini hem de fırsatlarını beraberinde getirmektedir. Otomasyon ve yapay zekâ, birçok sektörde iş gücü talebini

değiştirerek işsizlik oranlarını artırabilir. Bu durum, özellikle düşük vasıflı işçiler için sosyal destek ihtiyacını artıracaktır. Öte yandan, dijitalleşme, refah sistemlerinin daha etkin bir şekilde yönetilmesine olanak tanımaktadır. Veri analitiği ve yapay zekâ tabanlı sistemler, yardımların daha doğru kişilere ulaştırılmasını sağlayabilir. Ayrıca, dijital platformlar aracılığıyla sosyal hizmetlere erişim kolaylaşmaktadır (Kolluoğlu, 2020, s. 25-30).

Küresel ekonomik dalgalanmalar, sosyal refah sistemleri üzerinde ciddi etkiler yaratmaktadır. Pandemiler, savaşlar ve iklim değişikliği gibi krizler, refah harcamalarını artırırken, devlet bütçelerinde ciddi açıklar oluşturabilir. Bu nedenle, sosyal refah sistemlerinin geleceğinde, daha etkin kaynak dağılımı ve kamu-özel sektör iş birlikleri önemli rol oynayacaktır. Ayrıca, sosyal yardımların koşullara bağlanması ve ihtiyaç odaklı bir yapıya dönüştürülmesi gibi politikalar gündeme gelmektedir (Joppke, 2023, s. 85-90).

İklim değişikliği, sosyal refah sistemlerini etkileyen bir diğer kritik faktördür. Artan doğal afetler ve çevresel krizler, insanları göç etmeye zorlayarak, refah sistemlerinin sınırlarını test etmektedir. Göçmenlerin sosyal hizmetlere entegrasyonu ve kaynakların adil bir şekilde paylaşımı, gelecekteki refah politikalarının en önemli unsurları arasında yer alacaktır (Toprak, 2015, s. 160).

Sosyal refah sistemlerinin geleceği, demografik, teknolojik, ekonomik ve çevresel faktörler tarafından şekillenmektedir. Bu sistemlerin sürdürülebilirliğini sağlamak için yenilikçi ve kapsayıcı politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Devletlerin yanı sıra bireylerin ve özel sektörün iş birliği, sosyal refah sistemlerinin etkinliğini artırabilir. Uzun vadede, refah sistemlerinin geleceği, toplumların dayanışma ve eşitlik prensiplerine ne kadar sadık kalacağı ile doğrudan bağlantılıdır (Béland vd., 2021, s. 285-290).

5.2. Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri için İyileştirmeler

Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri, ekonomik büyüklükleri, siyasi etkileri ve uluslararası ilişkilerdeki konumları ile dünya sahnesinde önemli ülkeler arasında yer almaktadır. Ancak, her iki ülke de kendi sosyo-ekonomik yapıları, kültürel özellikleri ve politik sistemleri nedeniyle farklı zorluklarla karşı karşıyadır. Bu zorlukların çözülmesi için ülkelerin ekonomik, sosyal ve çevresel politikalarında iyileştirmeler yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri bağlamında iyileştirme gerektiren temel alanlar ve bu alanlarda uygulanabilecek politik öneriler kavramsal bir biçimde ele alınacaktır (Toprak, 2015, s. 160).

Almanya, sanayi tabanlı ekonomisiyle Avrupa Birliği'nin lokomotif gücü konumundadır. Ancak enerji yoğun üretim süreçleri ve fosil yakıtlara bağımlılık, Almanya'nın sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında önemli bir engel teşkil etmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş süreci kapsamında Almanya, "Energiewende" politikası ile dikkate değer adımlar atmış olsa da enerji dönüşümünde maliyetlerin azaltılması ve enerji güvenliğinin sağlanması gibi alanlarda iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, kamu-özel sektör iş birliklerinin artırılması ve yenilikçi enerji teknolojilerinin teşvik edilmesi önem arz etmektedir (Andreß ve Heien, 2001, s. 345-350).

Amerika Birleşik Devletleri ise, ekonomik büyümenin eşitsiz gelir dağılımına yol açtığı bir sistemle karşı karşıyadır. ABD'deki ekonomik yapı, özellikle sağlık ve eğitim alanındaki yüksek maliyetlerin düşük gelir grupları üzerinde yarattığı baskı nedeniyle eleştirilmektedir. Eşitsizliğin azaltılması ve ekonomik fırsatların genişletilmesi için kapsamlı bir sosyal reform programı hayata geçirilmelidir. Özellikle, sağlık sisteminin daha erişilebilir ve maliyet açısından daha sürdürülebilir bir yapıya dönüştürülmesi gerekmektedir. Almanya'nın sosyal devlet anlayışı, bu bağlamda ABD için model oluşturabilecek bir yaklaşımdır (Kolluoğlu, 2020, s. 25-30).

Almanya'nın sosyal politikalarındaki en büyük başarılarından biri, kapsayıcı sağlık sistemi ve iş güvencesine yönelik düzenlemelerdir. Ancak, yaşlanan nüfusun emeklilik sistemi üzerindeki yükü giderek artmaktadır. Almanya'nın bu alanda, emeklilik yaşının kademeli olarak artırılması ve bireysel emeklilik fonlarının teşvik edilmesi gibi çözümler geliştirmesi gerekmektedir. Ayrıca, göçmen entegrasyonu ve iş gücü piyasasına katılım oranlarının artırılması, ekonomik büyümeyi destekleyecek bir diğer önemli faktördür (Çağlar, 2015, s. 30-42).

Amerika Birleşik Devletleri'nde ise sosyal politikalar daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Özellikle iş güvencesi ve ücret eşitliği konularında iyileştirme gerekmektedir. Çalışan haklarının güçlendirilmesi ve sendikal faaliyetlerin desteklenmesi, gelir eşitsizliğini azaltmada etkili olacaktır. Ayrıca, federal düzeyde daha kapsamlı bir sosyal güvenlik ağı oluşturularak düşük gelirli bireyler için sosyal hizmetlere erişim kolaylaştırılmalıdır (Kolluoğlu, 2020, s. 25-30).

Almanya, çevresel sürdürülebilirlik politikaları ile öne çıkan ülkelerden biridir. Ancak, kömürden yenilenebilir enerjiye geçiş süreci halen tamamlanamamış olup, bu durum karbon emisyonlarının azaltılmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, enerji depolama teknolojileri ve

altyapısındaki eksiklikler, Almanya'nın enerji dönüşümünü yavaşlatmaktadır. Bu sorunların çözülmesi için Ar-Ge yatırımları artırılmalı ve yeşil teknoloji şirketlerine yönelik teşvikler genişletilmelidir (Gökbunar vd., 2008, s. 158-173).

ABD, çevresel politikalar açısından daha farklı bir zemin üzerinde hareket etmektedir. Paris İklim Anlaşması'na yeniden katılım sağlanmış olsa da eyaletler arasındaki farklılıklar çevresel politikaların uygulanabilirliğini zorlaştırmaktadır. Federal düzeyde karbon vergisi uygulamasına geçilmesi ve yenilenebilir enerji projelerinin ulusal çapta teşvik edilmesi, ABD'nin çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasında önemli adımlar olacaktır. Ayrıca, bireylerin çevresel farkındalığını artırmak için eğitim programları ve toplumsal kampanyalar düzenlenmelidir (Çağlar, 2015, s. 30-42).

Almanya'da mesleki eğitim, ekonomik büyümeyi destekleyen bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Ancak, dijitalleşme çağında Almanya'nın eğitim sistemi, teknolojik yeniliklere ayak uydurmakta zorlanmaktadır. Dijital altyapının güçlendirilmesi ve STEM (bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) alanlarına yönelik yatırımların artırılması, Almanya'nın küresel rekabet gücünü koruması açısından kritik öneme sahiptir.

ABD, dünyanın en prestijli üniversitelerine sahip olmasına rağmen, temel eğitimde eşitsizlik sorunları yaşamaktadır. Özellikle düşük gelirli bölgelerdeki okullar, yeterli kaynaklara sahip olmamakta ve bu durum eğitimde fırsat eşitliğini engellemektedir. Eğitim bütçelerinin artırılması, öğretmen maaşlarının iyileştirilmesi ve teknolojiye erişimin yaygınlaştırılması, ABD'nin eğitim sistemi için temel öncelikler arasında yer almalıdır. Ayrıca, yapay zekâ ve veri bilimi gibi ileri teknolojilere yönelik müfredatın geliştirilmesi, gelecekteki iş gücü ihtiyaçlarını karşılamak için önemlidir.

Göçmen politikaları hem Almanya hem de ABD için kritik bir alanı oluşturmaktadır. Almanya, 2015 yılındaki mülteci krizinden bu yana, göçmen entegrasyonu konusunda önemli adımlar atmış olsa da kültürel uyum ve iş gücü piyasasına katılım konusunda sorunlar yaşamaktadır. Göçmenlerin dil öğrenimi, mesleki eğitime erişim ve toplumsal katılımı için daha kapsamlı programlar geliştirilmelidir (Karababa, 2019, s. 325-330).

ABD, göçmenlerin ekonomik ve sosyal hayata entegrasyonunda, göçmenlik reformlarının eksikliği nedeniyle zorluklar yaşamaktadır. Yasadışı göçmenler için çalışma izni ve vatandaşlık süreçlerinin kolaylaştırılması hem ekonomik fayda sağlayacak hem de toplumsal uyumu artıracaktır. Ayrıca, göçmenler için sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimin genişletilmesi, uzun vadeli sosyal fayda sağlayacaktır (Toprak, 2015, s. 160).

Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri, ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan iyileştirme gerektiren çeşitli alanlarla karşı karşıyadır. Her iki ülkenin de sürdürülebilir kalkınma, sosyal eşitlik ve çevresel sorumluluk hedeflerine ulaşabilmesi için kapsamlı reformlar gerçekleştirmesi gerekmektedir. Almanya'nın sosyal devlet modeli ve çevresel sürdürülebilirlikteki liderliği, ABD için ilham kaynağı olabilirken, ABD'nin yenilikçi teknolojilerdeki başarısı, Almanya için önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu bağlamda, ulusal düzeydeki politikaların yanı sıra uluslararası iş birliği ve bilgi paylaşımı, her iki ülkenin de küresel sorunlarla daha etkin bir şekilde başa çıkmasını sağlayacaktır (Kolluoğlu, 2020, s. 25-30).

5.3. İlgili Araştırmalar

Faist (1995), Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Refah Devleti politikalarının etnikleştirilmesi ve ırksallaştırılması süreçlerini karşılaştırmalı bir perspektifle ele almıştır. Çalışma, her iki ülkedeki Refah Devleti uygulamalarının, etnik ve ırksal gruplar arasındaki farklılıkları nasıl güçlendirdiğini ve bu süreçlerin toplumsal eşitsizlikleri nasıl derinleştirdiğini incelemektedir. Faist, Almanya ve ABD'nin farklı tarihsel, kültürel ve siyasi bağlamlara sahip olmalarına rağmen, refah politikalarında benzer bir şekilde etnik ve ırksal farklılıkların önemli bir rol oynadığını savunmaktadır. Almanya'da, Refah Devleti uygulamalarının özellikle göçmenler üzerinde ayrımcı etkiler yarattığı, göçmenlerin sosyal haklara erişiminde kısıtlamalarla karşılaştığı belirtilmektedir. Almanya'daki sosyal sigorta temelli refah sistemi, vatandaşlık statüsüne dayalı olarak sosyal hizmetlere erişim sağladığından, göçmenler ve yerleşik halk arasında belirgin ayrışmalara yol açmaktadır. ABD bağlamında, refah politikalarının ırksallaştırılmasının, siyah Amerikalılar ve diğer azınlık grupları üzerindeki sistematik dışlama etkisiyle kendini gösterdiği belirtilmiştir. Liberal refah modeli çerçevesinde, sosyal yardımların sınırlı kapsayıcılığı ve piyasa temelli bir yapıya sahip olması, azınlık gruplarının sosyal ve ekonomik haklara erişimini sınırlandırmıştır. Ayrıca, refah politikalarının siyaset sahnesinde sıkça tartışılması, bu grupların sosyal yardım sistemleriyle ilişkilendirilmesine ve toplumsal önyargıların güçlenmesine neden olmuştur. Çalışmada, etnikleştirme ve ırksallaştırma süreçlerinin, yalnızca refah politikalarının uygulanışında değil, aynı zamanda bu politikaların şekillenmesinde de etkili olduğu vurgulanmaktadır. Almanya'da göçmenlerin iş gücü piyasasında yer alma biçimleri ve ABD'de azınlık gruplarına yönelik sistematik ayrımcılık, Refah Devleti mekanizmalarının adaletsiz bir şekilde işlemeye devam etmesine katkıda bulunmuştur.

Wenzel ve Bös (1997), Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde göçmenlerin Refah Devleti üzerindeki etkilerini ve bu iki ülkedeki refah politikalarının göçmenlere yönelik farklı yaklaşımlarını analiz etmektedir. Çalışma, göçün modern refah devletleri için ekonomik, sosyal ve politik düzeyde yarattığı etkileri karşılaştırmalı bir bakış açısıyla ele almıştır. Araştırmanın temel argümanlarından biri, göçmenlerin Refah Devleti sistemlerine entegrasyonunun, ülkelerin tarihsel ve yapısal farklılıklarına bağlı olarak değişiklik gösterdiğidir. Almanya'da Refah Devleti, sosyal sigorta temelli bir yapı üzerine kurulu olduğundan, göçmenlerin sosyal hizmetlere erişimi vatandaşlık statüsüyle doğrudan ilişkilidir. Bu sistem, göçmenleri topluma entegre etmede sınırlı bir başarı sağlamış ve sosyal haklara erişimde ayrımcılık yaratmıştır. Özellikle misafir işçi olarak gelen göçmenlerin uzun vadede sosyal güvenlik sistemlerine dahil edilme süreçleri, ciddi zorluklarla karşılaşmıştır. ABD bağlamında ise, Refah Devleti daha liberal bir yapıya sahip olduğundan, göçmenlere yönelik sosyal hizmetler daha sınırlıdır ve bireylerin kendi ekonomik kaynaklarıyla ihtiyaçlarını karşılamaları beklenmektedir. Ancak ABD'de göçmenler, piyasa temelli sisteme entegre olarak ekonomik fırsatlardan yararlanabilmiş, ancak sosyal güvenlik ve refah hizmetlerine erişimde ciddi eşitsizliklerle karşılaşmıştır. Ayrıca, yasa dışı göçmenlerin sosyal hizmetlere erişimi konusunda, federal ve eyalet düzeyindeki farklı politikalar arasındaki çelişkiler de dikkat çekici bir sorundur. Araştırma, göçmenlerin refah sistemleri üzerindeki ekonomik etkilerini de değerlendirmektedir. Göçmenlerin iş gücü piyasasına katılımının, düşük ücretli işlerde yoğunlaşarak sistem üzerindeki mali yükü artırdığına dair bir algı bulunduğu belirtilmiştir. Ancak, göçmenlerin çoğunlukla genç ve çalışabilir yaşta oldukları, bu nedenle sosyal sigorta sistemlerine katkıda buldukları da vurgulanmıştır. Almanya ve ABD'de göçmenlerin Refah Devletine net katkılarının, kamuoyundaki algılarla çeliştiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak, Wenzel ve Bös, göç ve refah devletleri arasındaki ilişkinin karmaşıklığını vurgulamış ve her iki ülkenin göçmenlerin entegrasyonu ve sosyal hizmetlere erişimi konusunda daha kapsayıcı politikalar geliştirmesi gerektiğini savunmuştur. Çalışma, modern refah devletlerinin göç bağlamında daha dayanıklı ve eşitlikçi yapılar oluşturmasının, toplumsal uyum ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından kritik bir öneme sahip olduğunu belirtmektedir.

Zimmer ve Toepler (1996) çalışmasında, İsveç, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin kültür politikalarını, Refah Devleti sistemleri bağlamında karşılaştırmalı bir şekilde ele almıştır. Çalışma, farklı Refah Devleti modellerinin kültür politikalarına olan etkisini inceleyerek, ülkelerin kültür finansmanı, kamu desteği ve kültürel altyapı geliştirme yaklaşımlarını analiz etmektedir. Araştırmanın temel argümanı, Refah Devletinin genel

yapısının, kültür politikalarının biçimlenmesinde ve uygulanmasında belirleyici bir rol oynadığıdır. İsveç'in sosyal demokratik refah modeli, kültür politikalarında devletin güçlü bir şekilde yer aldığı, eşitlikçi ve erişilebilir hizmetler sunmaya odaklı bir yaklaşımı benimsemiştir. Almanya'nın korporatist refah modeli ise, federal yapı ile uyumlu bir şekilde, kültürel faaliyetlerin desteklenmesinde merkezi hükümet ve yerel yönetimlerin iş birliğini vurgulamaktadır. ABD'deki liberal refah modeli ise, kültür politikalarının büyük ölçüde özel sektör ve bireysel girişimlerle şekillendiği, kamu desteğinin sınırlı olduğu bir yapı sunmaktadır. Makale, İsveç'in devlet merkezli kültürel kalkınma politikasının, Almanya'nın federal yapısının ve ABD'nin piyasa odaklı kültürel finansman mekanizmalarının her birinin avantaj ve dezavantajlarını tartışmaktadır. İsveç modelinde, geniş kamu desteği sayesinde kültürel faaliyetlerin daha kapsayıcı bir yapıya kavuşturulduğu ifade edilirken, Almanya'da federal yapının, kültürel çeşitliliği teşvik ettiği belirtilmiştir. ABD'de ise özel sektörün liderliğinde yenilikçi yaklaşımlara ağırlık verilirken, bu durumun toplumun dezavantajlı kesimlerinin kültürel hizmetlere erişimini sınırladığı vurgulanmaktadır.

Diprete ve McManus (2000), Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde hane halkı gelir dinamiklerini, aile yapısındaki değişimler ve istihdam geçişleri bağlamında incelemiş ve Refah Devletinin bu süreçlerdeki rolünü karşılaştırmalı bir perspektifle analiz etmiştir. Çalışma, iki farklı Refah Devleti modelinin, ekonomik istikrarsızlık ve ailevi değişimlere karşı hanelerin mali durumlarını nasıl etkilediğini değerlendirmektedir. Araştırmada, Almanya'nın sosyal sigorta temelli korporatist Refah Devleti yapısının, gelir kayıplarını telafi etmede ve ekonomik şoklara karşı hane halklarını korumada daha etkili olduğu bulunmuştur. Özellikle işsizlik yardımları ve sosyal güvenlik programları, Almanya'da hane gelirlerinin istikrarını sağlama konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Buna karşılık, ABD'de liberal Refah Devleti yapısının bireysel sorumluluğu vurgulaması ve sosyal yardımların sınırlı olması nedeniyle, hane halkları gelir kayıplarına karşı daha savunmasız kalmaktadır. ABD'de gelir dinamikleri, bireylerin iş gücü piyasasındaki başarılarına ve özel sektör tarafından sunulan fırsatlara daha fazla bağımlıdır. Çalışma ayrıca, aile yapısındaki değişimlerin (örneğin boşanma veya ebeveynlik statüsündeki değişiklikler) hane gelirleri üzerindeki etkisini incelemiş ve Refah Devletinin bu süreçlerdeki dengeleyici etkisini değerlendirmiştir. Almanya'da aile dostu sosyal politikalar, özellikle çocuk sahibi olan haneler için gelir kayıplarını azaltmada etkili olmuştur. ABD'de ise bu tür desteklerin sınırlı olması, aile yapısındaki değişimlerin ekonomik sonuçlarını daha keskin hale getirmiştir. Sonuç olarak, Diprete ve McManus, Refah Devletinin yapısal farklılıklarının, hane halklarının gelir dinamikleri üzerindeki etkilerini önemli ölçüde

şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Almanya'nın daha kapsayıcı ve koruyucu politikaları, hane gelirlerinin istikrarını artırırken, ABD'de bireysel sorumluluğu önceliklendiren sistem, gelir eşitsizliklerini ve ekonomik kırılganlıkları derinleştirmektedir. Çalışma, refah devletlerinin ekonomik ve sosyal değişimlere karşı bireyleri ve aileleri nasıl destekleyebileceğine dair önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Andreß ve Heien (2001), Almanya, Norveç ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Refah Devleti yaklaşımlarına yönelik tutumları inceleyerek, bu ülkelerdeki vatandaşların Refah Devleti politikalarına dair algılarını karşılaştırmıştır. Çalışma, Esping-Andersen'in Refah Devleti rejimleri tipolojisine dayanarak, sosyal demokratik, korporatist ve liberal refah modellerinin, vatandaşların Refah Devletine ilişkin tutumlarını nasıl şekillendirdiğini analiz etmektedir. Araştırmada, Norveç'in sosyal demokratik refah modelinin, vatandaşlar arasında Refah Devletine yönelik yüksek düzeyde destek sağladığı ve bu modelin, eşitlik ve sosyal dayanışmayı güçlendiren bir yapıya dayandığı belirtilmiştir. Almanya'nın korporatist refah modelinde, bireylerin Refah Devletine yönelik desteği, istihdam ve sosyal sigorta sistemine katılımlarıyla bağlantılıdır; bu bağlamda sosyal haklar daha çok iş gücü piyasasıyla ilişkilendirilmiştir. Buna karşılık, ABD'nin liberal refah modelinde, bireylerin Refah Devletine yönelik desteğinin daha düşük olduğu ve bunun, bireysel sorumluluk vurgusuna ve devlet müdahalesine yönelik daha eleştirel bir yaklaşıma dayandığı vurgulanmıştır. Çalışma ayrıca, bireylerin Refah Devleti politikalarına yönelik tutumlarının, sosyo-ekonomik durum, eğitim seviyesi ve siyasi ideoloji gibi faktörlerden de etkilendiğini ortaya koymaktadır. Norveç'te refah politikalarına destek daha evrensel bir yapıya sahipken, Almanya ve ABD'de bu destek, bireylerin sosyal politika sistemlerinden doğrudan fayda görüp görmemesiyle yakından ilişkilidir. Andreß ve Heien, Refah Devletine yönelik tutumların ülkelerin refah rejimi tipolojisi ile uyumlu olduğunu ve vatandaşların refah politikalarına ilişkin algılarının, refah devletlerinin yapısal özelliklerinden doğrudan etkilendiğini savunmaktadır. Bu çalışma, farklı refah devletleri arasında tutumların karşılaştırılmasına dair önemli bir katkı sunarak, sosyal politika tasarımlarının toplumsal destekle nasıl ilişkilendirilebileceğine dair değerli bir analiz sağlamaktadır.

Gangl (2004), Amerika Birleşik Devletleri ve Batı Almanya'nın Refah Devleti yapılarının işsizlik deneyimlerinin bireyler üzerindeki kalıcı etkilerini, yani "scar effects" (iz etkileri) olarak adlandırılan sonuçlarını karşılaştırmalı bir perspektifle incelemiştir. Çalışma, işsizliğin bireylerin uzun vadeli gelir düzeyleri ve istihdam edilebilirlikleri üzerindeki etkilerini değerlendirmekte ve bu etkilerin Refah Devleti politikaları tarafından nasıl şekillendiğini analiz

etmektedir. Araştırmada, ABD'nin liberal refah modeli çerçevesinde, işsizlik deneyimlerinin bireyler üzerinde daha güçlü ve kalıcı olumsuz etkiler yarattığı tespit edilmiştir. ABD'deki sınırlı sosyal güvenlik yardımları ve piyasa odaklı sistem, işsiz bireylerin gelir kayıplarını telafi etmekte yetersiz kalmış ve bu durum, işsizliğin bireylerin ekonomik ve sosyal durumları üzerinde uzun vadeli izler bırakmasına neden olmuştur. Buna karşılık, Batı Almanya'nın sosyal sigorta temelli refah modeli, daha kapsamlı işsizlik yardımları ve mesleki eğitim programları sayesinde işsiz bireylerin ekonomik durumlarını korumalarına ve yeniden istihdam edilmelerine katkı sağlamıştır. Bu durum, Batı Almanya'da işsizliğin iz etkilerinin daha sınırlı olmasını sağlamıştır. Gangl, işsizliğin iz etkilerinin ülkelerin refah devletlerinin kurumsal yapılarıyla doğrudan ilişkili olduğunu savunmaktadır. Özellikle Batı Almanya'da uygulanan aktif iş gücü piyasası politikalarının, işsizlik sürecinin etkilerini azaltmada etkili olduğu vurgulanmıştır. ABD'de ise işsizlik yardımlarının süre ve kapsam bakımından sınırlı olması, bireylerin ekonomik olarak daha kırılgan hale gelmesine yol açmıştır.

Toprak (2015), çalışmasında refah devletlerinin uygulamada ortaya çıkan farklı modellerini ve bu modellerin temel niteliklerini incelemiştir. Araştırma, refah devletlerinin tarihsel gelişim süreçlerine ve bu süreçlerin ülkelerin sosyo-ekonomik yapıları ile nasıl etkileşim içinde olduğuna odaklanmaktadır. Özellikle sosyal demokratik, liberal ve korporatist Refah Devleti modelleri üzerinde durularak, bu modellerin farklı ülkelerdeki uygulanış biçimleri karşılaştırmalı bir perspektifle ele alınmıştır. Çalışmada, sosyal demokratik refah modeli daha kapsayıcı ve evrensel bir sosyal güvenlik anlayışını benimseyen İskandinav ülkeleri (örneğin İsveç) üzerinden değerlendirilmiştir. Bu modelde, gelir eşitsizliğinin azaltılması, evrensel hizmet sunumu ve yüksek düzeyde kamu harcamaları temel özellikler olarak vurgulanmıştır. Korporatist refah modeli ise Almanya ve Avusturya gibi ülkelerde görülmekte olup, iş gücü piyasası ile entegre sosyal güvenlik sistemleri ve sosyal yardımların bireyin iş durumuna bağlı olduğu bir yapıya sahiptir. Liberal refah modelinin, ABD ve İngiltere gibi ülkelerde uygulandığı ve bu modelde devlet müdahalesinin sınırlı, bireysel sorumluluğun ise yüksek olduğu belirtilmiştir. Çalışma, refah devletlerinin uygulamalarında ortaya çıkan avantaj ve dezavantajları da kapsamlı bir şekilde değerlendirmiştir. Sosyal demokratik modelin gelir eşitsizliğini azaltma ve sosyal kapsayıcılık konularında başarılı olduğu, ancak yüksek maliyetleri nedeniyle sürdürülebilirlik açısından zorluklar yaşayabileceği ifade edilmiştir. Korporatist modelin, özellikle sosyal sigorta sistemlerinde verimlilik sağladığı, ancak esneklik ve kapsayıcılık konularında eksikliklere sahip olduğu vurgulanmıştır. Liberal model ise

ekonomik esneklik ve yenilikçiliği desteklemekle birlikte, gelir eşitsizliğini artırıcı etkileri nedeniyle eleştirilmiştir.

López-Santana (2015) çalışmasında, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'daki refah devletlerinin, sosyal politikaların yönetiminde yaşadığı dönüşümleri karşılaştırmalı bir perspektifle incelemiştir. Kitap, refah devletlerinin özellikle aktivasyon politikaları (istihdamı artırmayı hedefleyen girişimler) bağlamında merkezileşme ve yerelleşme arasında nasıl bir denge kurmaya çalıştığını analiz etmektedir. Araştırma, refah devletlerinin 1980'lerden itibaren küreselleşme, ekonomik krizler ve demografik değişimler gibi çeşitli baskılar nedeniyle yeniden yapılandığını öne sürmektedir. Bu bağlamda, López-Santana, aktivasyon döneminde refah politikalarının hem daha merkezileştiğini hem de yerel yönetimlere ve alt düzey yönetim birimlerine daha fazla sorumluluk devrettiğini ifade etmektedir. Yazar, bu ikili dinamiğin ülkelerin refah sistemleri üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde incelemektedir. Avrupa ülkelerinde, sosyal politikalar genellikle daha merkezi bir yapı içinde şekillenirken, bu süreçte yerel yönetimlerin uygulama düzeyinde daha fazla sorumluluk üstlendiği gözlemlenmiştir. Örneğin, Almanya gibi ülkelerde, federal hükümet sosyal politikaların çerçevesini çizerken, yerel yönetimler bu politikaları uygulamaktadır. Avrupa'daki bu denge, Refah Devletinin kapsamlı yapısına uygun bir şekilde, farklı bölgelerin özel ihtiyaçlarını karşılayacak esnekliği de mümkün kılmıştır. ABD'de ise sosyal politika yapımı ve uygulaması, tarihsel olarak daha desantralize bir yapıya sahiptir. Federal hükümet, temel refah politikalarının çerçevesini belirlese de eyaletler ve yerel yönetimler geniş bir otonomiye sahiptir. Bu durum, sosyal politikaların eyaletler arasında büyük farklılıklar göstermesine yol açmıştır. Yazar, ABD'nin bu desantralize yapısının, özellikle ekonomik eşitsizlikleri ve sosyal güvenlik hizmetlerine erişimdeki farklılıkları derinleştirdiğini savunmaktadır. López-Santana, aktivasyon politikalarının refah devletlerinde bir paradigma değişimi yarattığını öne sürmektedir. Bu politikalar, bireylerin istihdam edilebilirliğini artırmayı ve refah yardımlarına bağımlılığı azaltmayı amaçlar. Hem ABD'de hem de Avrupa'da bu politikalar, işsizlik yardımlarının sıkılaştırılması, bireylerin iş gücü piyasasına hızlı entegrasyonunun teşvik edilmesi ve mesleki eğitim programlarına daha fazla odaklanması gibi reformları içermektedir. Ancak, aktivasyon politikalarının uygulanış biçimleri, ülkelerin Refah Devleti modellerine göre farklılık göstermektedir. Avrupa'da aktivasyon politikaları daha kapsayıcı bir çerçevede uygulanırken, ABD'de bu politikalar bireysel sorumluluğu daha fazla vurgulamaktadır. López-Santana, refah devletlerinin yönetim yapılarında yaşanan dönüşümlerin, sosyal politikaların etkinliğini artırma ve kaynakların daha verimli kullanımı açısından önemli olduğunu belirtmektedir.

Ancak, merkezileşme ve desantralizasyon arasındaki dengenin, sosyal adaletin sağlanmasında kritik bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Kitap, Avrupa ve ABD arasındaki karşılaştırmalarıyla, refah devletlerinin yönetim süreçlerindeki farklılıkların, politikaların sonuçları üzerinde nasıl etkili olduğunu gözler önüne sermektedir.

Behrendt (2018), Almanya, İsveç ve Birleşik Krallık'ta refah devletlerinin yoksulluğu azaltmadaki rolünü ve sosyal yardım sistemlerinin işleyişini analiz etmiştir. Çalışma, bu üç ülkenin sosyal yardım politikalarını, yoksullukla mücadelede sağladıkları etkinlik açısından karşılaştırmalı bir perspektifle ele almıştır. Yazar, her bir ülkenin Refah Devleti rejiminin yapısal özelliklerinin, sosyal yardım sistemlerinin kapsamını ve etkisini belirlediğini savunmaktadır. İsveç, sosyal demokratik refah modeli çerçevesinde, kapsamlı ve evrensel sosyal yardım mekanizmalarıyla, yoksulluğun en düşük düzeyde olduğu ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır. İsveç'in sosyal politikaları, geniş kamu harcamalarına dayanmakta ve gelir eşitsizliğini azaltmada etkili bir model sunmaktadır. Almanya'da ise korporatist Refah Devleti anlayışı, sosyal yardım sistemlerini bireylerin istihdam durumlarına bağlayarak belirli gruplara yönelik hedefli yardımlar sağlamaktadır. Ancak bu model, dezavantajlı grupların sisteme erişiminde sınırlamalar yaratabilir. Birleşik Krallık ise liberal refah modeli bağlamında, sosyal yardımları daha dar kapsamlı ve ihtiyaç temelli bir şekilde sunmakta, bu da yoksulluk riskinin daha yüksek olduğu bir yapı yaratmaktadır. Behrendt, çalışmasında sosyal yardım sistemlerinin tasarımındaki farklılıkların, yoksulluğu azaltmadaki etkinlik üzerinde doğrudan bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. İsveç'in evrenselci yaklaşımı, toplumun tüm kesimlerini kapsayarak sosyal eşitsizlikleri en aza indirirken, Almanya ve Birleşik Krallık'ın daha hedefe yönelik ve sınırlı yardımları, sistemin kapsayıcılığını sınırlamaktadır. Çalışma ayrıca, sosyal yardım sistemlerinin etkinliğinin yalnızca mali kaynaklarla değil, aynı zamanda idari kapasite, siyasi irade ve sosyal hizmetlerin ulaşılabilirliği ile de ilişkili olduğunu göstermektedir.

Karababa (2019), Almanya'nın sosyal refah anlayışını tarihsel olarak üç temel dönem üzerinden analiz etmiştir, Kameralizm, Weimar Refah Devleti ve ordoliberalizm. Kameralizm döneminde refah anlayışı, halkın ihtiyaçlarının merkezi otorite tarafından karşılandığı paternalist bir yapıyı benimsemiş ve bu dönem modern sosyal Refah Devletinin temellerini oluşturmuştur. Weimar Cumhuriyeti dönemi ise sosyal güvenlik sisteminin kurumsallaştığı, işsizlik sigortası, yaşlılık ve malullük yardımları gibi uygulamalarla modern sosyal hakların şekillendiği bir dönemdir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan ordoliberalizm, piyasa ekonomisinin etkin işlemesi için devletin düzenleyici bir rol üstlenmesi gerektiğini savunmuş ve bireysel özgürlük ile sosyal refah arasındaki dengeyi korumaya odaklanmıştır. Çalışma,

Alman refah anlayışının tarihsel olarak sosyo-ekonomik ve siyasi koşullara göre dönüşüm geçirdiğini, bu dönüşümün modern Refah Devletinin şekillenmesine katkıda bulunduğunu ve diğer ülkeler için önemli bir model sunduğunu vurgulamaktadır.

Kolluoğlu (2020), Covid-19 pandemisi bağlamında sosyal politika, Refah Devleti ve sosyal hizmet uygulamalarının gelecekte nasıl şekillenebileceğini ele almıştır. Çalışma, pandemi sürecinin sosyal politika sistemleri üzerindeki etkilerini değerlendirirken, refah devletlerinin ve sosyal hizmetlerin kriz dönemlerindeki rolünü analiz etmektedir. Pandeminin küresel ölçekte yarattığı sosyal, ekonomik ve sağlık temelli zorluklar, refah devletlerinin dayanıklılığını ve sosyal hizmet sunum mekanizmalarını yeniden düşünme gerekliliğini ortaya koymuştur. Araştırma, pandemi ile birlikte Refah Devleti sistemlerinin hem avantajlarının hem de eksikliklerinin görünür hale geldiğini vurgulamaktadır. Özellikle sosyal politika mekanizmalarının esnekliği ve krizlere yanıt verme kapasitesi, pandeminin yarattığı ani değişimlere adapte olabilmek açısından kritik öneme sahiptir. Kolluoğlu, sosyal hizmetlerin bu süreçte daha fazla görünür hale geldiğini ve dezavantajlı grupların desteklenmesinde kilit bir rol oynadığını belirtmektedir. Pandeminin Refah Devleti modellerine olan etkileri incelendiğinde, sosyal demokratik refah modellerinin, sağlık hizmetlerine erişimde kapsayıcılık ve toplumsal dayanışmayı teşvik eden yapısıyla daha başarılı olduğu görülmüştür. Buna karşılık, liberal modellerin bireysel sorumluluğu öne çıkaran yapısının, toplumsal eşitsizlikleri derinleştirdiği ve düşük gelirli grupların krizden daha fazla etkilendiği ifade edilmiştir. Kolluoğlu, gelecekte sosyal politika ve Refah Devleti sistemlerinin sürdürülebilirliğinin, bazı temel değişimlere bağlı olduğunu öne sürmektedir. Bunlar arasında teknolojinin sosyal hizmet alanına entegrasyonu, kriz yönetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve sosyal politikaların daha kapsayıcı hale getirilmesi yer almaktadır. Ayrıca, pandeminin refah devletleri için bir dönüm noktası olduğu ve kriz yönetiminde devletlerin yeniden merkezi bir rol üstlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Kostka, Steinacker ve Meckel (2021), Çin, Almanya, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki vatandaşların yüz tanıma teknolojisine (FRT) ilişkin algılarını, güvenlik ve kolaylık arasındaki denge bağlamında incelemiştir. Çalışma, farklı ülkelerdeki vatandaşların FRT'ye yönelik tutumlarını karşılaştırmalı bir perspektifle ele alarak, teknolojinin kullanımının sosyal kabulünü etkileyen faktörleri analiz etmektedir. Araştırmada, otoriter bir yönetim anlayışına sahip Çin'de FRT'nin güvenlik amacıyla yaygın kabul gördüğü, vatandaşların büyük ölçüde devlete güvendiği ve teknolojinin sosyal düzeni artırdığı algısının hâkim olduğu belirtilmiştir. Buna karşılık, Almanya, Birleşik Krallık ve ABD gibi daha liberal-

demokratik bağlamlarda, vatandaşların FRT'yi mahremiyet ihlalleri ve potansiyel kötüye kullanım endişeleri nedeniyle daha temkinli bir şekilde değerlendirdiği vurgulanmıştır. Araştırmada, özellikle Almanya'da mahremiyetin önemi nedeniyle FRT'ye yönelik şüphelerin daha güçlü olduğu, Birleşik Krallık ve ABD'de ise güvenlik ihtiyaçları ile mahremiyet arasındaki dengeye dair farklı eğilimlerin bulunduğu ifade edilmiştir. Sonuç olarak, yazarlar, FRT'nin vatandaşların güvenlik algısını artırırken mahremiyet ihlallerine ilişkin endişeleri de beraberinde getirdiğini, bu nedenle teknolojinin sosyal kabulü için şeffaflık ve etik düzenlemelerin kritik önem taşıdığını savunmaktadır.

Béland, Dinan, Rocco ve Waddan (2021), Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Covid-19 pandemisine yönelik sosyal politika tepkilerini karşılaştırarak, her iki ülkenin liberal Refah Devleti rejimindeki farklılıkları ve benzerlikleri incelemiştir. Çalışma, pandeminin yarattığı sosyal ve ekonomik krizlere verilen tepkilerin, ülkelerin refah sistemlerinin kurumsal yapılarına ve siyasi süreçlerine nasıl yansıdığını analiz etmektedir. Kanada, merkezi hükümetin liderliğinde, geniş kapsamlı gelir destekleri ve işsizlik yardımları sunarak vatandaşlarını ekonomik açıdan desteklemede daha kapsayıcı bir yaklaşım benimsemiştir. Özellikle Kanada Acil Durum Yanıt Yardımı (CERB) gibi programlar, bireylerin gelir kaybını telafi etmeye yönelik önemli adımlar olarak öne çıkmıştır. Buna karşılık, ABD'deki sosyal politika yanıtları, federal ve eyalet düzeyindeki karmaşık yönetim yapısı nedeniyle daha sınırlı ve parçalı olmuştur. ABD'nin pandemi yanıtları, çoğunlukla tek seferlik ekonomik teşvik çekleri ve genişletilmiş işsizlik yardımları gibi programlara dayanmış, ancak eyaletler arasında farklılıklar ve uygulama aksaklıkları nedeniyle etkisi sınırlı kalmıştır. Yazarlar, her iki ülkenin de liberal Refah Devleti rejimine mensup olmasına rağmen, Kanada'nın daha merkezileşmiş sosyal politika yaklaşımının kriz yönetiminde daha etkili olduğunu savunmaktadır. Çalışma, sosyal politika tepkilerinin ülkelerin kurumsal yapılarından ve siyasi sistemlerindeki farklılıklardan derinden etkilendiğini ve bu yapıların krizlere verilen yanıtların kapsamını ve etkinliğini belirlediğini vurgulamaktadır.

Çılgın (2022) çalışmasında, Covid-19 pandemisi sürecinde Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Danimarka ve İsveç'in uyguladığı sosyo-ekonomik destek politikalarını karşılaştırmalı bir perspektifle ele almıştır. Çalışma, bu ülkelerin farklı Refah Devleti modelleri çerçevesinde, ekonomik destek mekanizmalarını, sosyal yardımları ve kriz yönetimi stratejilerini değerlendirmektedir. Araştırma, refah devletlerinin pandemi gibi olağanüstü durumlarda kriz yönetimi kapasitelerinin Refah Devletinin yapısal özellikleri ile uyumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Almanya ve Danimarka gibi sosyal demokratik ve korporatist

refah modellerini benimseyen ülkeler, kapsamlı sosyal yardım ve ekonomik destek paketleri ile vatandaşlarına daha kapsayıcı ve sistematik bir destek sunmuştur. Almanya, kısa çalışma ödeneği (Kurzarbeit) gibi mekanizmalarla iş gücü piyasasındaki istikrarı korumaya odaklanmıştır. Danimarka ise iş kaybını önlemeye yönelik hibeler ve maaş destek programları gibi önlemler uygulamıştır. İsveç, pandemi sürecinde daha hafif düzenlemelerle sosyal hizmetlerini sürdürerek bireylerin sorumluluğunu ön planda tutmuş; bu durum, İsveç'in uzun vadeli Refah Devleti politikalarındaki karakteristik özelliklere uygun bir yaklaşımı temsil etmiştir. Buna karşılık, ABD'de liberal refah modeli doğrultusunda uygulanan politikalar daha birey odaklı olmuş, devlet yardımları yerine tek seferlik ekonomik teşvik çekleri ve işsizlik yardımları öne çıkmıştır. Ancak, ABD'nin kamu sağlığı sistemindeki yetersizlikler ve sosyal yardımların sınırlılığı, pandemi sürecinde düşük gelir gruplarının kırılganlığını artırmıştır. Çalışma, bu ülkelerin kriz yönetimindeki yaklaşımlarını değerlendirirken, Refah Devletinin mevcut yapılarına uygun çözümler ürettiklerini ancak bu çözümlerin etkinliğinin sosyal, ekonomik ve politik bağlamlara göre değişiklik gösterdiğini vurgulamaktadır. Çılgın, pandeminin refah devletlerinin gelecekteki dönüşümüne yönelik etkileri üzerine de tartışmalarda bulunmuş ve özellikle krizlerin refah sistemlerinin dayanıklılığını test eden önemli bir unsur olduğunun altını çizmiştir.

Joppke (2023), Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki nükleer enerjiye karşı toplumsal hareketleri karşılaştırarak, bu hareketlerin tarihsel, kültürel ve politik bağlamdaki farklılıklarını ve benzerliklerini incelemiştir. Çalışma, iki ülkede nükleer enerji karşıtı mobilizasyonların şekillenmesini etkileyen faktörleri analiz ederken, çevresel hareketlerin politik sonuçlarına da ışık tutmaktadır. Almanya'da nükleer enerjiye karşı hareketlerin, çevrecilik ve toplumsal dayanışma temelinde geliştiği, 1970'lerden itibaren Yeşiller Partisi gibi siyasi yapıların ortaya çıkışını teşvik ettiği belirtilmiştir. Almanya'da hareketin başarısında kamuoyunun geniş desteği ve nükleer enerjinin çevresel ve toplumsal risklerine dair güçlü bir farkındalık etkili olmuştur. ABD'de ise nükleer karşıtı mobilizasyonlar, daha bireysel bir yaklaşımla şekillenmiş ve daha sınırlı bir siyasi etkisi olmuştur. Joppke, ABD'deki hareketlerin büyük ölçüde yerel düzeydeki çevresel kaygılara odaklandığını, ancak federal düzeyde politika değişiklikleri üzerinde Almanya'daki kadar güçlü bir etkisi olmadığını vurgulamaktadır. Çalışma, Almanya'nın nükleer enerjiden tamamen çıkış sürecini başarıyla uygularken, ABD'nin nükleer enerji politikasında daha pragmatik bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir. Joppke, nükleer enerji karşıtı hareketlerin başarısının, ülkelerin siyasi sistemleri, kamuoyu

eğilimleri ve çevresel hareketlerin organizasyon yapılarıyla doğrudan bağlantılı olduğunu savunmaktadır.

6. SONUÇ

Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Refah Devleti uygulamaları açısından çok farklı sosyo-ekonomik ve siyasi dinamiklere sahip ülkeler olarak dikkat çekmektedir. Almanya, sosyal piyasa ekonomisi modeliyle şekillenmiş, kapsayıcı bir refah sistemi benimserken; ABD, bireysel sorumluluğun öne çıktığı, özel sektör odaklı bir yapıyı tercih etmiştir. Bu farklı yaklaşımlar, iki ülkenin sosyal politika, ekonomik büyüklük ve siyasi kültür açısından farklılıklarıyla şekillenmiştir. Bu çalışma, Almanya ve ABD'nin Refah Devleti sistemlerini karşılaştırarak, iki modelin güçlü ve zayıf yönlerini analiz etmiş ve gelecek için çıkarılacak derslere odaklanmıştır.

Almanya, Refah Devletini daha çok kurumsal sosyal politikalar üzerinden yürütmektedir. Emeklilik, sağlık sigortası, işsizlik yardımları ve aile desteği gibi sosyal hizmetler, devletin yoğun müdahalesi ve yasal düzenlemelerle desteklenmektedir. Almanya'daki sosyal sistem, özellikle büyük sanayi sendikalarının ve örgütlerin etkin rol oynadığı bir yapıyı benimsemektedir. Bu sistem, bireylerin gelir seviyesine ve çalışma durumuna göre uyarlanmış, şeffaf ve adil bir çerçeve sunmaktadır.

ABD'de ise Refah Devleti sistemi, bireysel çaba ve özel sektörün etkinliğine dayalı bir modelle öne çıkar. Medicare ve Medicaid gibi programlar sağlık hizmetleri sunarken, çoğu sosyal hizmet, bireylerin özel şirketlerden aldıkları sigorta poliçeleri veya öz kaynakları ile karşılanır. Bu sistem, piyasa odaklı bir yaklaşımı benimsediği için, daha az kapsayıcı ve özellikle alt gelir grupları için yetersiz kalabilmektedir.

Her iki ülke de Refah Devleti sistemlerinde kendilerine has avantajlara ve sorunlara sahiptir. Almanya, sosyal adaleti sağlama ve gelir eşitsizliğini azaltma konusunda daha başarılı bir model sergilerken, ABD'nin bireysel sorumluluğu öne çıkan yapısı ekonomik esneklik ve yenilikçiliğini korumaktadır.

Almanya, Refah Devletini oluşturan politikalarıyla örnek gösterilen bir model sunmaktadır. Evrensel sağlık hizmetleri, devlet destekli emeklilik sistemleri ve kapsamlı işsizlik yardımları, Almanya'nın sosyal yapısında önemli bir rol oynamaktadır. Almanya'daki çalışanlar, zorunlu sosyal sigorta primleri yoluyla, devlete katkıda bulunmakta ve bu sayede toplumun geneline fayda sağlayan bir sistem desteklenmektedir.

Ancak Almanya, yaşlanan nüfus gibi ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Yaşı ilerleyen bireylerin emeklilik maaşları ve sağlık harcamaları, sosyal sigorta sistemine büyük bir mali yük getirmektedir. Ayrıca, göçmenlerin sosyal entegrasyonu ve işsizlik oranlarının azalması gibi konular da çözüm bekleyen meseleler arasındadır. Bu nedenle Almanya, sosyal politikalarında esnekliği artırarak ve göçmenleri özellikle nitelikli işgücüne entegre ederek sürekliliği sağlamaya odaklanmalıdır.

ABD, bireysel girişimcilik ve özgür piyasa ekonomisi üzerine kurulu bir refah anlayışını benimsemiştir. Bu sistem, ekonomik verimliliği ve yenilikçiliği desteklerken, bireylerin kendi ekonomik geleceklerinden sorumlu olması gerektiği fikrini vurgulamaktadır. ABD’de özel sektörün etkinliği sayesinde, refah hizmetlerinin sunumunda çeşitlilik ve yenilikçilik gözlemlenmektedir.

Ancak, bu sistemin dezavantajları da çok belirgindir. Sosyal hizmetlere erişimde gelir seviyesine bağlı büyük farklılıklar, ABD’nin refah sisteminin en büyük eleştirilerinden biridir. Özellikle sağlık hizmetleri, Medicaid ve Medicare gibi programlara rağmen alt gelir grupları için yeterince kapsayıcı değildir. Ayrıca, ABD’de yüksek eğitim ve barınma maliyetleri de bireyler için ekonomik bir yük oluşturmaktadır. Refah hizmetlerinin genelde piyasa mekanizmasına bırakılması, toplumun dezavantajlı kesimlerini sosyal dışlanmaya itebilmektedir.

ABD’nin refah sisteminin gelecekte daha kapsayıcı olabilmesi için, federal düzeyde daha şeffaf ve etkin politikalar geliştirilmelidir. Almanya’nın sosyal politika anlayışından örnek alınarak, bireylerin eşit şartlarda temel hizmetlere erişimi sağlanabilir.

Almanya ve ABD, küresel çapta yaşanan bazı ortak zorluklarla karşı karşıyadır. Dijitalleşme ve otomasyon, her iki ülkede de işsizlik oranlarını artırabilir ve sosyal sigorta sistemleri üzerinde yeni baskılar yaratabilir. Bu nedenle, mesleki eğitim ve yeniden eğitim programlarının yaygınlaştırılması çok önemlidir. Ayrıca, iklim değişikliği kaynaklı ekonomik ve sosyal etkiler, ülkelerin refah sistemlerini gelecekte önemli ölçüde zorlayacaktır. Her iki ülkenin de yenilenebilir enerji projelerine yatırım yaparak karbon emisyonlarını azaltmaya yönelik politika oluşturması gerekmektedir.

Ayrıca, pandemi gibi beklenmedik krizler, refah sistemlerinin esnekliğinin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Almanya, pandemi süresince sağlık hizmetlerinin ulaşılabilirliğini koruyarak başarılı bir sınav vermiştir. ABD ise, federal ve eyalet düzeyindeki karmaşık yapı nedeniyle bazı sorunlar yaşamış, ancak aşı geliştirilmesi ve dağıtımını

konusundaki hızıyla öne çıkmıştır. Her iki ülkenin de gelecekte krizlere daha dayanıklı sistemler oluşturması gereklidir.

KAYNAKÇA

- Abrahamson, P.** (1999). The Welfare Modelling Business. *Social Policy & Administration*, 33(4), s. 394-415.
- Akçacı, T.** (2013). Eğitim Harcamalarının İktisadi Büyümeye Etkisi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(5), s. 65-79.
- Aktan, C. & Özkıvrak, Ö.** (2008). Sosyal Refah Devleti. Okutan Yayınları, Ankara.
- Aktan, C. C. & Vural, İ. Y.** (2002). *Gelir Dağılımında Adalet(siz)lik ve Gelir Eşit(siz)liği, s. Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri*. Hak-İş Konfederasyonu Yayınları, Ankara, 45-66.
- Aktan, C. C.** (2002). *Yoksulluk Sorununun Nedenleri ve Yoksullukla Mücadele Stratejileri*. Hak-İş Konfederasyonu Yayınları, Ankara, 67-98.
- Aktel, M.** (2001). Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), s. 193-202.
- Aktürk, S.** (2001). İşgücünün Küreselleşmesi. *İŞ GÜÇ Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 3(2), s. 1-6.
- Alkin, E.** (2004). Piyasa Ekonomisine Kamu Müdahalesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-7.
- Andreas, H. J. & Heien, T.** (2001). Four Worlds Of Welfare State Attitudes? A Comparison Of Germany, Norway, And The United States. *European Sociological Review*, 17(4), s. 337-356.
- Ardiyok, Ş.** (2004). Devlete Yeni Yol, s. Regülasyon. *Amme İdare Dergisi*. 150-169
- Aslan, S.** (2009). Küreselleşmenin Ulus Devletlere Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, s. 289-296.
- Aspalter, C.** (2006). The East Asian Welfare Model. *International Journal of Social Welfare*, 15(4), s. 290-301.
- Atasü-Topcuoğlu, R.** (2019). Avrupa’da Refah Devleti Çözünürken Uluslararası Göç ve Yeni Sağın Yükselişi, s. İsveç ve Almanya Örnekleri. *Çalışma ve Toplum*, 2(61), s. 941–974.
- Aydemir, C. & Kaya, M.** (2007). Küreselleşme Kavramı ve Ekonomik Yönü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), s. 260-282.

- Ayferi, G.** (2007). *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*. Beta Yayınları, İstanbul.
- Baldock, J.** (2007). "Social Policy, Social Welfare, and The Welfare State." *Social Policy*, 5-30.
- Bayraktar, C.** (2012). Keynez ve Refah Devleti. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), s. 247-261.
- Behrendt, C.** (2018). *At The Margins Of The Welfare State, s. Social Assistance And The Alleviation Of Poverty In Germany, Sweden And The United Kingdom*. Routledge.
- Béland, D., Dinan, S., Rocco, P., & Waddan, A.** (2021). Social Policy Responses To COVID-19 In Canada And The United States, s. Explaining Policy Variations Between Two Liberal Welfare State Regimes. *Social Policy & Administration*, 55(2), s. 280-294.
- Bilici, N. & Bilici, A.** (2013). *Kamu Maliyesi*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Bozkurt, V.** (2006). *Endüstriyel Post-Endüstriyel Dönüşüm, s. Bilgi, Ekonomi ve Kültür. 2.* Baskı, Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa.
- Briggs, A.** (1999). The Welfare State in Historical Perspective. *European Journal of Sociology*, 2(2), s. 221-258.
- Bulut, N.** (2003). Küreselleşme, s. Sosyal Devletin Sonu mu? *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(2), s. 173-197.
- Çağlar, T.** (2015). Refah Devleti Bağlamında Almanya'da Yaşlılara İlişkin Temel Haklar. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39(2).
- Çal, E., & Zarph, Ç.** (2024). Refah Devletinin Geleceği, s. Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya Örneğinde Politika, Pratik ve Perspektifler. *Anadolu University Journal of Faculty of Economics*, 6(2), s. 36–45.
- Çılgin, T.** (2022). Refah Devletlerinin Covid-19 Sürecinde Uyguladıkları Sosyo-Ekonomik Destek Politikaları, s. Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Danimarka ve İsveç Örnekleri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), s. 2-39.
- Çımrın, F. K.** (2009). Küreselleşme, Neo-liberalizm ve Refah Devleti İlişkisi Üzerine. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), s. 195-204.
- Demircan, E. S.** (2003). Vergilendirmenin Ekonomik Büyüme ve Kalkınmaya Etkileri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (21), s. 97-116.

- Demirel, D.** (2006). Küresel Eksende Devletin Yeni Kimliği, Etkin Devlet. *Sayıştay Dergisi*, 60, s. 105-128.
- Dilnot, A.** (2003). *Refah Devletinin Geleceği*.
- Diprete, T. A., & Mcmanus, P. A.** (2000). Family Change, Employment Transitions, And The Welfare State, Household Income Dynamics In The United States And Germany. *American Sociological Review*, 65(3), s. 343-370.
- Dökmen, G.** (2012). Kamu Harcamaları ve Kamu Gelirleri Arasındaki İlişki, Panel Nesnellik Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Fakülte Dergisi*, 27, s. 115-143.
- Duman, Z.** (2009). Küreselleşme, Kimlik ve Çokkültürlülük. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), s. 93-112.
- Durdu, Z.** (2009). Modern Devletin Dönüşümünde Bir Ara Dönem, Sosyal Refah Devleti. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, s. 37-50.
- Ekin, N.** (1994). *Endüstri İlişkileri*. 6. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- Ekin, N.** (1999). *Türk Sosyal Güvenlik Sistemi'nde Arayışlar, Özelleştirme ve Yeniden Yapılanma*. 1. Baskı, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.
- Ekiz, A.** (2013). *Sosyal Refah Devletinde Sağlık Harcamaları ve Türkiye'deki Sağlık Harcamalarının Genel Bir Analizi, Giresun Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Erdal, S.** (2012). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti Uygulamaları Açısından İsveç Modelinin Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Erdem, Ç.** (2013). Pratikte ve Teoride Siyasi Partiler ve Parti Sistemleri. in Ü. Özdağ (Ed.), *21. Yüzyılda Prens* (pp. 241-278). Kripto Yayınları, Ankara.
- Erdoğan, G.** (2009). *İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku*. 4. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Eriş, H., & Dağ, İ.** (2023). Küresel sağlık harcamaları: Ekonomik kalkınma ile ilişkisi üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 123-140.
- Faist, T.** (1995). Ethnicization And Racialization Of Welfare-State Politics İn Germany And The USA. *Ethnic And Racial Studies*, 18(2), s. 219-250.

- Gangl, M.** (2004). Welfare States And The Scar Effects Of Unemployment, A Comparative Analysis Of The United States And West Germany. *American Journal Of Sociology*, 109(6), s. 1319-1364.
- Gerşil, G. S.** (2004). Küreselleşme ve Çok Uluslu İşletmelerin Çalışma İlişkilerine Etkileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), s. 147-157.
- Giddens, A.** (1998). *Modernliğin Sonuçları* (Çev. E. Kuşdili). 2. Basım, Ayrıntı Yayıncılık, İstanbul.
- Gilbert, N.** (1998). Remodeling Social Welfare. *Society*, 35(5), s. 8-13.
- Gökbunar, R., Özdemir, H., & Uğur, A.** (2008). Küreselleşme Kışkıracısındaki Refah Devletinde Sosyal Refah Harcamaları. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(2), s. 158–173.
- Gümüş, İ., & Tathyer, M.** (2013). Güney Avrupa Refah Rejimi'nin Borç Krizi. *İş Ahlakı Dergisi*, 6(1), s. 1-38.
- Güvenek, B.** (2004). Devletin Regülasyonlar Yoluyla Piyasalara Müdahalesi ve Türkiye Enerji Piyasaları. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 45-62.
- Huntington, S. P.** (1996). *The clash of civilizations and the remaking of world order*. Simon & Schuster.
- Joppke, C.** (2023). *Mobilizing Against Nuclear Energy, s. A Comparison Of Germany And The United States*. Univ Of California Press.
- Kalkan, M.** (2020). Almanya'da Sosyal Politika-Sosyal Devlet. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, s. 167–170.
- Kamacı, A., & Uğurlu Yazıcı, H.** (2017). OECD Ülkelerinde Sağlık Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisinin Ekonometrik Analizi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 6(2), s. 52-69.
- Karababa, R.** (2019). German Social Welfare Approach Through Reference To Three Periods Of History, Cameralism, Weimar Welfare State And Ordoliberalism. *Fiscaoeconomia*, 3(1), s. 318-337.
- Kılıç, S.** (2007). Konut Finansman Modeli olarak Yapı Tasarruf Sandıkları. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1), s. 236.
- Kolluoğlu, P.** (2020). 21. Yüzyıl Salgını, s. Sosyal Politika, Refah Devleti ve Sosyal Hizmetin Önümüzdeki Dönem Seyri.

- Koray, M.** (2005). *Avrupa Toplum Modeli, s. Sosyal Bütünleşme Mümkün mü?. 2. Baskı*, İmge Kitap Evi Yayınları, Ankara.
- Koray, M.** (2008). *Sosyal Politika*. İmge Kitabevi, Ankara.
- Kostka, G., Steinacker, L., & Meckel, M.** (2021). Between Security And Convenience, s. Facial Recognition Technology İn The Eyes Of Citizens İn China, Germany, The United Kingdom, And The United States. *Public Understanding Of Science*, 30(6), s. 671-690.
- Lazar, H., & Stoyko, P.** (1998). The Future of the Welfare State. *International Social Security Review*, 51(3), s. 3-36.
- López-Santana, M.** (2015). *The New Governance Of Welfare States İn The United States And Europe, s. Between Decentralization And Centralization İn The Activation Era*. Suny Press.
- Marangoz, Ş.** (2001). *Refah Devleti, Gelişimi, Oluşumu, Modelleri ve Güncel Değişimler*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Meriç, M.** (2003). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Transfer Harcamalarının Gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 171-191.
- Mishra, R.** (1999). *Globalization and The Welfare State*. Edward Elgar Publishing.
- Müller, A., & Schmidt, T.** (2021). The impact of COVID-19 on social security systems: Lessons from Germany's Kurzarbeit program. *Journal of Social Policy and Economic Studies*, 45(3), 211-229.
- Oktayer, A.** (2011). Türkiye’de Ekonomik Büyüme ve Kamu Harcamaları Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi, s. 1950 – 2009. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 61(1), s. 261-282.
- Özdemir, M.** (2011). Eğitim Yönetimi Politikalarındaki Dönüşümün Yoksulluk Üzerindeki Olası Etkileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), s. 707-725.
- Özdemir, S.** (2005). Sosyal Gelişim Düzeyleri Farklı Refah Devletlerinin Sınıflandırılması Üzerine Bir İnceleme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (49), s. 232-266.
- Özdemir, S.** (2007). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*. İstanbul Ticaret Odası. [Erişim:10.01.2025,www.ito.org.tr/itoyayin/0018458.pdf]
- Özker, N., & Esener, Ç.** (2009). Türkiye’de Bir Kamu Harcaması Olgusu Olarak Eğitim Harcamaları, s. Örnek Ülkeler ile Yakın Dönem Karşılaştırma. *Mevzuat Dergisi*, (142).

- Özkök, Ö.** (2010). *Müdahaleci Devletten Piyasa Ekonomisine Değişen Refah Devleti Anlayışı*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özmen, Z.** (2017). Refah Modelleri Açısından Avrupa’da ve Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin Finansmanı. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), s. 88-117.
- Pehlivan, O.** (2007). *Kamu Maliyesi*. Derya Kitabevi, Trabzon.
- Pierson, C.** (1998). Contemporary Challenges to Welfare State Development. *Political Studies*, 46(4), s. 777-794.
- Rakıcı, C., & Kurşun, A.** (2016). Sosyal Refah Devletinin Tarihi Süreci ve Günümüz Bazı Refah Devletlerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 2(2), s. 135–156.
- Rosanvallon, P.** (2004). *Refah Devletinin Krizi* (Çev. B. Şahinli). 1. Basım, Dost Kitabevi, Ankara.
- Sayıştay** (2009). *Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Tanımı, Kuruluş Nedenleri, Tarihçesi, Hukuki Yapısı ve Denetim Şekli*. Sayıştay Başkanlığı, Ankara.
- Seyyar, A.** (2009). Kanunî Düzenlemeler ve Sosyal Gelişmişlik Açısından Almanya’da Sosyal Siyaset. [Erişim: 07.01.2025, http://sosyalsiyaset.com/documents/almanyada_sosyal_s.htm]
- Suluk, S.** (2017). *Refah Modellerinin Değerlendirilmesinde Türkiye Ekonomisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Şanlıoğlu, Ö.** (2011). *Sosyal Refah Devletinin Dünü, Bugünü ve Geleceği, Almanya Örneği*.
- Şaylan, G.** (2003). *Değişim Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi*. 2. Baskı, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Şenkal, A.** (2005). *Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika*. 1. Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Tokol, A., & Alper, Y.** (2017). *Sosyal Politika*. 8. Baskı, Dora Yayınları, İstanbul.
- Topkaya, Ö.** (2016). Sosyal Politika Bağlamında Dünya’da Sağlık Politikalarının Tarihsel Gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(2), s. 707-722.
- Toprak, D.** (2015). Uygulamada Ortaya Çıkan Farklı Refah Devleti Modelleri Üzerine Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), s. 151-175.

Tuz, A. (2010). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devletinin Dönüşümü ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2021). Sağlık harcamaları istatistikleri 2020. [Erişim:20.02.2025,<https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=saglik-harcamalari-istatistikleri-2020-37192>]

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2023). Sağlık harcamaları istatistikleri 2022. [Erişim:20.02.2025,<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Saglik-Harcamalari-Istatistikleri-2022-49676>]

Uyanık, Y. (2008). Neoliberal Küreselleşme Sürecinde İşgücü Piyasaları. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), s. 209-224.

Wedderburn, D. (1965). Fact And Theories of The Welfare State. *Socialist Register*, 2(2), s. 127-145.

Wenzel, U., & Bös, M. (1997). Immigration And The Modern Welfare State, The Case Of USA And Germany. *Journal Of Ethnic And Migration Studies*, 23(4), s. 537-548.

Wilson, M. (1995). The German Welfare State, A Conservative Regime in Crisis. in *Comparing Welfare States, Britain in International Context* (pp. 157–158). Sage Publications, London.

Yay, S. (2014). *Sosyal Refah Devletinde Sosyal Yardımlar, Türkiye’de Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yılmaz, Z., & Danişoğlu, F. (2017). Ekonomik Kalkınmada Beşerî Sermayenin Rolü ve Türkiye’de Beşerî Kalkınmanın Görünümü Olarak İnsani Gelişim Endeksi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (51), s. 117-147.

Zencirkıran, M. (2001). Küreselleşme, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 3(1).

Zimmer, A., & Toepler, S. (1996). Cultural Policies And The Welfare State, The Cases Of Sweden, Germany, And The United States. *The Journal Of Arts Management, Law, And Society*, 26(3), s. 167-193.